

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW
PAŃSTWOWYCH W SZCZECINKU
NADLEŚNICTWO
NIEDŹWIADY
OBREBY: NIEDŹWIADY, PRZECHLEWO,
RUDAWA**

PLAN URZĄDZENIA LASU

na okres od 1.01.2013 do 31.12.2022 r.

Tom IB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku**

Szczecinek, 2012r.

Wykonano na zlecenie
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

mgr inż. Kamil Osowski	- opracowanie
Józef Sawicki	- kontrola
mgr inż. Mieczysław Kopciński	- kontrola końcowa

SKOROWIDZ

1. WPROWADZENIE	5
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	8
2.1. Położenie nadleśnictwa.....	8
2.2. Lesistość.....	14
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych.....	14
2.4. Dominujące funkcje lasów.....	15
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów.....	16
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	19
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody.....	19
3.1.1. Rezerwaty przyrody.....	20
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu.....	33
3.1.3. Obszary Natura 2000.....	37
3.1.4. Pomniki przyrody.....	60
3.1.5. Ochrona gatunkowa.....	63
a) Rośliny chronione i rzadkie.....	64
b) Zwierzęta chronione.....	69
c) Strefy ochrony.....	73
4. WALORY PRZYRODNICZO – LEŚNE	74
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb.....	74
4.2. Wody.....	78
4.2.1. Wody powierzchniowe.....	78
4.2.2. Wody podziemne.....	83
4.3. Ekosystemy wodno-błotne.....	85
4.3.1. Siedliska hydrogeniczne.....	85
4.3.2. Źródłiska.....	86
4.4. Roślinność.....	86
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna.....	86
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000.....	88
4.5. Drzewostany.....	96
4.5.1. Bogactwo gatunkowe.....	96
4.5.2. Struktura pionowa.....	100
4.5.3. Pochodzenie.....	101
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi...	102
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska.....	109
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego.....	112
a) Borowacenie (pinetyzacja).....	112
b) Monotypizacja (ujednolicenie składu gatunkowego i wiekowego).....	115
c) Neofityzacja.....	115
4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie.....	118
5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	122
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	122
5.2. Cmentarze i miejsca pamięci.....	126

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	128
6.1. Zagrożenia abiotyczne.....	129
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	129
6.2.1. Owady.....	130
6.2.2. Patogeniczne grzyby.....	132
6.2.3. Zwierzęta łowne.....	133
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	135
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza.....	135
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód.....	136
a) Monitoring rzek.....	136
b) Monitoring jezior.....	137
c) Monitoring wód podziemnych.....	137
d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych.....	137
6.3.3. Inne zagrożenia środowiska leśnego.....	139
7. TURYSTYKA I EDUKACJA.....	140
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa.....	140
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	143
7.3. Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa.....	147
8. PLAN DZIAŁAŃ.....	150
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	150
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	150
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego.....	151
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego.....	152
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	152
8.3. Kształtowanie stref ekotonowych.....	155
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych.....	155
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	156
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków.....	159
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych.....	161
8.7.1. Chronione siedliska leśne.....	161
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne.....	168
9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY.....	170
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY.....	171
11. LITERATURA.....	172
12. ZESTAWIENIE PODODZIAŁÓW ZALICZONYCH DO OSTOI RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ.....	174
13. KRONIKA.....	179

1. WPROWADZENIE

Pierwszy „Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Niedźwiady” opracowano wg stanu na 1.01.2003 r., do planu urządzenia lasu na lata 2003 – 2012.

Niniejszy program jest drugim z kolei i stanowi integralną częścią „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Niedźwiady na okres od 1.01.2013 r. do 31.12.2022 r.”

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na 1.01.2013 r.

„Program” sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

„Program ochrony przyrody” został opracowany zgodnie z wymogami ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 12 z 2011, poz. 59) na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2003 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 43 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 kwietnia 2003 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w „Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, uchwalonej przez Sejm RP dnia 22 maja 2009 r. (M.P., Nr 34, poz. 501) oraz wymogi aktów prawnych dotyczących leśnictwa, określone w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U., Nr 25 z 2008 r., poz. 150),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U., Nr 151 z 2009 r., poz. 1220);

- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U., Nr 121 z 2004 r., poz. 1266),
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U., Nr 199, poz. 1227),
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U., Nr 162, poz. 1568),

oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:

- Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U., Nr 67, poz. 337),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U., Nr 256, poz. 2151),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U., Nr 168, poz. 1764),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U., Nr 168, poz. 1765),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., Nr 237, poz. 1419),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U., Nr 77, poz. 510),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U., Nr 60, poz. 533),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U., Nr 25, poz. 133).

Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Niedźwiady wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników V rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Niedźwiady i RDLP w Szczecinku;
- informacji uzyskanych od Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w Gdańsku i Szczecinie;
- inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Biały Bór;
- materiałów udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- operatu glebowosiedliskowego, wykonanego w latach 2001-2002 przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „SIEDLISKO” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka;
- innych informacji zebranych na potrzeby „Programu”.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie nadleśnictwa

Nadleśnictwo Niedźwiady podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. W skład Nadleśnictwa wchodzi trzy obręby leśne: Niedźwiady, Przechlewo i Rudawa. Położone jest na styku dwóch województw: pomorskiego i zachodniopomorskiego, w powiatach: człuchowskim i szczecineckim.

Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa wg grup użytków gruntowych

Grupa użytków gruntowych	Obręb			Nadleśnictwo
	Niedźwiady	Przechlewo	Rudawa	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Grunty leśne zalesione	9088,69	5457,30	9130,46	23676,45
Grunty leśne niezalesione	146,84	56,32	130,50	333,66
Grunty związane z gosp. leśną	267,01	123,32	264,76	655,09
Lasy (razem)	9502,54	5636,94	9525,72	24665,20
Grunty nieleśne (razem)	592,90	359,66	517,88	1470,44
OGÓŁEM	10095,44	5996,60	10043,60	26135,64

Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa wg podziału administracyjnego

Gmina Powiat	Obręb			Nadleśnictwo
	Niedźwiady	Przechlewo	Rudawa	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Koczala (ze współwłasnością)	7157,67		5373,89	12531,56
Przechlewo (ze współwłasnością)	2937,77	5996,60	424,11	9358,48
Rzeczenica			4058,96	4058,96
Razem powiat człuchowski (ze współwłasnością)	10095,44	5996,60	9856,96	25949,00
Razem województwo pomorskie (ze współwłasnością)	10095,44	5996,60	9856,96	25949,00
Biały Bór			186,64	186,64
Razem powiat szczecinecki			186,64	186,64
Razem województwo zachodniopomorskie			186,64	186,64
Ogółem Nadleśnictwo (ze współwłasnością)	10095,44	5996,60	10043,60	26135,64

Grunty Nadleśnictwa Niedźwiady w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

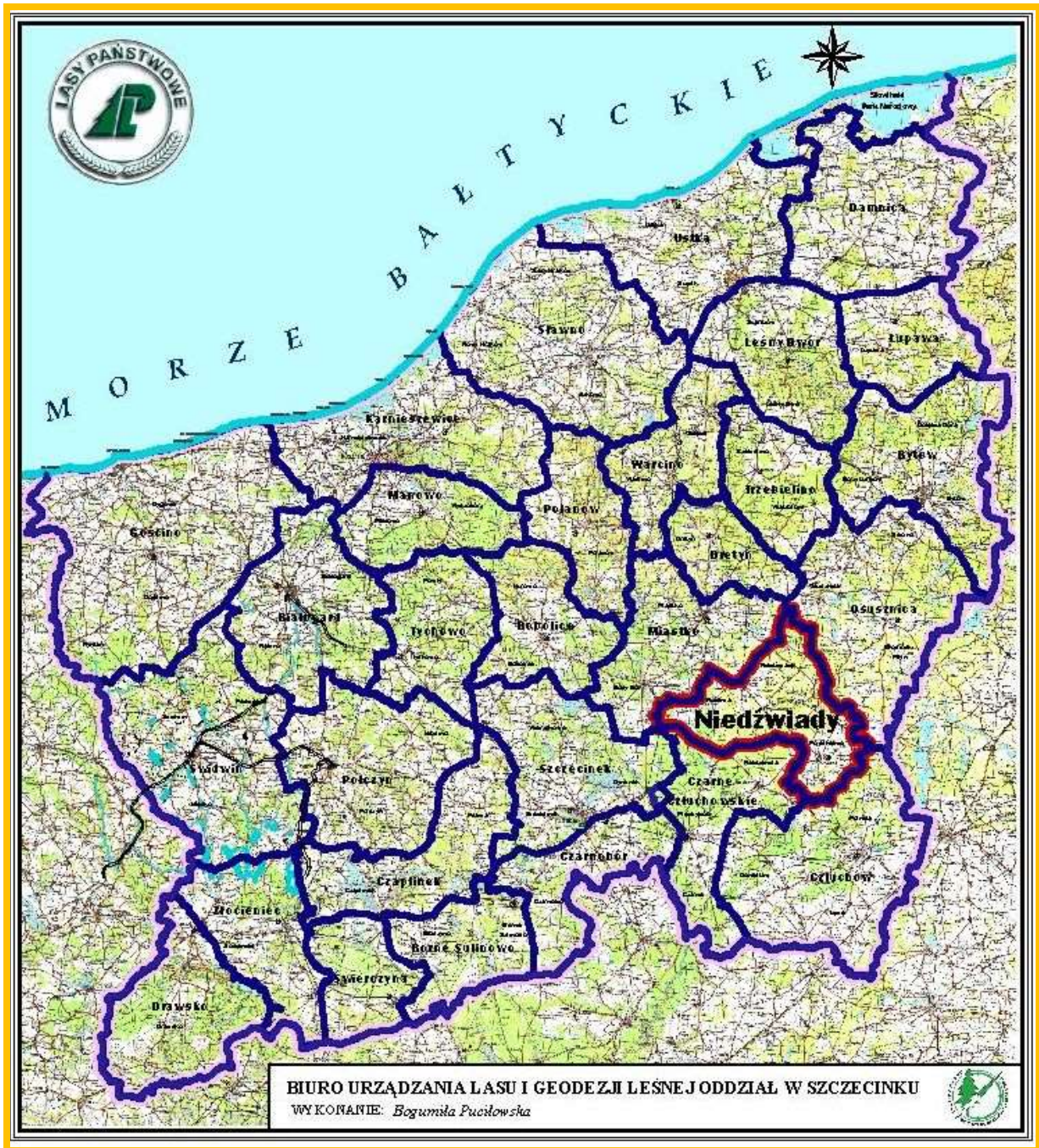
- 53°44'11" a 54°00'35" szerokości geograficznej północnej;
- 16°51'38" a 17°22'26" długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa Niedźwiady

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Przechlewo, w oddz. 147 c obrębu Przechlewo.

- adres: ul. Dworcowa 50, 77-320 Przechlewo,
- tel.: (59) 83 34 371, fax.: (59) 83 34 472,
- e-mail: Niedźwiady@szczecinek.lasy.gov.pl

Położenie Nadleśnictwa w RDLP Szczecinek

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej na podstawach ekologiczno-fizjograficznych obszar Nadleśnictwa Niedźwiady położony jest w:

- Krainie I – Bałtyckiej,
 - Mezuregionie – Pojezierza Bytowskiego,
- Krainie III – Wielkopolsko-Pomorskiej,
 - Mezuregionie – Borów Tucholskich,
 - Mezuregionie – Pojezierza Krajeńskiego,

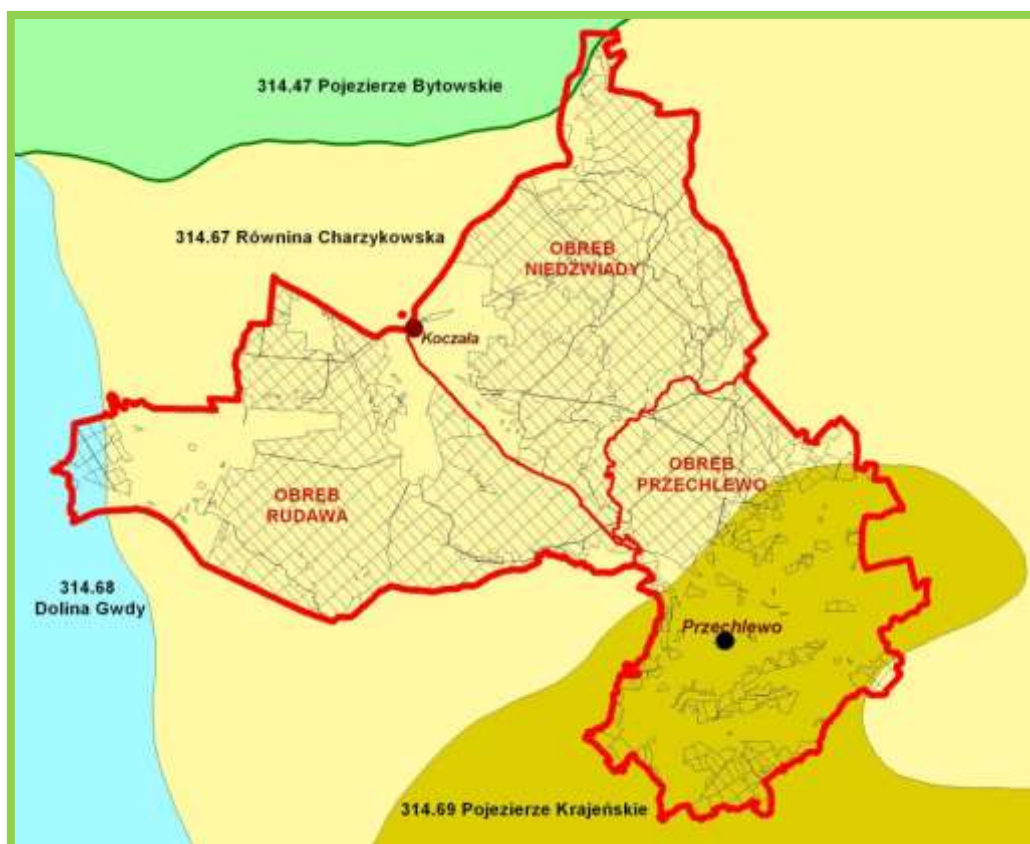

Mezuregiony przyrodniczo-leśne w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski (KONDRACKI 2002) obszar Nadleśnictwa leży w następujących jednostkach:

Podział Nadleśnictwa Niedźwiady na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	924.3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314/316			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.4		Pojezierze Zachodniopomorskie
					314.47	Pojezierze Bytowskie
				314.6		Pojezierze Południowopomorskie
					314.67	Równina Charzykowska
					314.68	Dolina Gwdy
					314.69	Pojezierze Krajeńskie

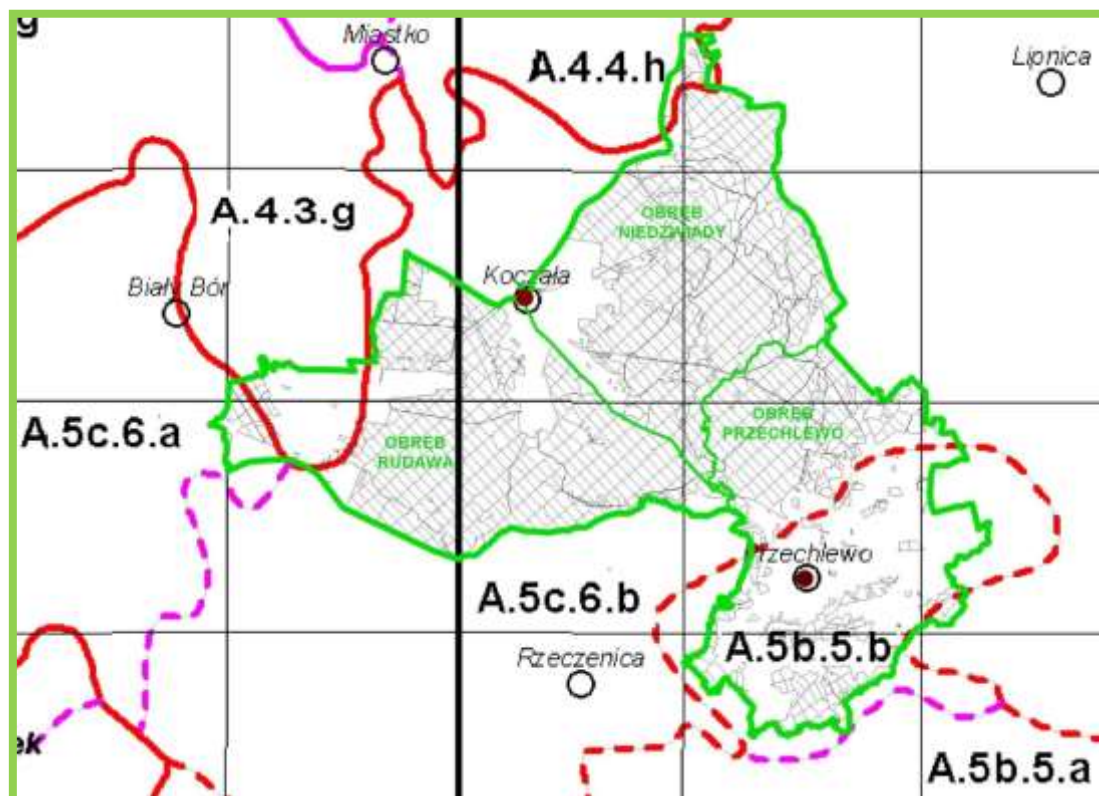
Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady

Źródło: Mapa – „Polska – regiony fizycznogeograficzne” (KONDRACKI 2002)

Zasięg jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa Niedźwiady przedstawiają tabela i mapa.

Położenie Nadleśnictwa Niedźwiady według podziału na jednostki geobotaniczne (Matuszkiewicz 2008)

Dział	Kraina i podkraina	Okręg	Podokręg	Nazwy jednostek
Symbol jednostki				
1	2	3	4	5
A				Dział Pomorski
	A.4.			Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich
		A.4.3.		Okręg Drawsko - Szczecinecki
			A.4.3.g	Podokręg Bobolicki
		A.4.4.		Okręg Pojezierza Bytowskiego
			A.4.4.h	Podokręg Miastkowski
	A.5			Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich
	A.5b			Podkraina Wąlecka
		A.5b.5		Okręg Człuchowski
			A.5b.5.b	Podokręg Przechlewski
	A.5c			Podkraina Borów Tucholskich
		A.5c.6		Okręg Borów Tucholskich
			A.5c.6.a	Podokręg Białoborski
			A.5c.6.b	Podokręg Swornicko-Koczalski

Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady

Źródło: „Regionalizacja geobotaniczna Polski” (MATUSZKIEWICZ 2008), fragment Arkusza A2

2.2. Lesistość

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Niedźwiady wynosi 26135,64 ha, a powierzchnia gruntów innej własności w zasięgu Nadleśnictwa – 14903,36 ha. Łącznie powierzchnia ogólna zasięgu terytorialnego wynosi 41039,00 ha.

Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

• Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP	–	24665,20 ha,
• Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie ANR	–	177,00 ha,
• Lasy stanowiące własność osób fizycznych	–	336,82 ha,
• Lasy stanowiące własność osób prawnych	–	13,48 ha,
Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa		– 25192,50 ha.

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady wynosi 61,4%. Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa stanowią głównie użytki rolne oraz w mniejszym stopniu – nieużytki, grunty pod wodami, grunty zabudowane i zurbanizowane, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, grunty zadrzewione i zakrzewione oraz tereny komunikacyjne.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), niepodzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m, położone między gruntami leśnymi, nie dzielą kompleksów leśnych.

Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów [ha]	Obręb						OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		%
	Niedźwiady		Przechlewo		Rudawa		liczba	ha	
	liczba	ha	liczba	ha	liczba	ha			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
do 1,00	9	2,75	10	4,02	6	3,06	25	9,83	0,04
1,01 – 5,00	2	4,21	12	29,94	8 (9)	20,49	22	54,64	0,22
5,01 – 20,00	1	17,07	5	44,36	-	-	6	61,43	0,25
20,01 – 100,00	2	55,15	8	246,09	-	-	10	301,24	1,22

Wielkość kompleksów [ha]	Obręb						OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		%
	Niedźwiady		Przechlewo		Rudawa		liczba	ha	
	liczba	ha	liczba	ha	liczba	ha			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
100,01 – 500,00	-	-	4	864,58	1	423,75	5	1288,33	5,22
500,01 – 2000,00	-	-	1	695,04	-	-	1	695,04	2,82
pow. 2000,00	1	9423,36	(1)	3752,91	(1)	9078,42	1	22254,69	90,23
OGÓŁEM	15	9502,54	40 (41)	5636,94	15 (17)	9525,72	70	24665,20	100,00

Grunty leśne Nadleśnictwa Niedźwiady składają się z 70 kompleksów. W strukturze tej zdecydowanie wyróżnia się 1 główny kompleks o powierzchni 22254,69 ha, co stanowi 90,23% powierzchni lasów Nadleśnictwa. Na pozostały areal gruntów leśnych składa się 6 kompleksów średniej wielkości, w przedziale 100,01 ha - 2000,00 ha (8,04% powierzchni), 16 kompleksów w przedziale od 5,01 ha do 100,00 ha (1,47%) oraz 47 kompleksów małych, do 5 ha (0,26%).

Średnia wielkość kompleksu leśnego dla Nadleśnictwa wynosi 352,36 ha. Najbardziej rozdrobnionym obrębem jest obręb Przechlewo (przeciętna powierzchnia kompleksu 137,49 ha), następnie Rudawa (przeciętna powierzchnia kompleksu 560,34 ha) i obręb Niedźwiady (przeciętna powierzchnia kompleksu 633,50 ha).

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, zostały podzielone do celów planowania urzędniowego na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

W niniejszym planie urządzenia lasu przyjęto podział lasów na kategorie ochronności określony w Decyzji Ministra Środowiska z dnia 28.07.2003 r. (znak spr. DL.lp-0233-JJ-20/03).

Zestawienie powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych wg grup funkcji lasu i kategorii ochronności

Grupa funkcji	Obręb						Nadleśnictwo	
	Niedźwiady		Przechlewo		Rudawa		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. LASY REZERWATOWE	43,81	0,5	18,45	0,3			62,26	0,2
II. LASY OCHRONNE	2835,53	30,7	2118,86	38,4	2407,82	26,0	7362,21	30,7
1) Lasy glebochronne;	305,36	3,3	58,83	1,1			364,19	1,5
2) Lasy glebochronne, wodochronne;					90,91	1,0	90,91	0,4
3) Lasy wodochronne;	2356,03	25,5	1840,99	33,4	1887,71	20,4	6084,73	25,3
4) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody;	96,75	1,1	19,25	0,3	103,79	1,1	219,79	0,9
5) Lasy stanowiące drzewostany nasienne;	18,57	0,2	16,93	0,3	22,75	0,2	58,25	0,3
6) Lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne;					37,32	0,4	37,32	0,2
7) Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;	58,82	0,6	67,54	1,2			126,36	0,5
8) Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne;			115,32	2,1			115,32	0,5
9) Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,					265,34	2,9	265,34	1,1
III. LASY GOSPODARCZE	6356,19	68,8	3376,31	61,3	6853,14	74,0	16585,64	69,1
OGÓŁEM	9235,53	100,0	5513,62	100,0	9260,96	100,0	24010,11	100,0

Lasy ochronne i rezerwaty w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa stanowią 30,9%. Szczegółowy podział na kategorie ochronności wraz z lokalizacją, przedstawiony jest w tomie IA opisanego ogólnego.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z opracowań:

- dla Nadleśnictwa Niedźwiady: planu urządzenia lasu wg stanu na dzień 1.01.2013 r.;
- dla RDLP Szczecinek i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2010 r.”.

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Obszar	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Obręb Niedźwiady	60	227	3,78	98,2	98,3
Obręb Przechlewo	59	266	4,51	82,7	92,2
Obręb Rudawa	54	211	3,91	98,9	98,9
Nadleśnictwo Niedźwiady	57	230	4,04	95,0	97,1
RDLP Szczecinek (stan na 1.01.2011 r.)	58	249	4,29	64,2	77,2
PGL Lasy Państwowe (stan na 1.01.2011 r.)	62	254	4,10	51,4	76,8

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa Niedźwiady jest niższy o 1 rok od średniego wieku drzewostanów w RDLP Szczecinek i o 5 lat od średniego wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa jest niższa do przeciętnej zasobności w RDLP o 19 m³/ha oraz 24 m³/ha w porównaniu z Lasami Państwowymi.

Siedliska borowe w Nadleśnictwie mają zdecydowanie większy udział niż w RDLP i w LP – odpowiednio o 30,8% oraz o 43,6%.

Udział gatunków iglastych jest wyższy o 19,9% w stosunku do RDLP i o 20,3% w porównaniu do Lasów Państwowych.

W poprzednim planie urządzenia lasu wybrane cechy taksacyjne przedstawiały się następująco.

Cechy taksacyjne drzewostanów wg stanu na 1.01.2003 r.

Obszar	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Obręb Niedźwiady	57	201	3,50	98,2	98,2
Obręb Przechlewo	55	218	3,92	82,9	92,1
Obręb Rudawa	51	175	3,46	98,9	98,4
Nadleśnictwo Niedźwiady	54	195	3,58	94,9	96,9

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrosły w Nadleśnictwie: średni wiek – o 3 lata, przeciętna zasobność – o 35 m³/ha, udział siedlisk borowych – o 0,1%, udział gatunków iglastych – o 0,2%.

Wnioskować można, że wzrost średniego wieku związany jest m.in. z szerszym stosowaniem rębni częściowych i gniazdowych, a na wzrost zasobności drzewostanów Nadleśnictwa, oprócz rzeczywistego przyrostu, wpływ miała także zmiana metody inwentaryzacji zasobów drzewnych.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Temu służy przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady występują następujące rodzaje chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- rezerwaty przyrody;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- ochrona gatunkowa - strefy ochrony gatunkowej.

Zestawienie form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia całkowita (ha)	Powierzchnia w zasięgu N-ctwa (ha)	Pow. w zarządzie N-ctwa					
				lasy (ha)	%	grunty nieleśne (ha)	%	razem	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerwaty przyrody – na gruntach LP	5	128,35	128,35	62,26	66	32,60	34	94,86	100
Obszary chronionego krajobrazu	3	29448,00	7055,18	2602,50	93	185,54	7	2788,04	100
Obszary Natura 2000 – SOO	3	10599,43	8419,37	7059,58	90	779,39	10	7838,97	100
Pomniki przyrody	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Ochrona gatunkowa - strefy ochrony	3	278,37	278,37	224,25	81	54,12	19	278,37	100

3.1.1. Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady występuje 5 rezerwatów przyrody. Rezerваты „Bocheńskie Błoto”, „Bagnisko Niedźwiady” i „Przytoń” położone są w całości na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo. W skład rezerwatu „Jezioro Krasne” oprócz gruntów Nadleśnictwa wchodzi również grunty innej własności. Rezerwat „Jezioro Cęgi Małe” położony jest na gruntach innej własności.

Zestawienie rezerwatów przyrody położonych w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny (publikator)	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu (otuliny) w ha		
				Wg aktu uznania	Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo	
					wg aktu uznania	wg planu u.l. na stan 1.01.2013 r.
1	2	3	4	5	6	7
1.	„Bocheńskie Błoto”	Zarządzenie MLiPD z dnia 28.07.1962 r. (MP Nr 68, poz. 315).	1962	15,86	15,86	15,86
2.	„Bagnisko Niedźwiady”	Zarządzenie MLiPD z dnia 26.03.1982 r. (MP Nr 10, poz. 74).	1982	47,76	47,76	47,76
3.	„Przytoń”	Zarządzenie MLiPD z dnia 18.05.1984 r. (MP Nr 15, poz. 108).	1984	18,05	18,05	18,05
4.	„Jezioro Krasne”	Zarządzenie Nr 25/11 RDOŚ dnia 28.09.2011 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z dnia 15.12.2011 Nr 169, poz. 3819). wcześniej: Zarządzenie MLiPD z dnia 10.11.1976 r. (MP nr 42, poz. 206)	2011 (1976)	42,62 (55,50)	13,19 (55,50)	13,19 (54,86)
5.	„Jezioro Cęgi Małe”	Zarządzenie MLiPD z dnia 03.12.1981 r. (MP Nr 29, poz. 271).	1981	4,06	4,06	-

„BOCHEŃSKIE BŁOTO”

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Rzeczenica, obręb leśnym Rudawa, leśnictwie Głuszec, oddziale 250d.

Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28.07.1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 68, poz. 315 z 1962r.).

Powierzchnia rezerwatu wynosi 15,86 ha, w tym:

- grunty nieleśne - 15,86 ha.

Celem ochrony jest zachowanie złoża torfowego i procesu akumulacji torfu, a także nieleśnych zespołów mszarnych oraz cennych populacji roślin i zwierząt

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), rezerwat został zaliczony do:

I. Rodzaj rezerwatu - *torfowiskowy (T)*;

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ: *biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf)*;

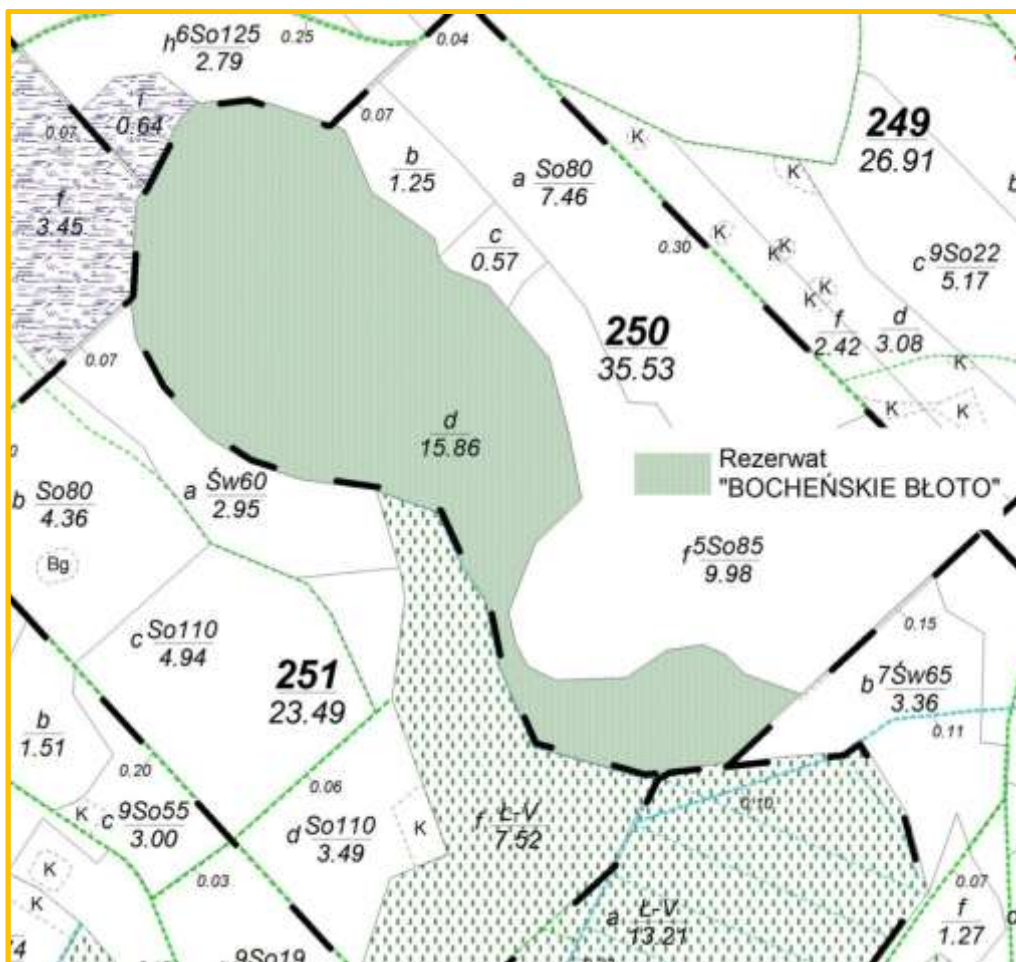
- podtyp: *biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp)*;

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ: *torfowiskowy (bagienny) (ET)*;

- podtyp: *torfowisk przejściowych (tp)*.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony (*Rozporządzenie Nr 6/2007 Wojewody Pomorskiego z dnia 21 lutego 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bocheńskie Błoto”*).

Mapa sytuacyjna rezerwatu „Bocheńskie Błoto”

Rezerwat przyrody „Bocheńskie Błoto”

Rezerwat przyrody „Bocheńskie Błoto”

„BAGNISKO NIEDŹWIADY”

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Przechlewo, obrębie leśnym Niedźwiady, leśnictwach Żoła i Nowa Brda, oddziałach 256b-f; 257b,d,f,~a; 258b-d,g,~a; 259d-g,~a; 260c-f.

Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26.03.1982 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 10, poz. 74 z 1982r.).

Powierzchnia rezerwatu wynosi 47,76 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 31,96 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 0,32 ha,
- grunty nieleśne - 15,48 ha.

Rezerwat utworzono w celu zachowania fragmentu boru bagiennego oraz innych torfowisk z rzadkimi roślinami.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody, rezerwat został zaliczony do:

I. Rodzaj rezerwatu - *leśny (L)*;

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ: *biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf)*;

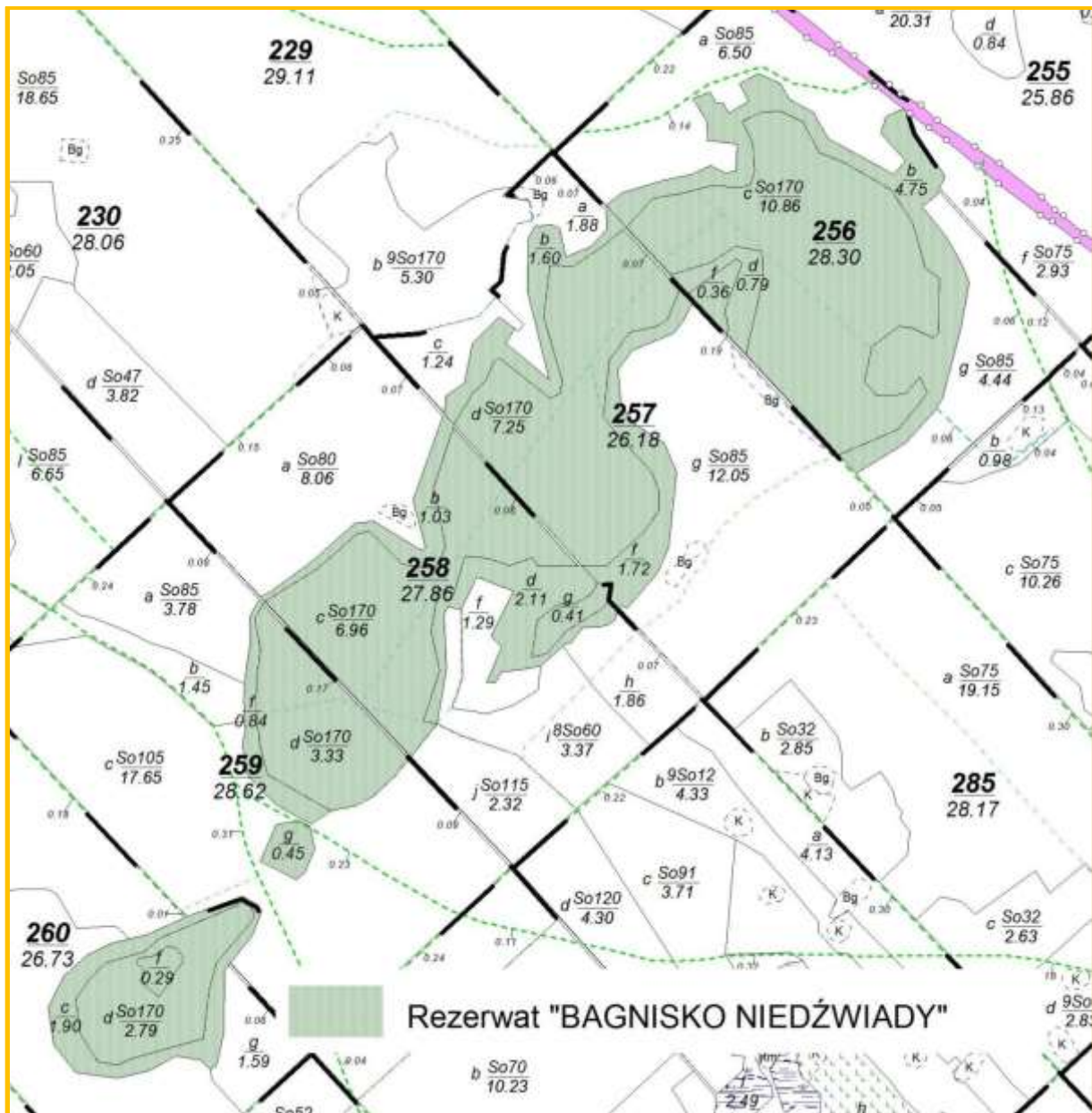
- podtyp: *biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp)*;

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ: *torfowiskowy (bagienny) (ET)*;

- podtyp: *torfowisk wysokich (tw)*.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony.

Mapa sytuacyjna rezerwatu „Bagnisko Niedźwiady”

Rezerwat przyrody „Bagnisko Niedźwiady”

Rezerwat przyrody „Bagnisko Niedźwiady”

„PRZYTOŃ”

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Przechlewo, obrębie leśnym Niedźwiady, leśnictwie Łabędzie Bagno, oddziale 379a,f oraz w obrębie leśnym Przechlewo, leśnictwie Przechlewko oddziale 66a,f,j.

Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18.05.1984 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 15, poz. 108 z 1984r.).

Powierzchnia rezerwatu wynosi 18,05 ha, w tym:

- grunty zalesione - 18,05 ha.

Celem ochrony jest zachowanie krajobrazu przełomowego odcinka rzeki Brdy płynącej w głębokim jarze wraz z kompleksem starych lasów bukowych i grądowych porastających zbocza doliny oraz lasów łęgowych w dnie doliny, z typową dla nich florą i fauną.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody, rezerwat został zaliczony do:

I. Rodzaj rezerwatu - **leśny (L)**;

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ: **biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf)**;

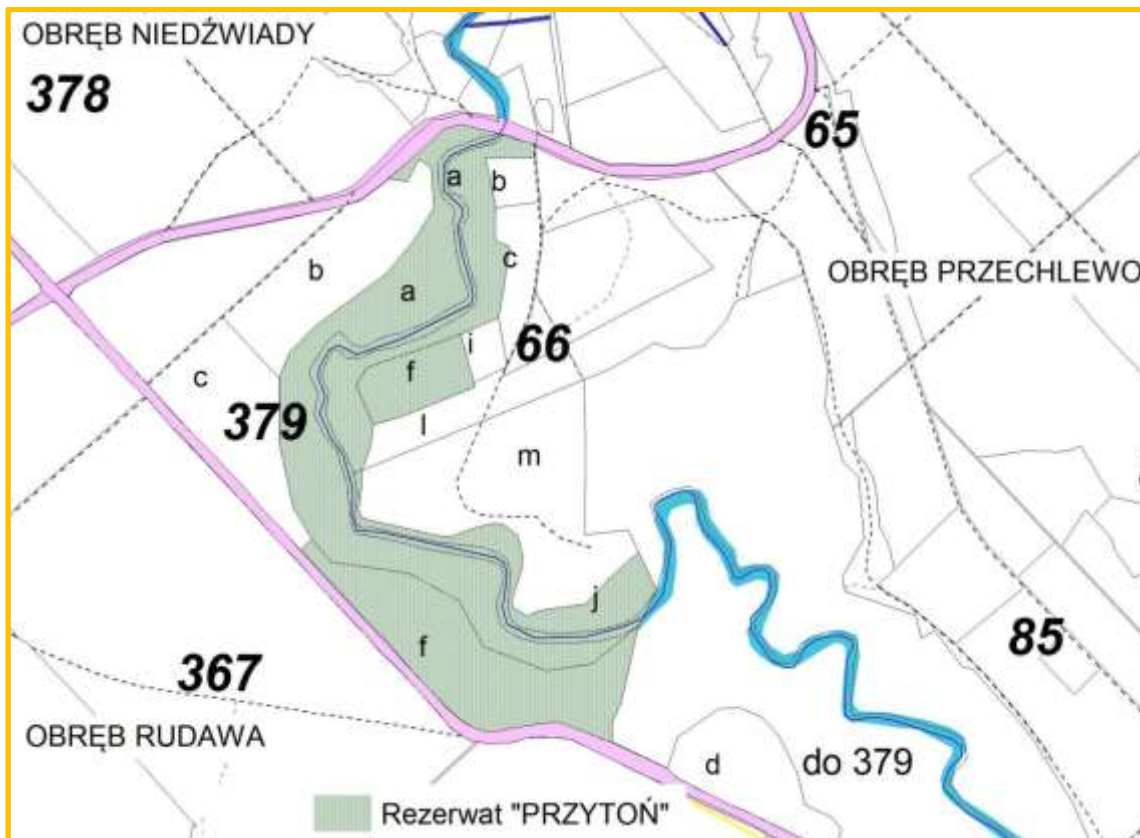
- podtyp: **biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp)**;

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ: **leśny i borowy (EL)**;

- podtyp: **lasów mieszanych nizinnych (lmm)**.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony (*Rozporządzenie Nr 94/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Przytoń”*).

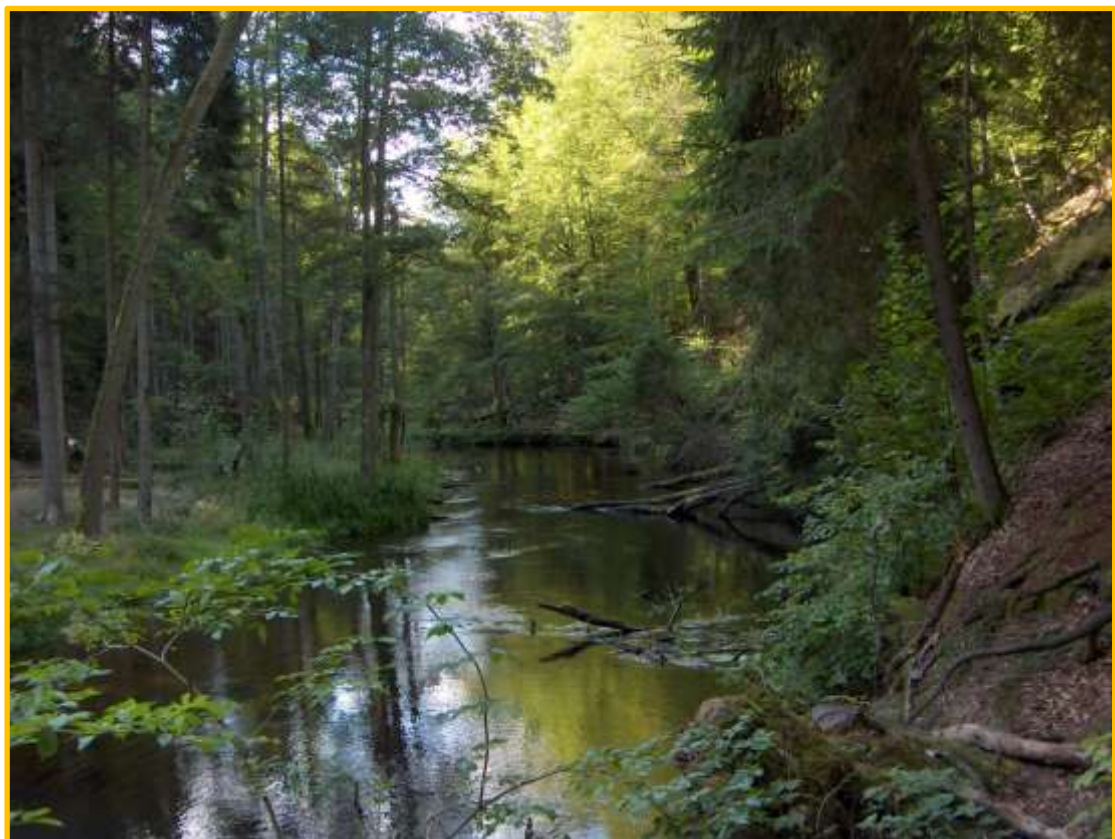
Mapa sytuacyjna rezerwatu „Przytoń”

Rezerwat przyrody „Przytoń”

Rezerwat przyrody „Przytoń”

Rezerwat przyrody „Przytoń”

„JEZIORO KRASNE”

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Przechlewo, w zasięgu obrębu leśnego Przechlewo, leśnictwa Nowa Wieś i obejmuje zlokalizowane na gruntach innej własności Jezioro Krasne oraz na gruntach Nadleśnictwa oddziały 68h,i,j; 87b,i,k,~d,~g; 89a,d,~b; 109c,~m,~n.

Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10.11.1976 r. (M.P. Nr 42 poz. 206 z 1976r). Rezerwat został powiększony na mocy Zarządzenia nr 25/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28.09.2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Krasne”.

Łączna powierzchnia rezerwatu wynosi 42,62 ha, w tym na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady 13,19 ha. Resztę, tj. 29,43 ha stanowi jezioro Krasne będące w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Oddziału Terenowego w Gdańsku. Na gruntach Nadleśnictwa udział poszczególnych kategorii gruntów przedstawia się następująco:

- grunty zalesione i niezalesione - 12,25 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 0,14 ha,
- grunty nieleśne - 0,80 ha.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), rezerwat został zaliczony do:

I. Rodzaj rezerwatu - **wodny (W)**;

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ: **biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf)**;

- podtyp: **biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp)**;

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ: **wodny (EW)**;

- podtyp: **jezior oligotroficznych (jo)**.

Rezerwat utworzono w celu zachowania jeziora lobeliowego oraz przylegających do niego torfowisk i lasów bagiennych, wraz z ich charakterystycznymi biocenozami oraz populacjami cennych gatunków roślin i zwierząt.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczono otulinę, która zlokalizowana jest w następujących oddziałach 68a-g,~a-~c; 87a,d,g,h,j,~b,~c,~f; 89b,c,~a,~c; 109a,b,d,~i-~k.

Łączna powierzchnia otuliny wynosi 54,86 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 53,76 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 1,10 ha.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony (*Zarządzenie Nr 15/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jeziro Krasne”*).

Mapa sytuacyjna rezerwatu „Jeziro Krasne”

Rezerwat przyrody „Jezioro Krasne”

Rezerwat przyrody „Jezioro Krasne”

„JEZIORO CĘGI MAŁE”

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Koczała, w zasięgu obrębu leśnego Niedźwiady, leśnictwa Stara Brda.

Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3.12.1981 r. (M.P. Nr 29 poz. 271 z 1981 r).

Łączna powierzchnia rezerwatu wynosi 4,06 ha. Rezerwat zlokalizowany jest na gruntach innej własności.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody, rezerwat został zaliczony do:

I. Rodzaj rezerwatu - **wodny (W)**;

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ: **biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf)**;

- podtyp: **biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp)**;

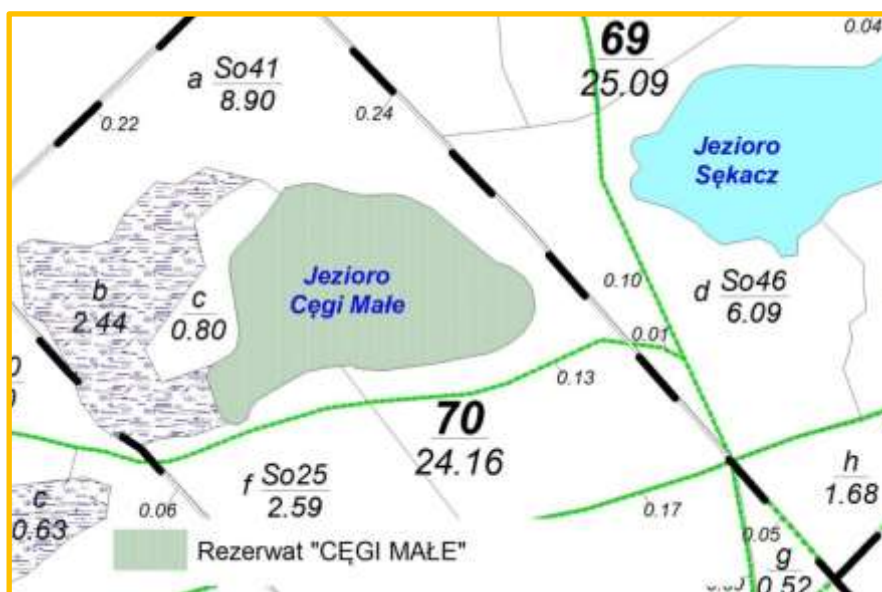
b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ: **wodny (EW)**;

- podtyp: **jezior dystroficznych (jd)**.

Rezerwat utworzono w celu zachowania jeziora lobeliowego oraz przylegających do niego torfowisk i lasów bagiennych, wraz z ich charakterystycznymi biocenozami oraz populacjami cennych gatunków roślin i zwierząt.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony.

Mapa sytuacyjna rezerwatu „Jezioro Cęgi Małe”

3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

W zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady zlokalizowane są trzy obszary chronionego krajobrazu;

- „Fragment Borów Tucholskich”;
- „Obszar na Południowy Wschód od Jeziora Bielsko”;
- „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”.

Obszary te utworzono Uchwałą Nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981 r. (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1981 r., Nr 9, poz. 23). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z dnia 2 czerwca 2010 Nr 80, poz. 1455).

Zestawienie obszarów chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Grunty zarządzane przez N-ctwo
			ha	
1	2	5	6	7
1.	„Fragment Borów Tucholskich”	16632,00	1513,72	1132,01
2.	„Obszar na Południowy Wschód od Jeziora Bielsko”	388,00	388,00	145,85
3.	„Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”	12428,00	5153,46	1510,18

OCHK „FRAGMENT BORÓW TUCHOLSKICH”

Obszar położony jest na terenie powiatu bytowskiego (gmina Lipnica), człuchowskiego (gmina Przechlewo) oraz chojnickiego (gmina Konarzyny) i obejmuje powierzchnię 16 632,00 ha.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady znajduje się ok. 9% obszaru, o łącznej powierzchni 1513,72 ha. Obszar zlokalizowany jest we wschodniej części Nadleśnictwa. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują 1132,01 ha w tym:

- obręb Niedźwiady, oddz.: 193c,d,~c; 194n,~h; 219; 220a,b,f,h,i,~b,~c,~f; 221g,~b; 247; 248; 249a,c-g,~c,~f,~g; 250c,~a; 275; 276; 277a,d,i,~b; 278g,h,~c; 279d,~b; 306-309; 310a,f-h,~b; 335-337; 338a,b,d,g-n,~c~f; 339c-h,~a,~d,~g; 340a-d,g-p,~a~d,~g; 341f-j,~b,~c,~g; 342k-t,~b,~d; 343g,~d,~f; 358-364; 365a,c-h,~a~d,~h~j; 366j-n,~d,~f,~h,~i o powierzchni 682,38 ha;
- obręb Przechlewo, oddz.: 1p-w,~d; 12A; 13; 13Aa-i,~a,~d,~f; 28; 29; 45; 46; 47h-k,~b~d,~g; 67-69; 86; 87; 89; 105-108; 109a-h,m,~a,~b,~g~n; 122a-c,f,~a~c; o powierzchni 449,63 ha.

Charakterystyczna dla krajobrazu tego obszaru jest duża lesistość, zróżnicowana rzeźba terenu i duża zasobność w wody powierzchniowe. Ze względu na bogactwo i duży stopień naturalności szaty roślinnej i świata zwierząt, obszar ten ma duże znaczenie ekologiczne jako swoisty „bank genów”.

Zestawienie powierzchni OChK „Fragment Borów Tucholskich” w Nadleśnictwie Niedźwiady

Obręb leśny	Gr. zalesione i niezalesione	Gr. zw. z gosp. leśną	Gr. nieleśne	Razem	OChK w zasięgu
	Powierzchnia (ha)				
1	2	3	4	5	6
Niedźwiady	620,69	16,01	45,68	682,38	878,68
Przechlewo	410,90	13,30	25,43	449,63	635,04
Ogółem	1031,59	29,31	71,11	1132,01	1513,72

OCHK „OBSZAR NA POŁUDNIOWY WSCHÓD OD JEZIORA BIELSKO”

Zlokalizowany jest w powiecie człuchowskim, gminie Rzeczenica. Jego zasięg obejmuje zachodnią część obrębu Rudawa, oddz.: 372, 376, 377, 381, 384, 385, 387p-s. Powierzchnia obszaru wynosi 388,00 ha i w całości leży w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady.

Obszar posiada urozmaicone ukształtowanie terenu (wzniesienia, obniżenia, doliny), z niewielką ilością lasów. Atrakcją jest położone w sąsiedztwie jezioro Bielskie, którego wody znajdują się już na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują 145,85 ha w tym:

- grunty zalesione i niezalesione – 138,46 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 3,68 ha;
- grunty nieleśne – 3,71 ha.

OCHK „OKOLICE JEZIOR KRĘPSKO I SZCZYTNO”

Położony jest na terenie powiatów: człuchowskiego - gminy: Człuchów, Przechlewo i Rzeczenica oraz chojnickiego - gmina Konarzyny. Powierzchnia obszaru wynosi 12428,00 ha.

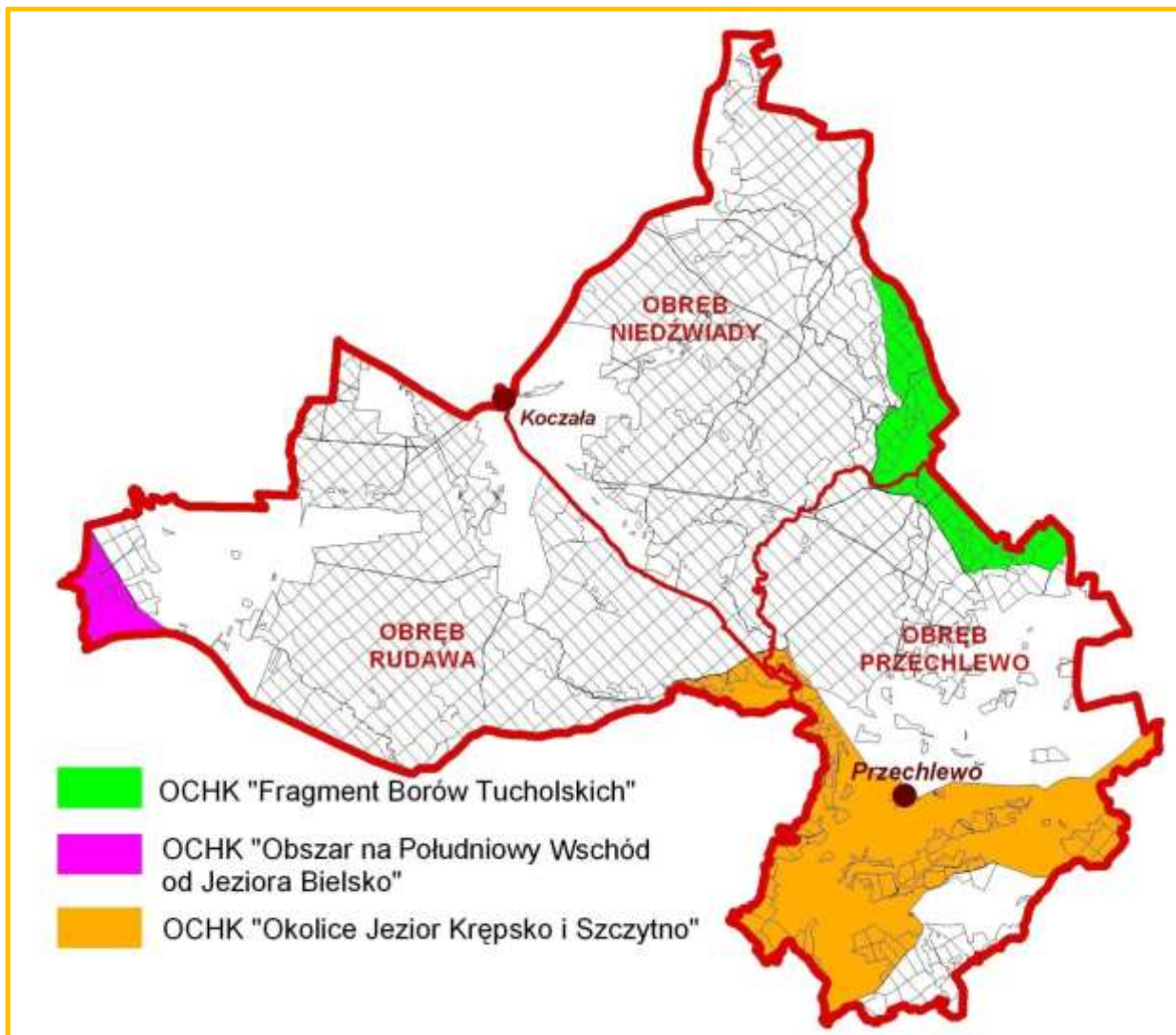
Obszar obejmuje swym zasięgiem doliny rzek Brdy, Lipczynki i Czerwonej Strugi. W obszarze zlokalizowane są liczne jeziora rynnowe i śródleśne oczka wodne. W kompleksach leśnych, dominują siedliska borowe, głównie bór świeży; wzdłuż cieków wodnych występuje ols. Swoje siedliska ma tu wiele cennych gatunków roślin i zwierząt, które w sposób istotny podnoszą walory przyrodnicze obszaru. Wyspy jeziorne stanowią najatrakcyjniejsze tereny lęgowe dla ptaków wodnych. Są to tradycyjne, lokalnie największe miejsca gniazdowania gągoła i tracza nurogęsi.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady znajduje się ok. 41% obszaru o łącznej powierzchni 5153,46 ha. Obszar zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części Nadleśnictwa. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują 1510,18 ha w tym:

- obręb Niedźwiady, oddz.: 378f; 379 o powierzchni 25,78 ha;
- obręb Przechlewo, oddz.: 65i,j,~c~g; 66; 85a,b,d,h,~a~c; 103d-g,~a,~g,~j; 104; 104A; 147; 148-165; 168-176; 177a-i; 178a-l,~c; 179-200 o powierzchni 1345,41 ha.
- Obręb Rudawa, oddz.: 357l,m,~a; 358i-m,~b,~c; 359k-w,z,~a,~b,~g; 362f,g; 363b-f,~a~c; 364g-o,~a~c; 365c-p,~a,~f; 366b-l,~a~d; 367; 368 o powierzchni 138,99 ha.

Zestawienie powierzchni OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno” w Nadleśnictwie Niedźwiady

Obręb leśny	Gr. zalesione i niezalesione	Gr. zw. z gosp. leśną	Gr. nieleśne	Razem	OChK w zasięgu
	Powierzchnia (ha)				
1	2	3	4	5	6
Niedźwiady	25,62	0,16	-	25,78	41,38
Przechlewo	1224,45	25,96	95,00	1345,41	4783,00
Rudawa	120,34	2,93	15,72	138,99	329,08
Ogółem	1370,41	29,05	110,72	1510,18	5153,46

Mapa sytuacyjna obszarów chronionego krajobrazu
w Nadleśnictwie Niedźwiady

3.1.3. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, tworząc Europejską Sieć Ekologiczną obszarów ochrony Natura 2000.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej. Podstawą funkcjonowania programu są dwie unijne dyrektywy:

- **Dyrektywa Ptasia** (*Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wcześniej Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa*) – określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- **Dyrektywa Siedliskowa** (*Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*) – ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

W myśl wyżej przedstawionych aktów prawa, każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom wymienionym w załącznikach dyrektywy siedliskowej i ptasiej warunki sprzyjające ochronie, lub zadbać o odtworzenie ich dobrego stanu, m.in. poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te siedliska i gatunki występują.

Dyrektywy wyznaczają dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) / specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Obszary specjalnej ochrony ptaków są wyznaczane do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków. Określone są one indywidualnie przez każde państwo, Komisja Europejska sprawdza jedynie czy krajowa sieć obszarów uwzględnia

wszystkie istotne ostoje ptaków w danym kraju, czy wyznaczone obszary stanowią spójną całość.

W przypadku specjalnych obszarów ochrony siedlisk, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w Dyrektywie Siedliskowej. Po przedłożeniu listy, obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest Seminarium Biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk będących przedmiotami ochrony. Następnie Komisja Europejska zatwierdza w drodze decyzji obszary jako „**obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – OZW**”. Od tego momentu nabierają one status obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego.

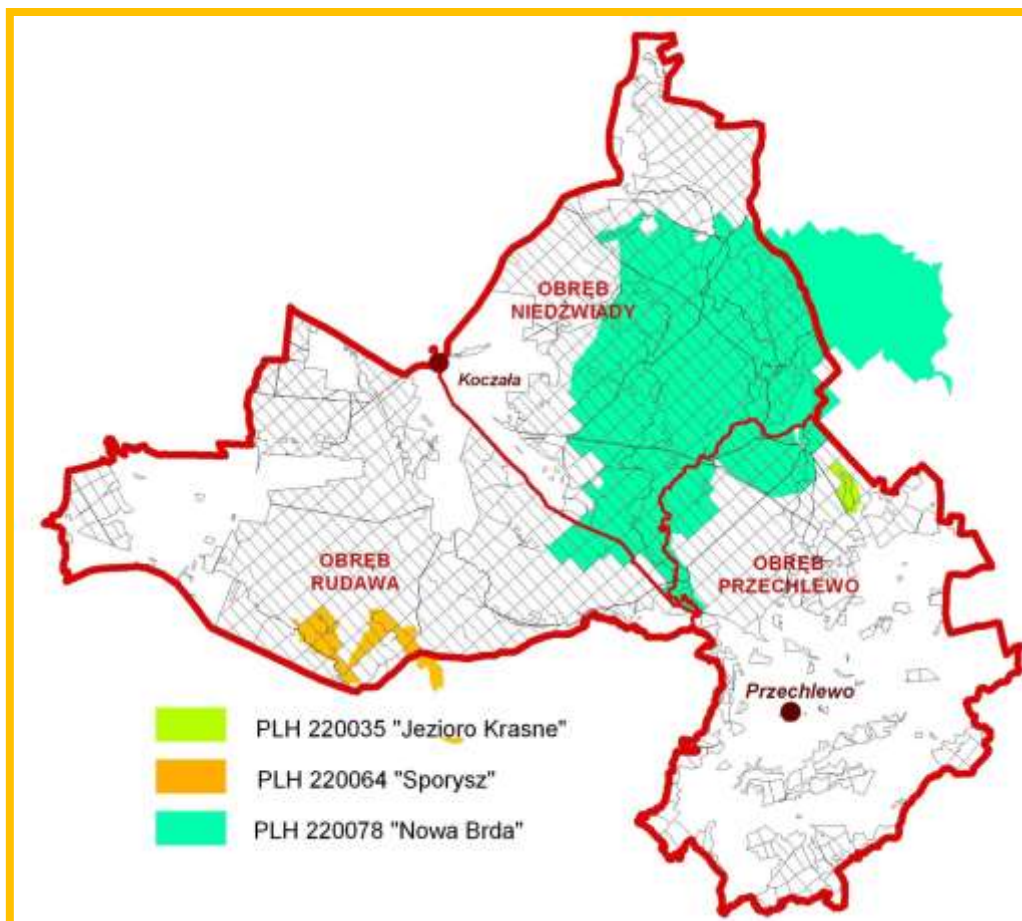
Według stanu na 01.01.2013 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady występują następujące obszary Natura 2000:

- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW):
 - PLH220035 „Jezioro Krasne”,
 - PLH220064 „Sporysz”,
 - PLH220078 „Nowa Brda”.

Charakterystyka obszarów przedstawiona w dalszej części opracowana została z wykorzystaniem danych i opisów zawartych w SDF-ach dla obszarów.

Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Kod obszaru	Nazwa obszaru	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa		
					lasy (ha)	grunty nieleśne (ha)	razem (ha)
1	2	3	4	5	6	7	8
SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK (SOO) NATURA 2000							
1.	PLH220035	Jezioro Krasne	97,48	97,48	67,25	0,80	68,05
2.	PLH220064	Sporysz	481,10	410,03	310,04	97,58	407,62
3.	PLH220078	Nowa Brda	10020,88	7911,86	6682,29	681,01	7363,30
RAZEM POWIERZCHNIA SOO			10599,46	8419,37	7059,58	779,39	7838,97

Nadleśnictwo Niedźwiady na tle specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO)
Natura 2000

PLH220035 „JEZIORO KRASNE”

Obszar położony jest w północno-wschodniej części obrębu Przechlewo. Obejmuje Jezioro Krasne oraz grunty Nadleśnictwa w obrębie Przechlewo, w oddziałach: 68; 87a,b,d,g,h-k,~b-~g; 89; 109a-d,~i-~k,~m,~n. Zajmuje powierzchnię 97,48 ha, całość w zasięgu Nadleśnictwa. Powierzchnia gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo wynosi 68,05 ha w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 66,01 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 1,24 ha;
- grunty nieleśne – 0,80 ha.

Jezioro Krasne, to niewielkie, bezodpływowe jezioro lobeliowe położone wśród zwartych borów świeżych w kompleksie Borów Tucholskich. Ma ono słabo rozwiniętą linię brzegową, jest płytkie (maksymalnie 5,5 m), o piaszczysto-mulistym litoralu i o bardzo kwaśnej (pH 4,4), ale dobrze natlenionej wodzie. Jezioro w średnim stadium rozwojowym,

przekształcające się w zbiornik dystroficzny. Na jego obrzeżach wykształciły się fitocenozy brzeziny bagiennej i torfowisk przejściowych. Jezioro otoczone jest głównie borami sosnowymi, porastającymi gleby pseudobielicowe.

Na obszarze stwierdzono stanowiska bogatych populacji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych, w tym 1 gatunku z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej - elismy wodnej *Luronium natans*.

Ewentualnym zagrożeniem dla obszaru może być niewłaściwa gospodarka leśna, prowadzona bez uwzględnienia wymagań ochronnych dla tego typu siedliska, a w szczególności stosowanie w bezpośrednim sąsiedztwie zrębów zupełnych, a także dopływ biogenów ze zlewni jeziora. Niekorzystnie na stan siedliska może też wpłynąć użytkowanie rekreacyjne (kąpielisko) i rybackie jeziora.

Obszar w całości obejmuje rezerwat przyrody „Jezioro Krasne” wraz z otuliną i położony jest na terenie obszaru chronionego krajobrazu „Fragment Borów Tucholskich”.

W SDF-ie dla obszaru odnotowano 4 rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1, dla którego określono ocenę znaczenia ogólnego A, uznano za przedmioty ochrony. Przedmiotem ochrony jest również 1 gatunek rośliny. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli kolorem. Dla 3 typów siedlisk określono ocenę znaczenia ogólnego „D”.

Typy siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w SOO „Jezioro Krasne”

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba wydziałów powierzchniowych	Powierzchnia wydziałów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	A	27,33	-	-
2.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	D	0,53	1	0,80
3.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	D	0,53	-	-
4.	91D0*	Bory i lasy bagienne	D	5,26	1	1,72
RAZEM					2	2,52

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady w zasięgu obszaru „Jezioro Krasne” nie zainwentaryzowano siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony.

Gatunki flory wymienione w Załącznikach do Dyrektyw występujące w SOO „Jezioro Krasne”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Rośliny wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A127	Elisma wodna	Luronium natans	A

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady w zasięgu obszaru „Jezioro Krasne” nie zainwentaryzowano gatunków flory wymienionych w SDF-ie dla obszaru.

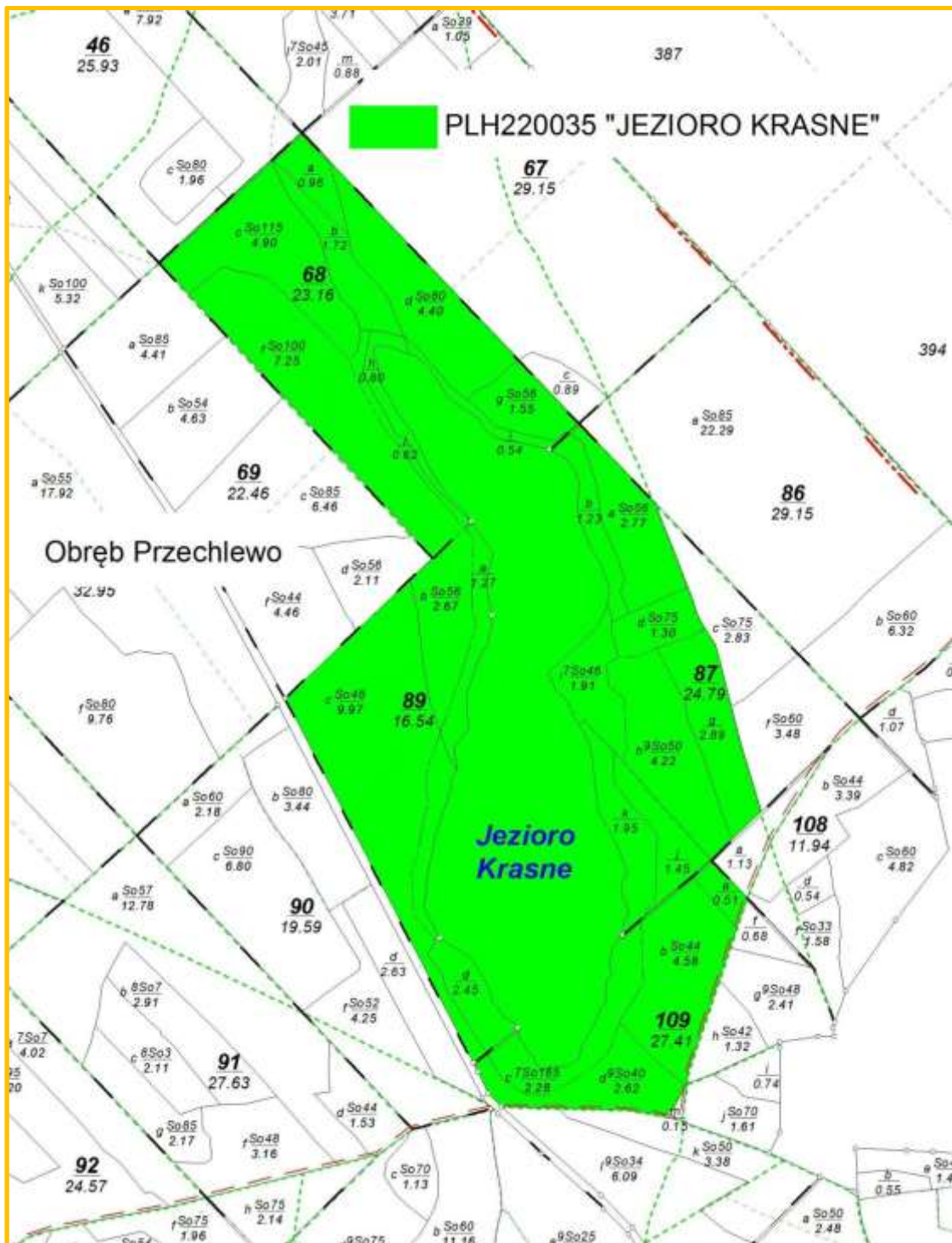
Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w SOO „Jezioro Krasne” zlokalizowane na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady zajmują łącznie 15,52 ha.

Obszar posiada projekt Planu Zadań Ochronnych.

Wskazania dotyczące Planu Urządzenia Lasu niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000:

- kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z potencjałem siedliskowym lasu;
- zachowanie ukształtowanych stosunków wodnych, za wyjątkiem działań (*zamknięcie okresowego rowu melioracyjnego w oddz. 68*);
- nie stosowanie rębni zupełnych, prowadzenie cięć sanitarnych, pielęgnacyjnych i rębnych w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby i roślinności;
- pozostawienie drzew dziuplastych, w tym wykorzystywanych przez gądoły;
- stopniowa eliminacja świerka;

Zasięg SOO PLH 220035 „Jezioro Krasne” w Nadleśnictwie Niedźwiady

PLH220064 „SPORYSZ”

Obszar położony jest w zachodniej części Nadleśnictwa, na wschód od miejscowości Sporysz. Zajmuje powierzchnię 481,10 ha, w tym w zasięgu Nadleśnictwa 410,03 ha. Powierzchnia gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo wynosi 407,62 ha w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 300,11 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 9,93 ha;
- grunty nieleśne – 97,58 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w obrębie Rudawa w oddziałach: 181g,h,~d,~f; 204-206; 207a,f,g,~j; 224h,i,~c; 225f,~g;228a-d,h,~b; 229; 230; 231a,b,d,f,~b; 250; 251; 252b-k,~a,~c-~f; 253c-m,~a-~d,~i-~l; 254h-k,~a,~b,~f,~h,~i; 255g,h,j-l,~a,~h,~i; 256; 257a; 275f-j,l,~a; 276; 277h; 281a,b,d-h~g-~l; 300; 301a,d,~a.

Obszar zlokalizowany jest w dużej odległości od aglomeracji miejskich. W obszarze występują liczne obniżenia terenu po wytopiskach połodowcowych, wypełnione w chwili obecnej pokładami torfu.

Szczególnie ciekawe są dwa torfowiska: przejściowe (7140), o bardzo dobrze zachowanym złożu torfowym bez jakichkolwiek śladów eksploatacji, położone w zagłębieniu terenowym na miejscu zarośniętego jeziora, oraz zdegradowane torfowisko wysokie, zdolne do regeneracji (7120), poprzecinane licznymi regenerującymi potorfiami oraz głębokimi, częściowo zarastającymi rowami odwadniającymi. Obydwa obiekty są dobrze zachowane, z typową florą i fauną. Pozostałą część obszaru porastają świeże bory sosnowe poprzecinane mozaiką kontynentalnych borów bagiennych. W części zachodniej obszaru występuje kompleks typowych kwaśnych buczyn (9110-1) porastających brzegi rzeki Czernicy. Obszar był jedną z ostatnich na Pomorzu ostoi głuszca. Ślady bytowania pojedynczych osobników widywano do 2000 roku, podczas gdy za datę wyginięcia gatunku na Pomorzu podaje się początek lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

W obszarze stwierdzono występowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. modrzewnicy zwyczajnej, storczyków, rosiczki, turzycy bagiennej, narecznicy grzebieniastej, nawodnika sześciopręcikowego, bażyny czarnej, sita drobnego, bagna zwyczajnego, bielistki siwej, widłaka jałowcowatego, bobrka trójlistkowego, jaskra wielkiego, przygielki białej, próchniczka bagiennego, torfowców. Stopień zachowania istniejących torfowisk, części

borów bagiennych, buczyn oraz dobrze uwodnione regenerujące potorfia na torfowisku wysokim nadają dużą rangę ostoi.

Głównym zagrożeniem dla obszaru jest znaczne przesuszenie ekosystemów spowodowane siecią czynnych, głębokich rowów odwadniających.

W SDF-ie dla obszaru odnotowano 5 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 4, dla których określono ocenę znaczenia ogólnego C, uznano za przedmioty ochrony.

Typy siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w SOO „Sporysz”

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba wydziałów powierzchniowych	Powierzchnia wydziałów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
1.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	D	8,44	16	41,66
2.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	8,09	-	-
3.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	4,59	1	15,86
4.	9110-1	Kwaśne buczyny	C	10,45	7	34,15
5.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	14,19	24	61,06
RAZEM					48	152,73

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Wykaz siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady w zasięgu obszaru „Sporysz” będących przedmiotem ochrony.

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
1	11-14-3-16-181 -g -00	91D0-1	B	1,15
2	11-14-3-16-206 -d -00	9110-1	A	4,75
3	11-14-3-16-206 -i -00	9110-1	A	5,75
4	11-14-3-16-224 -h -00	91D0-2	B	2,79
5	11-14-3-16-224 -i -00	91D0-2	B	0,64
6	11-14-3-16-225 -f -00	91D0-2	C	3,45
7	11-14-3-16-229 -i -00	9110-1	B	2,31
8	11-14-3-16-230 -a -00	91D0-2	B	3,00
9	11-14-3-16-230 -d -00	9110-1	B	12,71
10	11-14-3-16-250 -b -00	91D0-2	C	1,25
11	11-14-3-16-250 -d -00	7140	B	15,86
12	11-14-3-16-250 -f -00	91D0-2	B	9,98

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
13	11-14-3-16-252 -b -00	91D0-2	B	1,51
14	11-14-3-16-252 -h -00	91D0-2	B	1,74
15	11-14-3-16-252 -i -00	91D0-2	B	1,70
16	11-14-3-16-253 -h -00	91D0-2	B	0,90
17	11-14-3-16-253 -k -00	91D0-2	B	0,92
18	11-14-3-16-256 -b -00	9110-1	B	4,87
19	11-14-3-16-256 -i -00	9110-1	B	1,08
20	11-14-3-16-275 -f -00	91D0-2	B	4,52
21	11-14-3-16-275 -i -00	91D0-2	B	3,76
22	11-14-3-16-275 -j -00	91D0-2	C	2,21
23	11-14-3-16-276 -a -00	91D0-2	B	2,91
24	11-14-3-16-276 -g -00	91D0-2	C	1,77
25	11-14-3-16-276 -h -00	91D0-1	B	1,45
26	11-14-3-16-276 -j -00	91D0-2	B	2,32
27	11-14-3-16-276 -k -00	91D0-2	B	1,85
28	11-14-3-16-276 -l -00	91D0-2	C	1,32
29	11-14-3-16-281 -d -00	9110-1	B	2,68
30	11-14-3-16-300 -d -00	91D0-2	B	5,25
31	11-14-3-16-300 -f -00	91D0-2	B	1,51
32	11-14-3-16-301 -a -00	91D0-2	B	3,16

*stan siedliska wg kryteriów inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w LP

Gatunki fauny wymienione w Załącznikach do Dyrektyw występujące w SOO „Sporysz”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy 2009/147/UE			
A127	Żuraw	Grus grus	D
Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	D
1352	Wilk	<i>Canis lupus</i>	D
Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	D

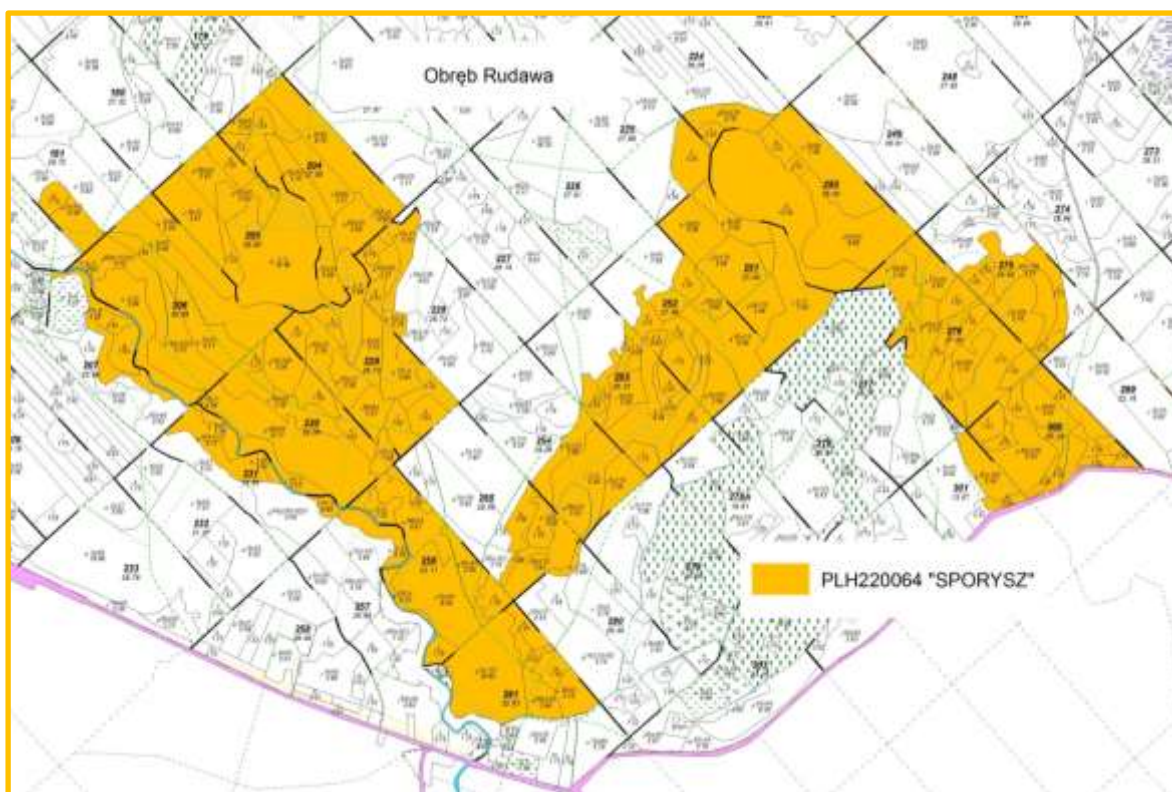
W SOO „Sporysz” gatunki flory i fauny nie są przedmiotem ochrony.

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w SOO „Sporysz” zlokalizowane na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady zajmują łącznie 88,49 ha.

**Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich
wg siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony**

Siedlisko	Powierzchnia/ha	% siedliska
1	2	3
9110-1	14,26	41,8
91D0	33,42	58,7
RAZEM	47,68	-

Zasięg SOO PLH 220064 „Sporysz” w Nadleśnictwie Niedźwiady

PLH220078 „NOWA BRDA”

Obszar o powierzchni 10020,88 ha, położony jest na sandrowej Równinie Charzykowskiej. Charakteryzuje się różnorodnością siedlisk i różnorodnością zachowanych zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych. Występuje tu bogata flora naczyniowa, z licznymi gatunkami chronionymi i rzadkimi. Jest to obszar o szczególnym nagromadzeniu drobno powierzchniowych torfowisk przejściowych i wysokich, jezior lobeliowych oraz rzadkich zbiorowisk roślin wodnych i bagiennych. Torfowiska wraz z innymi typami mokradeł stanowią znaczący rezerwuuar wody i pełnią ważną rolę w kształtowaniu zasobów wodnych

poprzez jej retencjonowanie, a także zasilanie wód powierzchniowych i podziemnych. Do największych powierzchniowo zespołów torfowisk, bagien i borów bagiennych należy zaliczyć teren objęty ochroną rezerwatową "Bagnisko Niedźwiady" oraz kompleks położony na południe od Jeziora Lipczyno Wielkie. Przez obszar przebiega dział wodny dorzeczy Wisły i Odry. Głównym ciekim jest rzeka Brda, z dopływami Chociny, Lipczynki i Modrej, która płynąc z północy na południe dzieli obszar na dwie części. Omawiany obszar cechuje bogactwo jezior, o dużej wartości przyrodniczej, do których należą m.in. jeziora lobeliowe oraz jeziora ramienicowe. Atutem tych jezior jest ich niemal całkowicie śródlądowe położenie, dzięki czemu perspektywy ich zachowania są bardzo dobre.

Zagrożeniem dla obszaru jest obniżanie się poziomu wód gruntowych, okresowe susze, zaniechanie tradycyjnego użytkowania łąk, przesuszenia, zarastanie, eutrofizacja wód.

Dodatkowym potencjalnym zagrożeniem dla jezior lobeliowych jest gospodarka rybacka (przede wszystkim ich nadmierne lub niewłaściwe zarybianie), a także intensyfikacja ich rekreacyjnego użytkowania.

W zasięgu Nadleśnictwa obszar „Nowa Brda” zajmuje 7911,86 ha, czyli 79% ogólnej powierzchni SOO. Powierzchnia gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo wynosi łącznie 7363,30 ha, w tym:

Zestawienie powierzchni PLH220078 „Nowa Brda” w Nadleśnictwie Niedźwiady

Obręb leśny	Gr. zalesione i niezalesione	Gr. zw. z gosp. leśną	Gr. nieleśne	Razem	SOO w zasięgu
	Powierzchnia (ha)				
1	2	3	4	5	6
Niedźwiady	5339,58	163,10	500,21	6002,89	6509,56
Przechlewo	930,83	22,42	156,61	1109,86	1143,14
Rudawa	220,74	5,62	24,19	250,55	259,16
Ogółem	6491,15	191,14	681,01	7363,30	7911,86

Lokalizacja SOO na gruntach Nadleśnictwa:

- obręb Niedźwiady, oddz.: 67g-j; 68f,g,~c; 69d-h,~b,~g-~j; 70a-c,f,g,~b,~d-~g; 71a-c,~a,~f,~g,~i; 93g-p,~b-~d; 94b-f,~a,~b; 95; 96; 97a,b,d,h-k,~c,~d; 98d-h,~d; 115-121; 122a,b,f-j,~f,~h-~l; 123i-o,~f,~g,~i,~j,~l; 125b-h,~a-~c; 125Ah,~b; 136c-j,~b,~c; 137a-c,f-n,~a-~h; 139g-i,n,~a; 140-150; 151g-k,~d-~i; 152d-h,~a-~d; 153f-i,~c-~h; 154d,f,~f-~h; 155h-l,~d-~g; 163b-j,~b-~f; 164-184; 185d-k,~f-~l; 193-215; 217c,d; 219-244; 247-270; 275-300; 301d-h,~a-~d,~j; 302; 306-333; 334d-r,~a-~g; 335-357; 358b,~b; 359a,~a,~c; 360-374; 376; 377; 379 o powierzchni 6002,89 ha;

- obręb Przechlewo, oddz.: 1; 2; 3; 4; 5; 6a-l,~a,~b,~d,~g; 7a-n,~a,~b; 8-12; 12A; 13a,b,g-i,k-o,s,~a; 13A; 14-17; 18a-g,~a~c; 21a-c,~a,~b,~f; 22-25; 26a-h,~a,~b,~d,~g; 27a-g,~b; 28; 29a-h,k-y,~a~c,~f~j; 30-34; 35a,b,~b~f,~h; 44d-g,i,j,~b; 47a-g,l,~a,~h,~i; 48a-p,~b,~d,~f; 50; 52a-j,~a,~d,~f; 53a-g,~a,~b,~d; 54a-g,~c; 65a-f,j,m-o,~d,~f,~i~k; 66; 85a,b,d,g,h,~b,~c powierzchni 1109,86 ha.
- Obręb Rudawa, oddz.: 284g; 304-307; 321-324; 338; 339a o powierzchni 250,55 ha.

W SDF-ie dla obszaru odnotowano 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, wszystkie o znaczeniu ogólnym A, B lub C oraz 1 gatunek rośliny z Załącznika II do ww. Dyrektywy, o znaczeniu ogólnym B. Tak więc zarówno siedliska, jak i roślina stanowią dla tego obszaru przedmioty ochrony.

Typy siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w SOO „Nowa Brda”

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba wydziełów powierzchniowych	Powierzchnia wydziełów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	B	0,50	-	-
2.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne w podwodnymi łąkami ramienic	B	2,16	-	-
3.	3150	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	A	0,33	1	1,60
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	A	0,27	2	17,72
5.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	-	14	2,67
6.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	4,59	172	383,91
7.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	C	0,02	-	-
8.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	0,03	1	0,35
9.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	B	0,92	29	56,92
10.	9110	Kwaśne buczyny	A	0,57	14	35,10
11.	91D0*	Bory i lasy bagienne	B	5,60	206	407,06
12.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	0,41	33	41,29
13.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	C	0,35	1	5,51
RAZEM					473	952,13

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Wykaz siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady w zasięgu obszaru „Sporysz” będących przedmiotem ochrony.

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
1	11-14-1-01-70 -b -00	7140	B	2,44
2	11-14-1-01-93 -i -00	7140	B	2,92
3	11-14-1-02-115 -b -00	7140	B	0,64
4	11-14-1-02-116 -j -00	7140	B	0,60
5	11-14-1-02-117 -g -00	7140	C	0,26
6	11-14-1-02-118 -i -00	7140	B	0,80
7	11-14-1-02-121 -d -00	91D0-2	B	1,36
8	11-14-1-02-136 -h -00	7140	B	0,83
9	11-14-1-02-136 -i -00	91D0-2	B	1,31
10	11-14-1-02-137 -a -00	91D0-2	B	0,71
11	11-14-1-02-137 -c -00	91E0	B	2,11
12	11-14-1-02-137 -k -00	91E0	C	2,28
13	11-14-1-02-142 -f -00	91D0-2	B	1,06
14	11-14-1-02-143 -d -00	91D0-2	C	1,06
15	11-14-1-02-144 -b -00	91D0-2	B	0,62
16	11-14-1-02-144 -c -00	91D0-2	B	3,76
17	11-14-1-02-144 -d -00	91D0-2	C	4,23
18	11-14-1-02-144 -j -00	91D0-2	B	1,96
19	11-14-1-02-144 -k -00	91D0-2	B	0,19
20	11-14-1-02-145 -d -00	91D0-2	B	1,74
21	11-14-1-02-145 -f -00	6510	C	0,60
22	11-14-1-02-163 -f -00	91D0-2	A	1,60
23	11-14-1-02-163 -g -00	7120	C	0,35
24	11-14-1-02-165 -h -00	7140	C	1,02
25	11-14-1-02-165 -i -00	7140	C	1,07
26	11-14-1-02-166 -b -00	9110-1	B	1,34
27	11-14-1-02-167 -g -00	91D0-2	B	1,04
28	11-14-1-02-167 -i -00	6510	C	3,16
29	11-14-1-02-167 -k -00	91D0-2	B	1,54
30	11-14-1-02-167 -l -00	91D0-2	B	1,03
31	11-14-1-02-167 -n -00	9110-1	B	1,90
32	11-14-1-02-167 -x -00	6510	C	0,36
33	11-14-1-02-168 -f -00	6510	B	0,80
34	11-14-1-02-168 -h -00	6510	C	0,28
35	11-14-1-02-169 -c -00	6510	C	0,92
36	11-14-1-02-170 -g -00	6510	C	3,22
37	11-14-1-02-170 -j -00	6510	C	0,68
38	11-14-1-02-171 -a -00	91D0-2	B	1,39
39	11-14-1-02-171 -j -00	91D0-2	B	0,99
40	11-14-1-02-171 -k -00	91D0-2	B	1,44
41	11-14-1-02-172 -c -00	91D0-1	C	1,20
42	11-14-1-02-172 -d -00	91D0-2	B	3,51
43	11-14-1-02-173 -c -00	91D0-1	B	0,94
44	11-14-1-02-173 -d -00	91D0-2	C	4,29
45	11-14-1-02-173 -f -00	91D0-2	B	1,54
46	11-14-1-02-173 -j -00	91D0-1	B	1,10
47	11-14-1-02-174 -a -00	91D0-1	B	3,42
48	11-14-1-02-174 -d -00	91D0-2	C	1,39
49	11-14-1-02-175 -c -00	91D0-2	B	2,15
50	11-14-1-02-175 -d -00	91D0-2	B	0,73
51	11-14-1-02-175 -f -00	91D0-2	C	0,61

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
52	11-14-1-02-194 -d -00	91D0-2	B	4,86
53	11-14-1-02-194 -f -00	7140	C	0,53
54	11-14-1-02-194 -g -00	6510	C	0,84
55	11-14-1-02-194 -h -00	91D0-2	B	4,92
56	11-14-1-02-194 -i -00	6510	C	1,78
57	11-14-1-02-194 -j -00	6510	C	1,13
58	11-14-1-02-194 -l -00	91D0-1	B	2,35
59	11-14-1-02-195 -d -00	6510	C	6,70
60	11-14-1-02-196 -d -00	6510	C	6,47
61	11-14-1-02-196 -f -00	6510	C	0,92
62	11-14-1-02-197 -b -00	6510	C	3,44
63	11-14-1-02-198 -b -00	6510	C	0,96
64	11-14-1-02-198 -d -00	91D0-2	B	2,20
65	11-14-1-02-199 -b -00	91D0-2	C	2,85
66	11-14-1-02-199 -j -00	6510	C	0,16
67	11-14-1-02-199 -k -00	6510	C	0,17
68	11-14-1-02-199 -l -00	6510	C	1,79
69	11-14-1-02-199 -n -00	6510	C	0,58
70	11-14-1-02-199 -o -00	6510	C	0,48
71	11-14-1-02-200 -d -00	6510	C	4,15
72	11-14-1-02-200 -w -00	91D0-2	B	2,99
73	11-14-1-02-201 -a -00	6510	C	4,50
74	11-14-1-02-201 -d -00	91D0-2	B	4,89
75	11-14-1-02-202 -g -00	91D0-2	B	0,77
76	11-14-1-02-204 -g -00	91D0-2	B	0,60
77	11-14-1-03-148 -f -00	91D0-2	B	0,90
78	11-14-1-03-148 -g -00	91D0-2	B	1,10
79	11-14-1-03-148 -j -00	7140	C	7,70
80	11-14-1-03-149 -d -00	91D0-2	B	0,87
81	11-14-1-03-149 -f -00	6510	C	0,62
82	11-14-1-03-149 -i -00	7140	C	3,61
83	11-14-1-03-150 -j -00	6510	C	0,57
84	11-14-1-03-150 -m -00	91D0-2	B	0,99
85	11-14-1-03-152 -h -00	6510	C	2,49
86	11-14-1-03-176 -d -00	6510	C	1,03
87	11-14-1-03-176 -g -00	6510	C	2,07
88	11-14-1-03-177 -a -00	91D0-2	B	1,88
89	11-14-1-03-177 -c -00	6510	C	0,82
90	11-14-1-03-177 -i -00	6510	C	0,53
91	11-14-1-03-177 -l -00	6510	C	2,22
92	11-14-1-03-177 -n -00	91D0-2	B	0,52
93	11-14-1-03-178 -a -00	91D0-2	B	1,29
94	11-14-1-03-178 -b -00	91D0-2	C	4,91
95	11-14-1-03-178 -d -00	91D0-2	C	1,58
96	11-14-1-03-179 -a -00	91D0-2	B	3,94
97	11-14-1-03-179 -b -00	91D0-2	B	2,23
98	11-14-1-03-179 -g -00	91D0-2	C	1,64
99	11-14-1-03-179 -i -00	91D0-2	B	0,64
100	11-14-1-03-179 -j -00	91D0-2	B	1,30
101	11-14-1-03-179 -l -00	91D0-2	C	5,13
102	11-14-1-03-180 -g -00	91D0-2	B	1,47
103	11-14-1-03-181 -b -00	6510	C	0,61
104	11-14-1-03-181 -g -00	6510	C	0,92
105	11-14-1-03-181 -h -00	6510	C	1,53
106	11-14-1-03-181 -i -00	6510	C	6,70

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
107	11-14-1-03-181 -j -00	6510	C	0,76
108	11-14-1-03-182 -h -00	91D0-2	C	0,47
109	11-14-1-03-183 -b -00	6510	C	2,63
110	11-14-1-03-184 -f -00	6510	C	2,08
111	11-14-1-03-184 -h -00	9110-1	B	4,45
112	11-14-1-04-219 -g -00	6510	C	4,24
113	11-14-1-04-219 -h -00	6510	C	0,92
114	11-14-1-04-221 -c -00	91D0-2	B	0,80
115	11-14-1-04-223 -d -00	91D0-2	B	1,40
116	11-14-1-04-224 -d -00	91D0-2	B	0,94
117	11-14-1-04-224 -f -00	91D0-2	B	1,06
118	11-14-1-04-224 -g -00	6510	C	0,48
119	11-14-1-04-225 -a -00	91E0	B	1,23
120	11-14-1-04-225 -f -00	91E0	C	0,92
121	11-14-1-04-226 -a -00	91E0	B	0,38
122	11-14-1-04-226 -b -00	91E0	B	0,75
123	11-14-1-04-226 -c -00	91E0	C	1,57
124	11-14-1-04-227 -c -00	91D0-2	B	0,55
125	11-14-1-04-227 -f -00	91D0-2	B	0,45
126	11-14-1-04-228 -c -00	91D0-2	B	1,00
127	11-14-1-04-229 -b -00	91D0-2	B	5,30
128	11-14-1-04-247 -c -00	91D0-2	C	1,42
129	11-14-1-04-248 -a -00	7140	B	8,98
130	11-14-1-04-251 -d -00	91D0-2	B	1,22
131	11-14-1-04-252 -c -00	91D0-2	B	0,78
132	11-14-1-04-253 -d -00	6510	C	1,78
133	11-14-1-04-253 -h -00	6510	C	0,74
134	11-14-1-04-255 -b -00	91D0-2	C	0,68
135	11-14-1-04-255 -c -00	91D0-2	B	0,54
136	11-14-1-04-255 -d -00	91D0-2	B	0,84
137	11-14-1-04-256 -b -00	91D0-2	C	4,75
138	11-14-1-04-256 -c -00	91D0-2	A	10,86
139	11-14-1-04-256 -d -00	91D0-2	C	0,79
140	11-14-1-04-256 -f -00	91D0-2	A	0,36
141	11-14-1-04-257 -b -00	91D0-2	C	1,60
142	11-14-1-04-257 -d -00	91D0-2	B	7,25
143	11-14-1-04-257 -f -00	91D0-2	C	1,72
144	11-14-1-04-258 -b -00	91D0-2	C	1,03
145	11-14-1-04-258 -c -00	91D0-2	A	6,96
146	11-14-1-04-258 -d -00	91D0-2	C	2,11
147	11-14-1-04-258 -g -00	91D0-2	B	0,41
148	11-14-1-04-276 -d -00	3160	C	15,58
149	11-14-1-04-276 -f -00	91D0-2	B	1,58
150	11-14-1-04-277 -f -00	7140	B	2,80
151	11-14-1-04-277 -g -00	91D0-2	B	6,05
152	11-14-1-04-277 -h -00	91D0-2	B	0,23
153	11-14-1-04-277 -i -00	3260	B	0,15
154	11-14-1-04-282 -b -00	91D0-2	B	0,68
155	11-14-1-04-286 -f -00	6510	C	2,49
156	11-14-1-04-307 -h -00	91D0-2	B	0,72
157	11-14-1-04-308 -a -00	91D0-2	B	3,06
158	11-14-1-04-308 -c -00	91D0-2	B	0,76
159	11-14-1-04-308 -d -00	7140	C	2,10
160	11-14-1-04-308 -f -00	7140	C	1,15

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
161	11-14-1-04-308 -l -00	3260	B	0,13
162	11-14-1-04-309 -m -00	3260	B	0,36
163	11-14-1-04-309 -n -00	3260	B	0,09
164	11-14-1-04-310 -g -00	91D0-2	B	1,48
165	11-14-1-04-310 -h -00	91D0-1	C	0,57
166	11-14-1-04-311 -c -00	6510	C	0,51
167	11-14-1-04-311 -f -00	6510	C	4,26
168	11-14-1-04-311 -j -00	6510	C	1,14
169	11-14-1-04-313 -g -00	6510	C	6,56
170	11-14-1-04-314 -b -00	6510	C	8,89
171	11-14-1-04-314 -g -00	6510	C	5,86
172	11-14-1-04-314 -j -00	6510	C	0,72
173	11-14-1-04-314 -k -00	6510	C	1,20
174	11-14-1-04-314 -o -00	6510	C	0,87
175	11-14-1-04-314 -p -00	6510	C	3,13
176	11-14-1-04-315 -c -00	6510	C	0,41
177	11-14-1-04-315 -i -00	6510	C	0,71
178	11-14-1-04-315 -j -00	91E0	C	1,67
179	11-14-1-04-315 -l -00	91E0	B	1,39
180	11-14-1-04-315 -n -00	6510	B	7,84
181	11-14-1-04-315 -p -00	6510	C	2,02
182	11-14-1-04-316 -c -00	91D0-2	B	0,39
183	11-14-1-04-336 -g -00	91D0-2	B	2,48
184	11-14-1-04-336 -h -00	91D0-2	C	4,26
185	11-14-1-04-337 -c -00	91D0-2	B	10,69
186	11-14-1-04-337 -d -00	91D0-2	B	2,81
187	11-14-1-04-337 -h -00	91D0-2	C	4,57
188	11-14-1-04-338 -a -00	91D0-2	B	2,09
189	11-14-1-04-338 -j -00	91D0-2	C	1,37
190	11-14-1-04-338 -n -00	3260	B	0,24
191	11-14-1-04-340 -d -00	6510	B	2,17
192	11-14-1-04-340 -h -00	91E0	C	2,05
193	11-14-1-04-341 -d -00	6510	C	0,48
194	11-14-1-04-341 -i -00	91D0-2	B	1,81
195	11-14-1-04-342 -a -00	91D0-2	C	2,00
196	11-14-1-04-342 -b -00	6510	B	0,72
197	11-14-1-04-342 -o -00	91D0-2	B	0,42
198	11-14-1-04-344 -c -00	91E0	C	2,01
199	11-14-1-04-344 -f -00	91E0	C	2,84
200	11-14-1-04-344 -k -00	91D0-2	B	5,53
201	11-14-1-04-358 -b -00	91D0-2	C	0,93
202	11-14-1-04-359 -a -00	91D0-2	B	2,70
203	11-14-1-04-361 -c -00	91E0	B	0,88
204	11-14-1-04-361 -o -00	91D0-2	C	2,00
205	11-14-1-04-362 -b -00	91D0-2	B	1,55
206	11-14-1-04-363 -c -00	91D0-2	B	0,61
207	11-14-1-04-363 -f -00	3160	C	2,14
208	11-14-1-04-366 -b -00	91D0-2	C	0,73
209	11-14-1-04-366 -d -00	91D0-2	B	1,07
210	11-14-1-05-205 -d -00	9110-1	B	4,28
211	11-14-1-05-205 -g -00	91D0-2	B	1,01
212	11-14-1-05-206 -f -00	6510	C	1,31
213	11-14-1-05-206 -g -00	9110-1	B	2,38
214	11-14-1-05-206 -h -00	9110-1	B	6,70

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
215	11-14-1-05-207 -c -00	6510	C	1,44
216	11-14-1-05-207 -h -00	6510	C	1,90
217	11-14-1-05-207 -i -00	6510	C	0,84
218	11-14-1-05-207 -k -00	6510	B	0,49
219	11-14-1-05-209 -b -00	6510	C	0,84
220	11-14-1-05-211 -c -00	7140	B	0,40
221	11-14-1-05-211 -h -00	91D0-2	B	1,59
222	11-14-1-05-212 -f -00	91D0-2	B	2,50
223	11-14-1-05-213 -d -00	6510	C	0,69
224	11-14-1-05-213 -f -00	9110-1	A	0,53
225	11-14-1-05-214 -c -00	6510	C	5,08
226	11-14-1-05-214 -d -00	6510	C	0,63
227	11-14-1-05-214 -h -00	6510	C	0,82
228	11-14-1-05-231 -b -00	91D0-2	B	1,23
229	11-14-1-05-231 -h -00	91D0-2	B	0,30
230	11-14-1-05-232 -j -00	6510	C	3,69
231	11-14-1-05-233 -d -00	6510	C	6,21
232	11-14-1-05-234 -i -00	6510	C	1,65
233	11-14-1-05-234 -l -00	6510	C	3,06
234	11-14-1-05-235 -d -00	9110-1	B	2,01
235	11-14-1-05-235 -m -00	91E0	C	1,89
236	11-14-1-05-237 -b -00	9110-1	B	2,80
237	11-14-1-05-237 -c -00	7140	C	0,47
238	11-14-1-05-237 -k -00	6510	C	0,39
239	11-14-1-05-237 -l -00	6510	C	0,67
240	11-14-1-05-237 -m -00	3260	B	0,28
241	11-14-1-05-259 -d -00	91D0-2	A	3,33
242	11-14-1-05-259 -f -00	91D0-2	C	0,84
243	11-14-1-05-259 -g -00	91D0-2	C	0,45
244	11-14-1-05-260 -c -00	7140	C	1,90
245	11-14-1-05-260 -d -00	91D0-2	B	2,79
246	11-14-1-05-263 -h -00	6510	C	1,08
247	11-14-1-05-264 -g -00	6510	B	0,31
248	11-14-1-05-264 -h -00	6510	C	3,19
249	11-14-1-05-264 -i -00	6510	C	3,27
250	11-14-1-05-264 -l -00	6510	C	1,47
251	11-14-1-05-264 -m -00	3260	B	0,41
252	11-14-1-05-265 -f -00	91D0-2	B	1,71
253	11-14-1-05-265 -h -00	91D0-2	B	0,78
254	11-14-1-05-266 -d -00	6510	C	0,57
255	11-14-1-05-267 -j -00	91E0	B	0,40
256	11-14-1-05-290 -d -00	91D0-2	B	0,56
257	11-14-1-05-290 -h -00	6510	C	0,81
258	11-14-1-05-291 -g -00	6510	C	1,04
259	11-14-1-05-291 -n -00	91D0-1	B	3,20
260	11-14-1-05-291 -r -00	91D0-2	B	3,74
261	11-14-1-05-292 -d -00	6510	C	1,17
262	11-14-1-05-292 -f -00	91D0-2	C	3,98
263	11-14-1-05-292 -k -00	91D0-1	C	2,77
264	11-14-1-05-293 -a -00	6510	C	1,52
265	11-14-1-05-293 -d -00	6510	B	1,03
266	11-14-1-05-293 -f -00	6510	C	3,56
267	11-14-1-05-294 -b -00	91D0-2	B	1,98
268	11-14-1-05-294 -g -00	91D0-2	B	0,27

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
269	11-14-1-05-295 -c -00	91E0	B	0,49
270	11-14-1-05-295 -h -00	6510	C	3,44
271	11-14-1-05-295 -l -00	6510	C	0,95
272	11-14-1-05-297 -d -00	6510	C	0,60
273	11-14-1-05-297 -g -00	6510	C	0,75
274	11-14-1-05-297 -h -00	91E0	B	0,74
275	11-14-1-05-319 -f -00	91D0-2	B	1,03
276	11-14-1-05-320 -b -00	6510	C	2,72
277	11-14-1-05-320 -c -00	91D0-2	B	5,19
278	11-14-1-05-321 -a -00	91D0-2	B	2,31
279	11-14-1-05-321 -d -00	91D0-2	B	0,81
280	11-14-1-05-322 -d -00	7140	C	2,35
281	11-14-1-05-322 -f -00	91D0-2	B	1,44
282	11-14-1-05-323 -h -00	91D0-2	B	0,65
283	11-14-1-05-324 -a -00	6510	C	6,57
284	11-14-1-05-324 -k -00	91D0-2	B	1,14
285	11-14-1-05-325 -g -00	91D0-2	B	1,49
286	11-14-1-05-326 -j -00	6510	C	3,08
287	11-14-1-05-327 -b -00	91D0-2	B	0,97
288	11-14-1-05-327 -m -00	91E0	B	1,09
289	11-14-1-05-346 -h -00	6510	B	5,05
290	11-14-1-05-346 -j -00	91E0	C	1,25
291	11-14-1-05-346 -l -00	6510	B	4,06
292	11-14-1-05-346 -m -00	6510	C	8,23
293	11-14-1-05-347 -h -00	6510	B	3,68
294	11-14-1-05-348 -g -00	6510	C	4,76
295	11-14-1-05-349 -c -00	7140	C	0,55
296	11-14-1-05-349 -fx -00	91E0	B	0,82
297	11-14-1-05-349 -o -00	6510	B	1,78
298	11-14-1-05-349 -y -00	91E0	B	0,20
299	11-14-1-05-350 -j -00	91E0	B	3,48
300	11-14-1-05-351 -a -00	91D0-2	B	0,60
301	11-14-1-05-352 -c -00	6510	C	6,60
302	11-14-1-05-352 -j -00	6510	B	6,69
303	11-14-1-05-352 -k -00	91E0	C	1,33
304	11-14-1-06-215 -b -00	7140	C	0,32
305	11-14-1-06-215 -i -00	6510	C	1,02
306	11-14-1-06-243 -d -00	6510	C	0,74
307	11-14-1-06-244 -h -00	7140	C	0,31
308	11-14-1-06-244 -i -00	6510	C	2,15
309	11-14-1-06-269 -g -00	6510	C	3,37
310	11-14-1-06-298 -d -00	6510	C	1,21
311	11-14-1-06-298 -h -00	6510	C	0,22
312	11-14-1-06-298 -j -00	6510	C	2,31
313	11-14-1-06-298 -o -00	6510	C	1,54
314	11-14-1-06-298 -s -00	6510	C	2,18
315	11-14-1-06-299 -f -00	6510	B	1,79
316	11-14-1-06-299 -h -00	91E0	C	0,69
317	11-14-1-06-299 -i -00	6510	B	1,57
318	11-14-1-06-300 -d -00	91D0-2	C	1,49
319	11-14-1-06-300 -j -00	91D0-2	B	0,83
320	11-14-1-06-301 -f -00	91D0-2	B	0,69
321	11-14-1-06-301 -g -00	91D0-2	B	1,45
322	11-14-1-06-302 -h -00	6510	C	1,48

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
323	11-14-1-06-302 -k -00	6510	C	0,56
324	11-14-1-06-330 -b -00	91D0-2	C	0,93
325	11-14-1-06-332 -b -00	6510	C	1,53
326	11-14-1-06-333 -d -00	6510	C	1,49
327	11-14-1-06-334 -i -00	6510	C	1,06
328	11-14-1-06-353 -c -00	91D0-2	B	0,85
329	11-14-1-06-353 -h -00	91D0-2	B	2,48
330	11-14-1-06-353 -n -00	91E0	C	1,02
331	11-14-1-06-367 -a -00	6510	B	2,19
332	11-14-1-06-367 -b -00	91E0	B	1,76
333	11-14-1-06-367 -m -00	6510	B	2,00
334	11-14-1-06-368 -f -00	6510	C	2,12
335	11-14-1-06-369 -b -00	6510	C	5,06
336	11-14-1-06-370 -i -00	6510	C	3,30
337	11-14-1-06-371 -j -00	3260	C	0,10
338	11-14-1-06-372 -a -00	6510	C	0,62
339	11-14-1-06-372 -c -00	6510	C	0,50
340	11-14-1-06-372 -g -00	6510	B	2,96
341	11-14-1-06-374 -i -00	6510	C	0,55
342	11-14-1-06-374 -m -00	3260	C	0,06
343	11-14-1-06-376 -a -00	6510	C	0,83
344	11-14-1-06-376 -b -00	6510	B	0,26
345	11-14-1-06-376 -c -00	6510	B	2,86
346	11-14-1-06-376 -g -00	6510	C	3,56
347	11-14-1-06-376 -h -00	6510	C	0,99
348	11-14-1-06-377 -f -00	6510	C	1,42
349	11-14-1-06-377 -g -00	6510	C	1,46
350	11-14-1-07-16 -j -00	91D0-2	B	1,76
351	11-14-2-07-1 -f -00	3150	C	1,60
352	11-14-2-07-2 -a -00	6510	B	2,75
353	11-14-2-07-2 -n -00	91D0-2	B	0,53
354	11-14-2-07-3 -a -00	6510	C	2,25
355	11-14-2-07-3 -l -00	91D0-2	B	1,52
356	11-14-2-07-3 -o -00	91D0-2	B	2,75
357	11-14-2-07-4 -a -00	6510	C	3,84
358	11-14-2-07-4 -j -00	91D0-2	B	0,45
359	11-14-2-07-4 -m -00	91D0-2	B	0,41
360	11-14-2-07-4 -n -00	91D0-2	B	2,41
361	11-14-2-07-5 -c -00	91E0	B	0,50
362	11-14-2-07-5 -d -00	91E0	C	2,33
363	11-14-2-07-5 -p -00	91D0-2	C	3,35
364	11-14-2-07-5 -r -00	91D0-2	B	0,81
365	11-14-2-07-5 -s -00	91D0-2	B	4,52
366	11-14-2-07-6 -i -00	91E0	B	0,36
367	11-14-2-07-6 -j -00	6510	C	0,25
368	11-14-2-07-7 -a -00	9110-1	B	1,14
369	11-14-2-07-7 -i -00	6510	C	5,97
370	11-14-2-07-7 -j -00	91D0-2	B	4,22
371	11-14-2-07-7 -k -00	91D0-2	C	0,32
372	11-14-2-07-8 -a -00	6510	C	3,53
373	11-14-2-07-8 -b -00	9110-1	B	1,36
374	11-14-2-07-8 -k -00	91D0-2	C	1,54
375	11-14-2-07-8 -l -00	91D0-2	B	3,32
376	11-14-2-07-9 -a -00	6510	C	1,68

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
377	11-14-2-07-9 -b -00	9110-1	B	1,76
378	11-14-2-07-9 -k -00	91D0-2	B	0,81
379	11-14-2-07-10 -b -00	6510	C	1,12
380	11-14-2-07-11 -a -00	91E0	C	0,54
381	11-14-2-07-12 -a -00	6510	B	4,61
382	11-14-2-07-12 -b -00	6510	C	1,99
383	11-14-2-07-12 -h -00	6510	B	2,68
384	11-14-2-07-12 -l -00	6510	B	3,05
385	11-14-2-07-12A -d -00	6510	B	5,40
386	11-14-2-07-12A -g -00	91D0-2	B	0,17
387	11-14-2-07-13 -a -00	91E0	B	0,42
388	11-14-2-07-13 -k -00	6510	C	1,37
389	11-14-2-07-13 -m -00	91E0	B	1,12
390	11-14-2-07-13 -n -00	6510	C	0,52
391	11-14-2-07-13 -s -00	6510	C	0,55
392	11-14-2-07-14 -c -00	91D0-2	B	3,46
393	11-14-2-07-15 -b -00	91D0-2	B	2,40
394	11-14-2-07-15 -f -00	7140	C	2,12
395	11-14-2-07-15 -g -00	91D0-2	B	1,06
396	11-14-2-07-15 -i -00	91D0-2	B	0,89
397	11-14-2-07-15 -l -00	91D0-2	B	1,91
398	11-14-2-07-15 -m -00	91D0-2	B	2,12
399	11-14-2-07-16 -a -00	91D0-2	B	1,09
400	11-14-2-07-16 -b -00	91D0-2	B	8,63
401	11-14-2-07-16 -c -00	91D0-2	C	1,18
402	11-14-2-07-16 -d -00	91D0-2	B	1,30
403	11-14-2-07-16 -g -00	91D0-2	B	1,98
404	11-14-2-07-16 -k -00	91D0-2	B	1,19
405	11-14-2-07-17 -a -00	91D0-2	B	13,57
406	11-14-2-07-17 -b -00	91D0-2	B	0,44
407	11-14-2-07-17 -d -00	91D0-2	B	6,96
408	11-14-2-07-17 -h -00	91D0-2	B	3,38
409	11-14-2-07-18 -a -00	91D0-2	B	1,86
410	11-14-2-07-18 -d -00	91D0-2	B	0,41
411	11-14-2-07-18 -f -00	91D0-2	B	1,45
412	11-14-2-07-21 -c -00	91D0-2	B	1,06
413	11-14-2-07-22 -a -00	91D0-2	C	1,05
414	11-14-2-07-22 -b -00	7140	B	0,38
415	11-14-2-07-22 -h -00	91D0-2	B	3,85
416	11-14-2-07-23 -a -00	91D0-2	B	2,56
417	11-14-2-07-23 -f -00	91D0-2	B	1,39
418	11-14-2-07-23 -h -00	91D0-2	C	1,80
419	11-14-2-07-25 -f -00	7140	B	1,41
420	11-14-2-07-26 -g -00	6510	C	0,82
421	11-14-2-07-27 -g -00	7140	C	6,03
422	11-14-2-07-28 -j -00	91D0-2	B	1,45
423	11-14-2-07-29 -a -00	6510	C	0,78
424	11-14-2-07-29 -d -00	6510	C	3,68
425	11-14-2-07-29 -h -00	6510	C	2,34
426	11-14-2-07-29 -l -00	6510	C	2,93
427	11-14-2-07-30 -c -00	6510	C	4,62
428	11-14-2-07-30 -j -00	91D0-1	C	1,08
429	11-14-2-07-30 -k -00	91D0-2	B	1,28
430	11-14-2-07-30 -m -00	91D0-1	C	1,46

Lp.	Adres leśny	Siedlisko przyrodnicze	Stan siedliska*	Powierzchnia w ha
431	11-14-2-07-31 -c -00	6510	C	1,82
432	11-14-2-07-31 -f -00	91D0-2	B	1,15
433	11-14-2-07-31 -g -00	91D0-2	B	0,78
434	11-14-2-07-33 -b -00	91D0-2	C	0,90
435	11-14-2-07-33 -c -00	91D0-2	B	1,84
436	11-14-2-07-33 -d -00	91D0-2	B	5,17
437	11-14-2-07-33 -f -00	91D0-2	C	1,54
438	11-14-2-07-33 -g -00	91D0-2	B	1,89
439	11-14-2-07-33 -i -00	91D0-2	B	0,84
440	11-14-2-07-34 -a -00	91D0-2	B	1,95
441	11-14-2-07-34 -c -00	91D0-2	B	0,79
442	11-14-2-07-34 -d -00	91D0-2	B	0,14
443	11-14-2-07-34 -f -00	91D0-2	B	0,68
444	11-14-2-07-44 -g -00	7140	C	2,26
445	11-14-2-07-47 -c -00	6510	C	1,12
446	11-14-2-07-47 -f -00	6510	C	2,26
447	11-14-2-07-47 -g -00	6510	C	1,28
448	11-14-2-07-48 -c -00	6510	C	0,26
449	11-14-2-07-48 -d -00	6510	C	7,49
450	11-14-2-07-48 -k -00	6510	B	8,38
451	11-14-2-07-52 -b -00	91D0-2	A	1,34
452	11-14-2-07-52 -f -00	6510	C	0,44
453	11-14-2-07-53 -b -00	6510	C	1,26
454	11-14-2-07-54 -a -00	91D0-2	B	1,49
455	11-14-2-09-66 -a -00	9110-1	B	3,05
456	11-14-2-09-66 -f -00	9110-1	A	1,40
457	11-14-3-12-284 -g -00	91E0	B	0,78
458	11-14-3-15-304 -c -00	91T0	B	5,51
459	11-14-3-15-306 -k -00	3260	A	0,09
460	11-14-3-15-307 -f -00	91D0-2	C	0,88
461	11-14-3-15-307 -g -00	91D0-2	B	1,72
462	11-14-3-15-307 -k -00	91D0-2	C	0,73
463	11-14-3-15-307 -l -00	91D0-2	B	1,54
464	11-14-3-15-307 -p -00	3260	C	0,21
465	11-14-3-15-323 -i -00	7140	C	0,97
466	11-14-3-15-323 -k -00	6510	B	0,49
467	11-14-3-15-323 -s -00	3260	C	0,17
468	11-14-3-15-324 -b -00	6510	B	1,19
469	11-14-3-15-324 -i -00	6510	B	2,09
470	11-14-3-15-324 -m -00	3260	A	0,12
471	11-14-3-15-338 -c -00	6510	C	1,51
472	11-14-3-15-338 -g -00	3260	B	0,26
473	11-14-3-15-338 -j -00	6510	B	7,19

*stan siedliska wg kryteriów inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w LP

Gatunki fauny i flory wymienione w Załącznikach do Dyrektywy w SOO „Nowa Brda”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1352	Wilk	<i>Canis Lupus</i>	B
Rośliny wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1831	Elisma wodna	<i>Luronium natans</i>	B

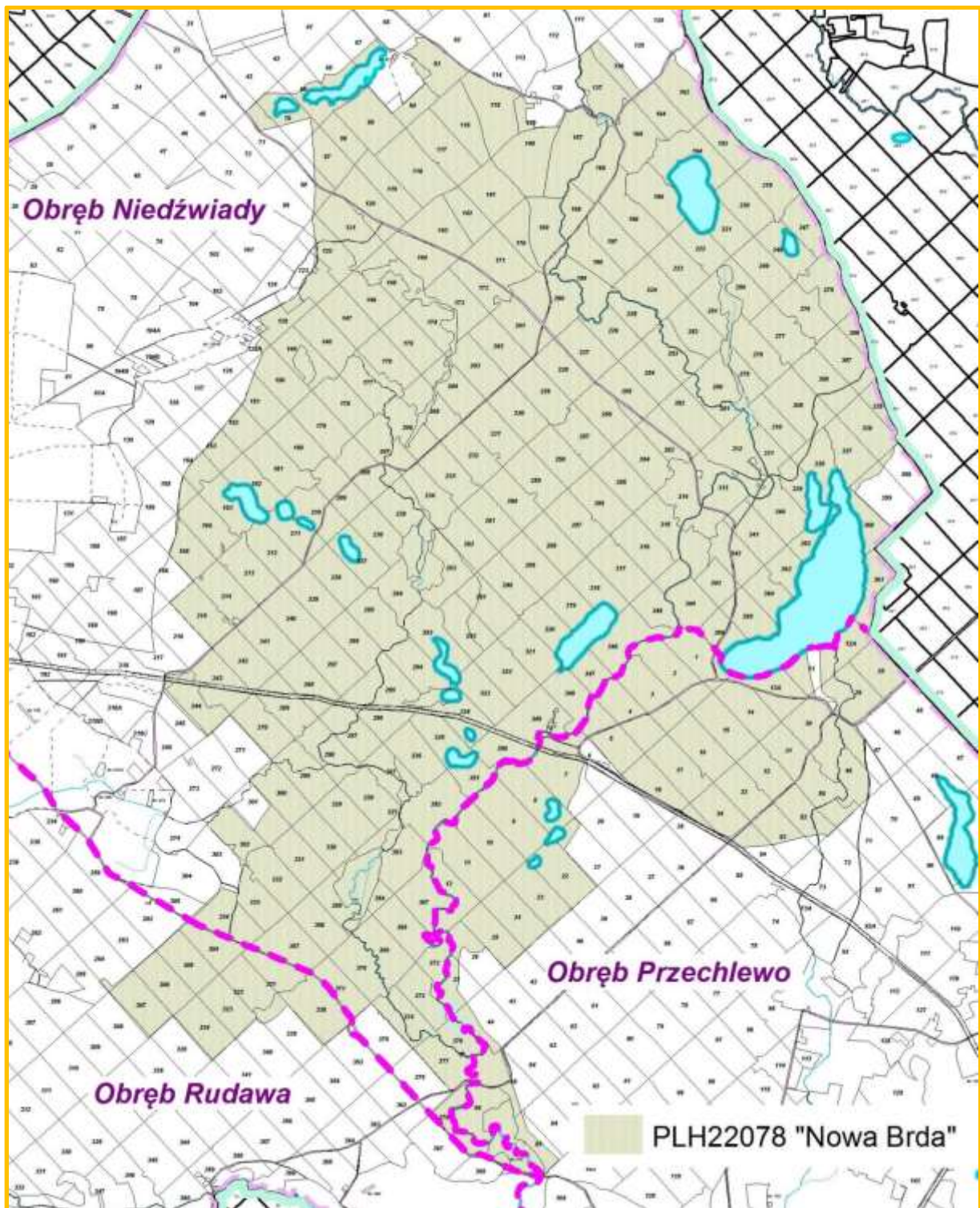
Z gatunków fauny i flory w obszarze na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady występuje wilk jednak brak szczegółowego umiejscowienia tego gatunku.

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w SOO „Nowa Brda” zlokalizowane na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady zajmują łącznie 1134,37 ha.

Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich wg siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony

Siedlisko	Powierzchnia/ha	% siedliska
1	2	3
9110-1	27,30	77,8
91D0	201,04	57,8
91E0	0,75	2,0
91T0	-	-
RAZEM	229,09	-

Zasięg SOO PLH22078 „Nowa Brda” w Nadleśnictwie Niedźwiady

3.1.4. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Niedźwiady występuje 18 uznanych pomników przyrody (pojedyncze drzewa).

Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Podstawa prawna	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	Położenie		Opis obiektu*			
			obręb leśny, oddz., pododdz.	gmina, obręb ewidencyjny, leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny
1	2	3	4	5	6	7	8	9
POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ								
1.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 232/99 z dnia 8.12.1980r.	232	Niedźwiady 89c	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	350	21	3
2.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 233/100 z dnia 8.12.1980r.	233	Niedźwiady 89c	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	390	21	2
3.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 234/101 z dnia 8.12.1980r.	234	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	450	21	2
4.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 236/103 z dnia 8.12.1980r.	236	Niedźwiady 89a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	425	20	2
5.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 237/104 z dnia 8.12.1980r.	237	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	520	21	2
6.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 238/105 z dnia 8.12.1980r.	238	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	305	18	3
7.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 239/106 z dnia 8.12.1980r.	239	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	270	15	3

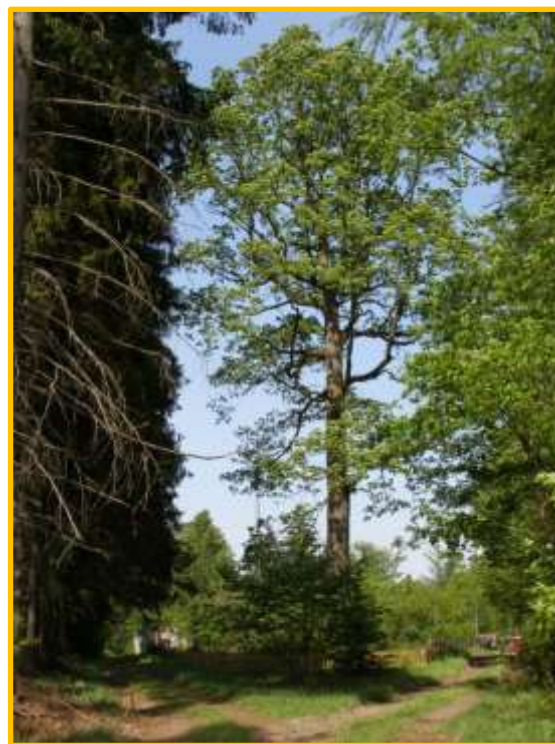
Lp.	Podstawa prawna	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	Położenie		Opis obiektu*			
			obręb leśny, oddz., pododdz.	gmina, obręb ewidencyjny, leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 240/107 z dnia 8.12.1980r.	240	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	410	21	3
9.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 244/111 z dnia 8.12.1980r.	244	Niedźwiady 90a	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	440	26	2
10.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 247/114 z dnia 8.12.1980r.	247	Niedźwiady 90g	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	240	19	2
11.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 248/115 z dnia 8.12.1980r.	248	Niedźwiady 90g	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	410	19	2
12.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 249/116 z dnia 8.12.1980r.	249	Niedźwiady 90g	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	380	20	2
13.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 251/118 z dnia 8.12.1980r.	251	Niedźwiady 90g	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	380	19	2
14.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 252/119 z dnia 8.12.1980r.	252	Niedźwiady 90g	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	560	19	2
15.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 245/112 z dnia 8.12.1980r.	245	Niedźwiady 90k	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	380	19	2
16.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 246/113 z dnia 8.12.1980r.	246	Niedźwiady 90k	Koczała Trzyniec Stara Brda	Dąb szypułkowy	360	20	2
17.	Orzeczenie WRN w Słupsku Nr 221/88 z dnia 8.12.1980r.	221	Niedźwiady 241c	Koczała Bielsko Nowa Brda	Dąb szypułkowy	370	30	1
18.	Ogłoszenie Woj. Słupskiego Nr 8 z dnia 4.12.1978r.	8	Rudawa 359x	Przechlewo Pakotulsko Uroczysko	Dąb szypułkowy „ZYGMUNT”	637	27	2

Stan zdrowotny pomników przyrody ożywionej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego, i tak:

- 1 – oznacza drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników;
- 2 – oznacza drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami;
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki.

Dąb szypułkowy - obr. Rudawa, oddz. 359x

Dąb szypułkowy „Niedźwiedzi” - obr. Niedźwiady, oddz. 241c

3.1.5. Ochrona gatunkowa

1. *Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
2. *Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych i rzadkich, występujących na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady nie jest znana, ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem m.in. obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL w trakcie terenowych prac urzędniowych, inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000 wykonanych przez pracowników Nadleśnictwa w 2007 roku, jak również list zamieszczonych w waloryzacjach przyrodniczych gmin z terenu Nadleśnictwa.

Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej i rzadkich na gruntach Nadleśnictwa

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Gatunki rzadkie	Razem	W tym:	
					Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*	Gatunki ujęte w Czerwonych Księgach lub Listach
Liczba gatunków zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa						
1	2	3	4	5	6	7
Grzyby	2	-	-	2	-	-
Porosty	1	-	-	1	-	-
Widłaki	3	-	-	3	-	-
Mszaki	1	-	-	1	-	-
Rośliny naczyniowe	8	7	10	25	-	2
Bezkręgowce	2	-	-	2	2	2
Płazy	8	-	-	8	1	1
Gady	4	-	-	4	-	2
Ptaki	14	-	-	14	14	14
Ssaki	3	-	-	3	3	3

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione i rzadkie

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady stwierdzono stanowiska **22** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **15** – ściśłą, **7** – częściową. Zlokalizowano również **10** gatunków rzadkich w skali regionalnej lub krajowej.

Wykaz roślin chronionych i rzadkich występujących na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek: nazwa polska <i>nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa	Obręb – Liczba wydzieleń	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
GRZYBY								
1.	Flagowiec olbrzymi <i>Meripilus giganteus</i>	1 – 214b; 237d;	2 – 2	X				
2.	Ozorek dębowy <i>Fistulina hepatica</i>	1 – 177b; 184h; 214b; 241b-d; 268b; 296b;	2 – 8	X				
POROSTY								
3.	Chrobotki <i>Cladonium spp.</i>	Teren całego Nadleśnictwa	1 – 36 2 – 223 3 – 47	X				
WIDŁAKI								
4.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	2 – 72l; 115c,d; 3 – 241b;	2 – 3 3 – 1	X				
5.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	1 – Teren całego Obrębu 2 – 72d; 87k; 89a,d; 109c; 123m,n;124d; 125c; 134g; 135a; 214a; 3 – 93h; 151h; 250d; 293j; 294j; 306g; 307g,l; 315a; 320i; 323l; 328b; 350n;	1 – 80 2 – 12 3 – 13	X				
6.	Widłakowate – rodzina <i>Lycopodiaceae</i>	1 – 90b; 370d; 2 – 15a,g,i,m; 21c; 72r; 73m; 115k; 128h; 164k; 168h; 189l;	1 – 2 2 – 13	X				
MSZAKI								
7.	Torfowce <i>Sphagnum spp.</i>	1 – 307h; 322f; 337d; 2 – 92Ab; 144j; 1659g,j; 170g;	1 – 3 2 – 5	X				
ROŚLINY NACZYNIOWE								
8.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	1 – Teren całego Obrębu 2 – Teren całego Obrębu 3 – 245d; 307l; 323l; 328b; 364f; 365f;	1 – 106 2 – 81 3 – 6	X				

Lp.	Gatunek: nazwa polska <i>nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa	Obręb – Liczba wydzieleń	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.	Bażyzna czarna <i>Empetrum nigrum</i>	1 – 148j; 149i; 178a; 300i; 327i; 330b; 337d; 341i; 3 – 250d;	1 – 8 3 – 1			X		CL-[V]
10.	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>	1 – 176c; 2 – 66j;	1 – 1 2 – 1		X			
11.	Borówka bagienna <i>Vaccinium uliginosum</i>	1 – 175c,d; 204g; 307h; 316c; 320c; 321a; 324k; 337d; 350d; 2 – 76a; 77f; 96j; 97f,h; 114b; 3 – 250d;	1 – 10 2 – 6 3 – 1			X		
12.	Czermień błotna <i>Calla palustris</i>	2 – 126f;	2 – 1			X		
13.	Dzwonek <i>Campanula</i>	1 – 344h; 346c;	1 – 2			X		
14.	Grzybień białe <i>Nymphaea alba</i>	1 – 338k; 2 – 160g,j; 3 – 169i; 245i;	1 – 1 2 – 2 3 – 2		X			
15.	Gwiazdnica <i>Stellaria</i>	3 – 250d;	3 – 1			X		
16.	Kalina koralowa <i>Viburnum opulus</i>	1 – 338k;	1 – 1		X			
17.	Knieć błotna <i>Caltha palustris</i>	2 – 126p;	2 – 1			X		
18.	Kocanka piaskowa <i>Helichrysum arenarium</i>	2 – 125f; 137d; 138a,c;	2 – 4		X			
19.	Konwalia majowa <i>Convallaria majalis</i>	1 – Teren całego Obrębu 2 – Teren całego Obrębu	1 – 29 2 – 48		X			
20.	Kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i>	Teren całego Nadleśnictwa	1 – 60 2 – 602 3 – 33		X			
21.	Kukułka (storczyk) krwista <i>Dactylorhiza incarnata</i>	3 – 250d;	3 – 1	X				
22.	Marzanka wonna <i>Galium odoratum</i>	2 – 66a,f; 85b; 103k; 146i; 162b; 163b,d,f,h-j	2 – 12	X				
23.	Modrzewnica zwyczajna <i>Andromeda polifolia</i>	3 – 250d;	3 – 1			X		

Lp.	Gatunek: nazwa polska <i>nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa	Obręb – Liczba wydzieleń	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
24.	Nadwodnik sześciopręcikowy <i>Elatine hexandra</i>	3 – 250d;	3 – 1	X				PCKR- VU CL-V
25.	Porzeczka czarna <i>Ribes nigrum</i>	1 – 166a; 315o; 344c,f; 345f; 346j; 2 – 66j; 184d; 185b;	1 – 6 2 – 3		X			
26.	Rosiczki <i>Drosera</i>	1 – 70b; 167k; 149i; 194j; 2 – 16c,j; 17d; 33c; 68h; 3 – 90d; 245d;	1 – 4 2 – 5 3 – 2	X				
27.	Storczyk <i>Orchis Spp.</i>	3 – 250d;	3 – 1	X				
28.	Traganek zwisłokwiatowy <i>Astragalus penduliflorus</i>	3 – 250d;	3 – 1	X				PCKR- CR CL-E
29.	Wawrzynek wilczelyko <i>Daphne mezereum</i>	1 – 379d; 2 – 66a,j;	1 – 1 2 – 2	X				
30.	Wełnianka pochwowata <i>Eriophorum vaginatum</i>	1 – 256b,d; 322f; 324k; 350d;	1 – 5			X		
31.	Żurawina błotna <i>Oxycoccus palustris</i>	1 – 229b; 231b; 256b,c; 257b,d; 258c,g; 259d; 260d; 294b; 2 – 89a.	1 – 11 2 – 1			X		
32.	Żywotnik olbrzymi <i>Thuja plicata</i>	2- 184g	1 - 1			X		

Kategorie zagrożeń określono na podstawie:

PCKR – „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin” (2001),

CL – „Czerwonej listy roślin i grzybów Polski” (2006).

Poszczególne kategorie zagrożeń oznaczają:

• według PCKR:

CR – krytycznie zagrożone,

EN – zagrożone,

VU – narażone,

LR – niższego ryzyka;

- według CL:

- E – wymierające - krytycznie zagrożone - gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przeżycie jest mało prawdopodobne, jeśli nadal będą działać czynniki zagrożenia, należą tu gatunki określane jako CR – krytycznie zagrożone;
- V – narażone - gatunki zagrożone, które w najbliższej przyszłości zostaną przesunięte do kategorii wymierających – krytycznie zagrożonych, jeśli nadal będą działać czynniki zagrożenia;
- [V] – narażone - gatunki zagrożone na izolowanych stanowiskach, poza głównym obszarem występowania;
- R – rzadkie – potencjalnie zagrożone – gatunki o ograniczonych zasięgach geograficznych.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych (mapy rozmieszczenia). Ze względu na bardzo dużą liczbę stanowisk zrezygnowano z oznaczenia na mapie kruszyny pospolitej (695 stanowisk) i chrobotków (306 stanowisk).

Widlak jałowcowaty - obręb Przechlewo

Rosiczka - obręb Niedźwiady

Ozorek dębowy - obręb Niedźwiady

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady stwierdzono występowanie **32** gatunki zwierząt objętych prawną ochroną, w tym **3 bezkręgowców, 8 płazów, 4 gadów, 14 ptaków i 3 ssaków**. Dane odnośnie szczegółowej lokalizacji części gatunków zaewidencjonowanych (w tabeli wyszczególnionych kolorem) wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednie mapy tematyczne.

Wykaz zwierząt chronionych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa 1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa	NATURA 2000	Kategoria zagrożenia
1	2	3	4	5
ŚLIMAKI				
1.	Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	1 – 352c; 369b;	X	EN
OWADY				
2.	Zalotka większa <i>Leucorhina pectoralis</i>	1 – 6l; 116j; 2 – 127w;	X	LC
3.	Zalotka spłaszczona <i>Leucorhina caudalis</i>	1 – 163g, 363f;		LC
PŁAZY				
4.	Grzebiuszka ziemna ⁽²⁾ <i>Pelobates fuscus</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		LC
5.	Kumak nizinny ⁽²⁾ <i>Bombina bombina</i>	2 – 126p; 134f; 140a; 153a,b,d;	X	LC
6.	Ropucha paskówka ⁽²⁾ <i>Epidalea calamita</i>	Występuje na pograniczu borów sosnowych.		LC
7.	Ropucha szara ⁽²⁾ <i>Bufo bufo</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		LC
8.	Żaba jeziorkowa ⁽²⁾ <i>Rana lessonae</i>	Niewielkie jeziora, oczka wodne, stawy.		LC
9.	Żaba moczarowa ⁽²⁾ <i>Rana arvalis</i>	Występuje na terenach podmokłych.		LC
10.	Żaba śmieszka ⁽²⁾ <i>Rana ridibunda</i>	Duże zbiorniki wodne, takie, jak jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, śródlądne stawy, rowy melioracyjne.		LC
11.	Żaba trawna ⁽²⁾ <i>Rana temporaria</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		LC

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	NATURA 2000	Kategoria zagrożenia
		1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa		
1	2	3	4	5
GADY				
12.	Jaszczurka zwinka <i>Lecerta agilis</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		
13.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		
14.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		LC
15.	Żmija zygzakowata ⁽²⁾ <i>Vipera berus</i>	Teren całego Nadleśnictwa.		LC
PTAKI				
16.	Błotniak stawowy ⁽²⁾ <i>Circus aeruginosus</i>	Trzcinowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych.	X	LC
17.	Bielik ⁽¹⁾ <i>Haliaeetus albicilla</i>	2 – Leśnictwa Lipczynek, Przechlewo, Lisewo.	X	LC
18.	Dudek zwyczajny ⁽²⁾ <i>Upupa epops</i>	Skraje starych widnych drzewostanów liściastych i aleje drzew w pobliżu rowów, pól i ugorów w obrębie terenów otwartych.	X	LC
19.	Dzięcioł czarny ⁽²⁾ <i>Dryocopus martius</i>	Ze względu na rozległe kompleksy leśne gatunek rozpowszechniony.	X	LC
20.	Dzięcioł średni ⁽²⁾ <i>Dendrocopus medius</i>	Ze względu na stosunkowo rozległe kompleksy leśne i dużą ilość terenów podmokłych, gatunek rozpowszechniony.	X	LC
21.	Jastrząb gołębiarz ⁽¹⁾ <i>Accipiter gentilis</i>	Stare, luźne drzewostany iglaste i mieszane w pobliżu łąk, pól uprawnych i innych terenów otwartych.	X	LC
22.	Krogulec ⁽¹⁾ <i>Accipiter nisus</i>	Skraje lasu w pobliżu pól z kępami drzew, w tym 30-50 letnie świerkowe i sosnowe drągowiny oraz śródpolne zagajniki.	X	LC
23.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Stosunkowo liczny nad jeziorami i rzekami.	X	LC
24.	Myszołów zwyczajny ⁽¹⁾ <i>Buteo buteo</i>	Otwarte tereny, skraje lasu oraz śródpolne zadrzewienia.	X	LC
25.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Stosunkowo liczny nad jeziorami.	X	LC
26.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Stosunkowo liczny nad jeziorami.	X	LC
27.	Puszczyk zwyczajny ⁽¹⁾ <i>Strix aluco</i>	Widne lasy liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne, a także parki, cmentarze, aleje i ogrody ze starymi dziuplastymi drzewami	X	LC

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	NATURA 2000	Kategoria zagrożenia
		1 – Niedźwiady 2 – Przechlewo 3 – Rudawa		
1	2	3	4	5
28.	Zimorodek ⁽²⁾ <i>Albedo atthis</i>	Stosunkowo liczny nad rzekami i jeziorami.	X	LC
29.	Żuraw ⁽²⁾ <i>Grus grus</i>	1 – 3h,j,l; 6c,d,j,l; 88g; 89d,i; 90f,j; 112h; 152h; 170g; 181i; 183b; 184f; 200m; 244h; 248a; 252g; 256b; 269g; 276d; 298s; 299n; 308d; 311f; 314d,h,i,k; 315n; 324a; 333f; 348g; 349p; 352c,j; 367a; 368f; 369b; 370i; 376g; 2 – 12a; 12Ad; 48d,f,k; 94f; 96j; 116o,p,r; 119i; 126x; 127s; 128a; 129o; 135c; 139m; 140j,m; 142h; 152a,b; 153a; 204f; 205b,c; 3 – 119k; 143f; 144c; 169t; 178f; 188c; 192b; 194c-f; 204j; 220a; 250d; 251f; 272c; 277a,d; 278g; 314n; 315m,n; 324h; 366k.l;	X	LC
SSAKI				
30.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	1 – 137 wydzielań na terenie całego obrębu, 2 – 62 wydzielenia na terenie całego obrębu, 3 – 33 wydzielenia na terenie całego obrębu,	X	LC
31.	Wilk ^{(1) (2)} <i>Canis lupus</i>	Teren całego Nadleśnictwa.	X	NT
32.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	1 – 211d; 298f; 315j; 323b; 362a; 2 – 178c; 184d; 204f; 208j;	X	NT

(1) – gatunki, których dotyczy zakaz fotografowania, filmowania i obserwacji mogących powodować płoszenie lub niepokojenie

(2) – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej

Oznaczenia kategorii zagrożenia według „Światowej Czerwonej Listy Gatunków Zagrożonych” (IUCN Red List of Threatened Species – wersja 2008):

CR – gatunki krytycznie zagrożone,

EN – gatunki zagrożone,

VU – gatunki narażone,

NT – gatunki bliskie zagrożenia,

LC – gatunki najmniejszej troski,

DD – gatunki o nieokreślonym stopniu zagrożenia.

Jaszczurka zwinka - obręb Rudawa

Wilk - obręb Rudawa

c) Strefy ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalone strefy ochrony.

Załącznik nr 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. określa gatunki dziko występujących zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

Na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady aktualnie znajdują się trzy strefy, obejmujące ochroną miejsca lęgowe bielika. Podstawą prawną wyznaczenia granic stref były:

- (1) Rozporządzenie Nr 5/2003 Wojewody Pomorskiego w Gdańsku z dnia 20.02.2003 r. (Dziennik Urzędowy Woj. Pomorskiego z dnia 04.03.2003 r. poz. 411);
- (2) Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 05.03.2012 r. (znak sprawy: RDOŚ-Gd-PN.II.6442.24.2011.EK);

Wykaz stref ochrony na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek chroniony	Lokalizacja: Gmina leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Rok utworzenia (decyzja)	Uwagi
			Pow. ha			
1	2	3	4	5	6	7
PRZECHLEWO						
1.	Bielik	Przechlewo Lipczynek	19,05	74,99	2003 (1)	
2.	Bielik	Przechlewo Przechlewko	14,67	125,05	2003 (1)	
3.	Bielik	Przechlewo Lisewo	14,78	29,83	2012 (2)	
OGÓŁEM			48,50	229,87		

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Utwory pokrywające obszar Nadleśnictwa pochodzą w większości z okresu ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, stadiału pomorskiego. Tylko południowa część obrębu Przechlewo została ukształtowana przez fazę krajeńską stadiału poznańskiego. Przeważającą część Nadleśnictwa zajmują rozległe pola sandrowe, fragmentami zwydmione, pocięte rynnami glacialnymi, dolinami rzek, bądź obniżeniami wytopiskowymi. W Nadleśnictwie przeważa teren równinny i lekko falisty, nachylony ku południowemu zachodowi. Tylko w części północno-wschodniej obrębu Niedźwiady i południowej obrębu Przechlewo dominuje teren falisty i pagórkowaty.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa następujące jednostki geologiczno-glebowe:

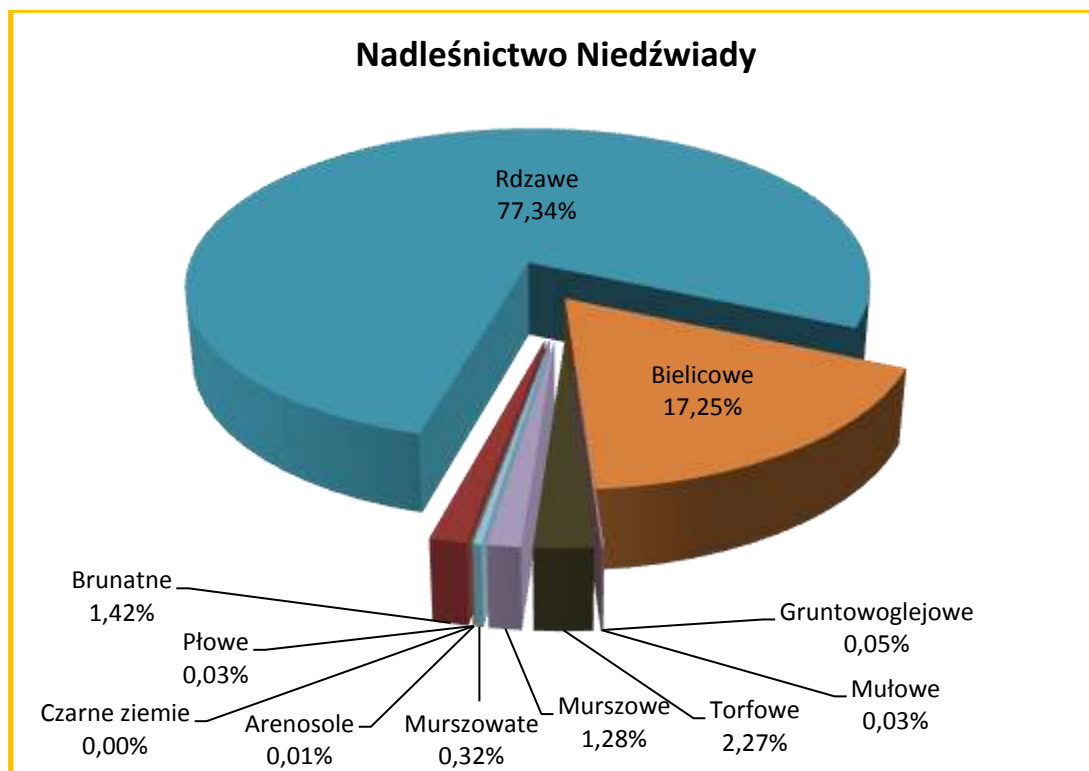
- a) utwory wodnolodowcowe (piaski sandrowe, piaski jeziorne, utwory pyłowe);
- b) formy morenowe (piaski zwałowe, gliny zwałowe);
- c) utwory akumulacji rzecznej (piaski starych tarasów rzecznych, piaski rzeczne);
- d) współczesne osady bagienne (torfy, mursze);

Nadleśnictwo posiada operat glebowosiedliskowy, opracowany w 2002 roku przez firmę Usługi Gleboznawczo – Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka. Gleby opisano i skartowano w oparciu o „Klasyfikację gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

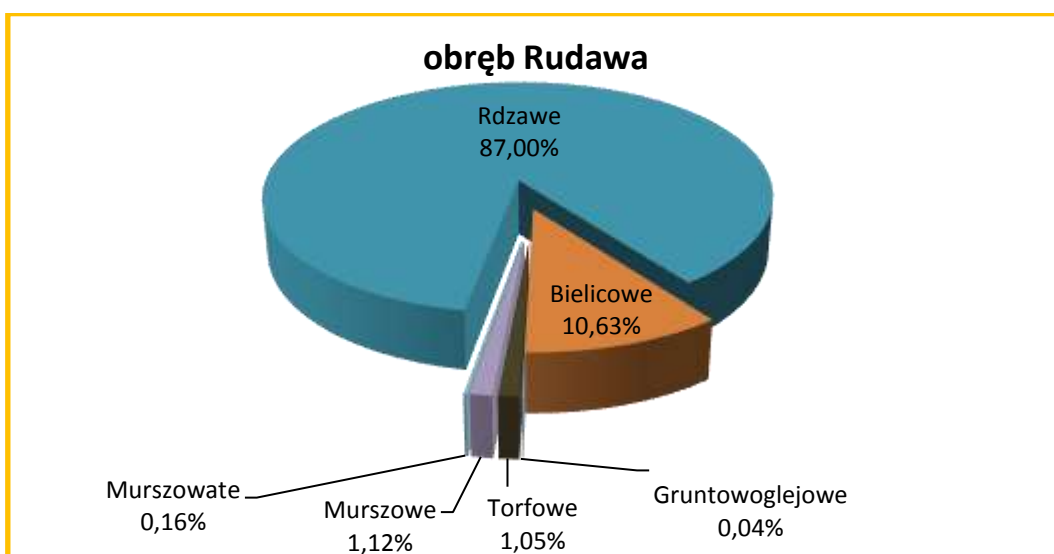
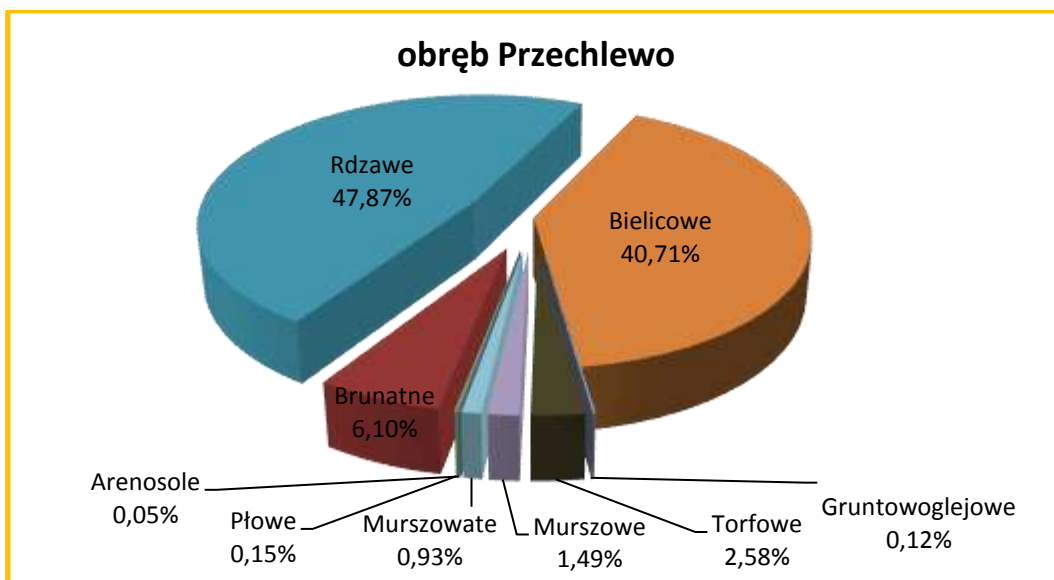
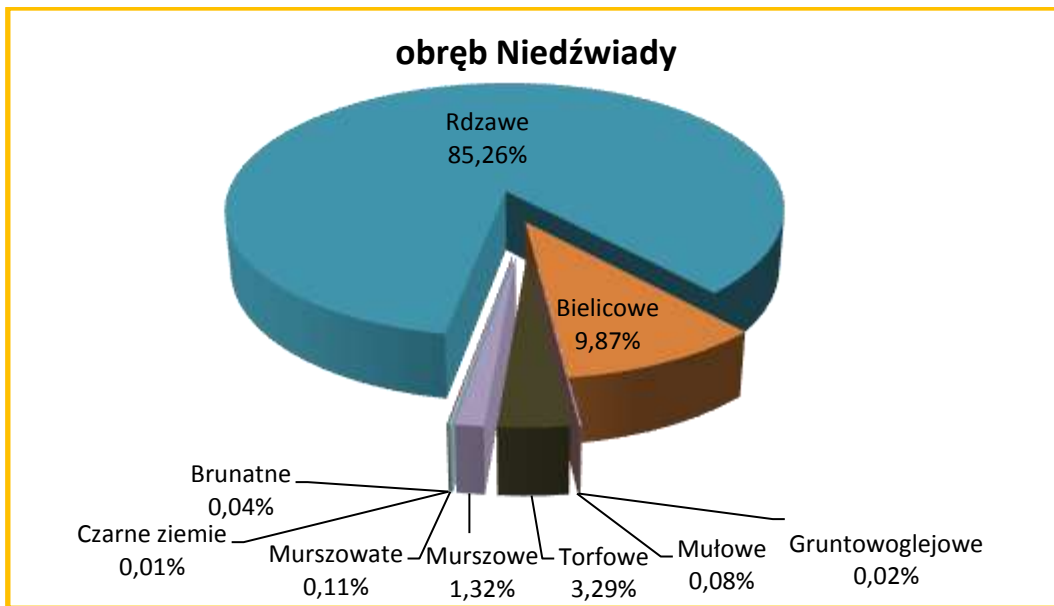
Wyróżniono 11 typów gleb.

Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie

Lp.	Typ gleby	Obręb						Nadleśnictwo	
		Niedźwiady		Przechlewo		Rudawa		pow. ha	%
		pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Arenosole	-	-	2,97	0,05	-	-	2,97	0,01
2.	Czarne ziemie	0,75	0,01	-	-	-	-	0,75	0,00
3.	Brunatne	3,40	0,04	336,07	6,10	-	-	339,47	1,42
4.	Płowe	-	-	7,99	0,15	-	-	7,99	0,03
5.	Rdzawe	7874,04	85,26	2639,24	47,87	8056,90	87,00	18570,18	77,34
6.	Bielicowe	911,83	9,87	2244,80	40,71	984,84	10,63	4141,47	17,25
7.	Gruntowoglejowe	2,01	0,02	6,69	0,12	3,86	0,04	12,56	0,05
8.	Mułowe	7,29	0,08	-	-	-	-	7,29	0,03
9.	Torfowe	304,46	3,29	142,42	2,58	96,98	1,05	543,86	2,27
10.	Murszowe	121,79	1,32	82,37	1,49	103,99	1,12	308,15	1,28
11.	Murszowate	9,96	0,11	51,07	0,93	14,39	0,16	75,42	0,32
Razem		9235,53	100	5513,62	100	9260,96	100	24010,11	100

Udział typów gleb w Nadleśnictwie

Udział powierzchniowy typów gleb w obrębach

Tylko dwa typy gleb wywierają decydujący wpływ na układ siedlisk w Nadleśnictwie Niedźwiady. Zdecydowanie dominującym typem gleb są gleby rdzawe, zajmujące 77,34% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych. Wykazują zróżnicowanie cech morfologicznych i zdolności produkcyjnych, w zależności od substratu glebowego i kierunku rozwoju procesów glebotwórczych. Wyróżniono trzy podtypy gleb rdzawych: rdzawe właściwe, rdzawe brunatne i rdzawe bielcowe. Powstały one głównie na piaskach sandrowych, tworząc siedliska Bśw, BMśw oraz mniej żyznego LMśw.

Drugim pod względem ważności w Nadleśnictwie typem gleb są gleby bielcowe, zajmujące 17,25% powierzchni. W warunkach Nadleśnictwa wyróżniono następujące podtypy gleb bielcowych: bielcowe właściwe, bielice właściwe, glejo-bielcowe właściwe, glejo-bielcowe murszaste i glejo-bielcowe torfiaste.

W zależności od składu mechanicznego i geologii tworzą siedliska borowe i lasów mieszanych, zarówno świeże (głównie w drugim wariantcie uwilgotnienia), jak i wilgotne.

Istotną rolę odgrywają też gleby torfowe występujące na powierzchni 543,86 ha (2,27%), oraz brunatne występujące w obrębach Niedźwiady i Przechlewo na łącznej powierzchni 339,47 ha, co w skali Nadleśnictwa daje udział na poziomie 1,42%.

Pozostałe typy gleb nie odgrywają w warunkach Nadleśnictwa większego znaczenia.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na 9265,85 ha, to jest na 38,6% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

Przez obszar Nadleśnictwa Niedźwiady przebiega granica zlewni Wisły i Odry (zachodnia część Nadleśnictwa).

Podział hydrograficzny obszaru Nadleśnictwa (nazwy rzek i zbiorników wodnych w zasięgu Nadleśnictwa oznaczono kolorami)

Lp.	Nr zlewni	Nazwa Zlewni (nazwa cieku)	Rząd rzeki	Nazwa zbiornika z obszaru Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
1.	1	Odra	I	
2.	18	Warta	II	
3.	18 8	Noteć	III	
4.	18 86	Gwda	IV	
5.	18 862	Czernica	V	
6.	18 8622	Chechło	VI	
7.	18 8623	Czernica od Chechła do Białej		
8.	18 86231	Czernica od Chechła do dopływu spod Lisiej Góry		
9.	18 86232	Dopływ spod Lisiej Góry	VI	
10.	18 86233	Czernica od dopływu spod Lisiej Góry do dopływu z Błot Bocheńskich		
11.	18 86234	Dopływ z Błot Bocheńskich	VI	
12.	18 86235	Czernica od dopływu z Błot Bocheńskich do dopływu spod Międzyborza (I)		
1.	2	Wisła	I	
2.	29	Wisła od Drwęcy do ujścia		
3.	29 2	Brda	II	
4.	29 21	Brda do jez. Charzykowskiego		
5.	29 211	Brda do Rudej		
6.	29 2113	Zlewnia jez. Głębokiego		
7.	29 21132	Dopływ z jez. Ciemno (I)	III	
8.	29 2115	Brda od jez. Głębokiego do dopływu z jez. Zalanego (I)		
9.	29 2116	Dopływ z jez. Zalanego	III	Jez. Zalane
10.	29 2117	Brda od dopływu z jez. Zalanego do Modrej		Jez. Płosno Jez. Białe Jez. Łabędzie

Lp.	Nr zlewni	Nazwa Zlewni (nazwa cieku)	Rząd rzeki	Nazwa zbiornika z obszaru Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
11.	29 2118	Modra	III	
12.	29 21181	Modra do dopływu z Bielska Pomorskiego		Jez. Sękacz Jez. Resko Duże Jez. Cęgi Małe Jez. Bobry Jez. Krucze
13.	29 21182	Dopływ z Bielska Pomorskiego	IV	
14.	29 21183	Modra od dopływu z Bielska Pomorskiego do Laskowca		Jez. Kumki
15.	29 21184	Laskowiec	IV	
16.	29 21189	Modra od Laskowca do ujścia		
17.	29 2119	Brda od Modrej do Rudej		
18.	29 212	Ruda (gb. Kuźnia)	III	
19.	29 2121	Kuźnia do Kanału Łękińskiego		
20.	29 21219	Kuźnia do Kanału Łękińskiego bez zlewni bezodpływowego jez. Dymno		
21.	29 2122	Kanał Łękiński	IV	Jez. Łękińskie Jez. Niedźwiadek
22.	29 2123	Kuźnia od Kanału Łękińskiego do dopływu z Wiśnicy		Jez. Płociczno
23.	29 2124	Dopływ z Wiśnicy	IV	
24.	29 2125	Ruda od dopływu z Wiśnicy do dopływu z leśnictwa Trzęsacz		
25.	29 2126	Dopływ z leśnictwa Trzęsacz	IV	
26.	29 2129	Ruda od dopływu z leśnictwa Trzęsacz do ujścia		
27.	29 213	Brda od Rudej do jeziora Szczytno Wielkie		
28.	29 215	Zlewnia jeziora Szczytno Wielkie		
29.	29 2158	Dopływ z Pawłówka	III	Jez. Poddębnie
30.	29 2159	<i>Bezpośrednia zlewnia (I) jeziora Szczytno Wielkie</i>		
31.	29 21599	<i>Bezpośrednia zlewnia (II) jeziora Szczytno Wielkie</i>		
32.	29 215990	<i>Zlewnia bezodpływowego jez. Długiego</i>		Jez. Długie
33.	29 215999	<i>Bezpośrednia zlewnia (II) jeziora Szczytno Wielkie bez zlewni bezodpływowego jeziora Długiego</i>		Jez. Szczytno Wielkie
34.	29 217	Brda od jez. Szczytno Wielkie do Lipczyнки (I)		
35.	29 2171	Zlewnia jez. Szczytno Małe (Szczycienko)		Jez. Szczytno Małe

Lp.	Nr zlewni	Nazwa Zlewni (nazwa cieku)	Rząd rzeki	Nazwa zbiornika z obszaru Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
36.	29 2173	Brda od jez. Szczytno Małe do jez. Końskiego		
37.	29 2175	Zlewnia jez. Końskiego		Jez. Końskie
38.	29 2177	Brda od jez. Końskiego do dopływu z jez. Krętek		
39.	29 2178	Dopływ z jez. Krętek	III	Jez. Krętek
40.	29 2179	Brda od dopływu z jez. Krętek do Lipczynki (I)		
41.	29 218	Lipczynka	III	
42.	29 2181	Lipczynka do jez. Lipczyno Wielkie		Jez. Węgorzówka
43.	29 2183	Zlewnia jez. Lipczyno Wielkie		Jez. Lipczyno Wielkie Jez. Lipczyno Małe
44.	29 2185	Lipczynka od jez. Lipczyno Wielkie do dopływu z Nowej Wsi (I)		Jez. Krasne
45.	29 2186	Dopływ z Nowej Wsi	IV	Jez. Kiepińskie
46.	29 2189	Lipczynka od dopływu z Nowej Wsi do ujścia		Jez. Liny Jez. Przechlewskie
47.	29 219	Brda od Lipczynki do jez. Charzykowskiego		

Źródło: „Mapa Podziału Hydrograficznego Polski” wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska 2007.

Rzeki

Zlokalizowane na obszarze Nadleśnictwa rzeki i cieki wodne charakteryzują się stosunkowo wartkim nurtem, płyną w większości w zagłębieniach terenowych o stromych zboczach. Większość rzek z uwagi na liczne, aktywne źródliska, jak również na dużą ilość opadów są przez cały rok zasobne w wodę.

Charakterystyczną cechą obszaru Nadleśnictwa jest również obecność wielu obszarów bezodpływowych.

Rzeka Brda

Jeziora

Jeziora w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady występują dość licznie. Są to głównie jeziora przepływowe, rynnowe, ale i niewielkie zbiorniki położone w zagłębieniach bezodpływowych. W sumie na omawianym terenie występuje około 40 jezior i zbiorników. Do największych zaliczyć można jeziora: Lipczyno Wielkie, Końskie, Szczytno Małe, Długie.

Na szczególną uwagę, ze względu na unikalne walory przyrodnicze, zasługują jeziora lobeliowe. Według wykazu jezior lobeliowych (M. Krasko, 1996) w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady występuje 5 tego typu zbiorników.

Lp.	Nazwa jeziora	Obręb	Pow. w ha	Obecność roślin charakterystycznych	Forma ochrony
1	2	3	4	5	6
1.	Cęgi Małe	Niedźwiady	4,60	lobelia jeziorna, poryblin jeziorny	rezerwat
2.	Sękacz	Niedźwiady	15,00	lobelia jeziorna, poryblin jeziorny	-
3.	Płosno	Niedźwiady	21,00	lobelia jeziorna	-
4.	Krasne	Przechlewo	29,43	lobelia jeziorna, poryblin jeziorny, brzeżyca jednokwiatowa	rezerwat
5.	Liny	Przechlewo	22,30	lobelia jeziorna	-

W stanie posiadania Nadleśnictwa Niedźwiady znajduje się 8 zbiorników wodnych zlokalizowanych w oddziałach:

Wykaz zbiorników wodnych w stanie posiadania Nadleśnictwa

Lp.	Oddział, poddz.	Nazwa zbiornika	Pow. [ha]	Rodzaj powierzchni	
				SILP	ewid. gruntów
1	2	3	4	5	6
Obręb Niedźwiady					
1.	363f		2,14	jezioro	Ws
RAZEM			2,14		
Obręb Przechlewo					
2.	23b		0,40	Zbiornik wody	Ws
3.	126p		0,53	Zbiornik wody	Ws
4.	171b		0,55	Zbiornik wody	Ws
RAZEM			1,48		
Obręb Rudawa					
5.	169i	j. Płociczno	8,41	jezioro	Ws
6.	245i		2,46	jezioro	Ws
7.	338f		2,94	Zbiornik wody	Wp
8.	339a		6,58	Zbiornik wody	Wp
RAZEM			20,39		
OGÓŁEM			24,01		

Jezioro Lipczyno Wielkie

4.2.2. Wody podziemne

Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa Niedźwiady kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

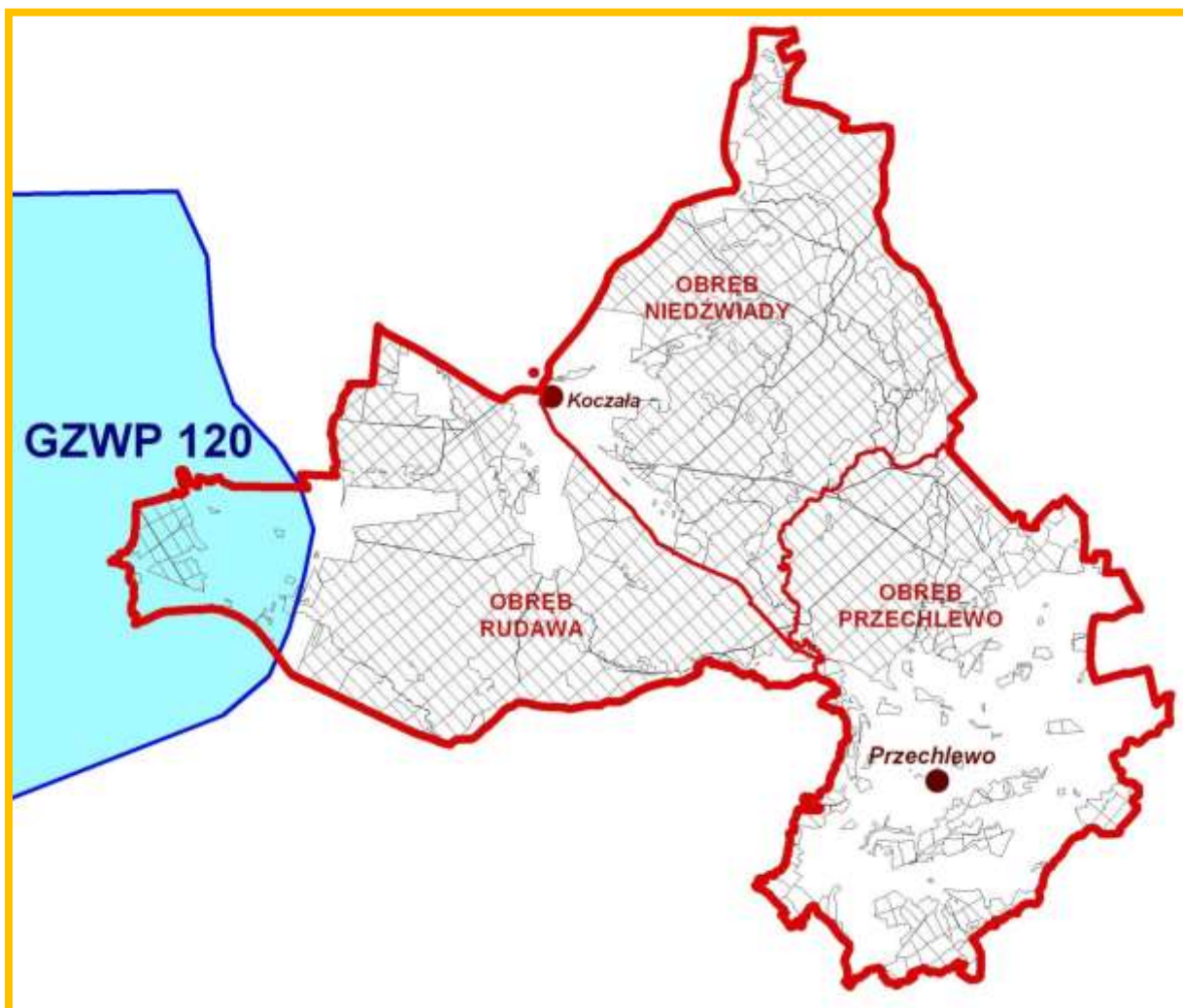
Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Typ Siedliskowy Lasu i wariant uwilgotnienia	Obręb						Nadleśnictwo	
		Niedźwiady		Przechlewo		Rudawa			
		pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
bardzo słaby	Bśw 1, BMśw 1, LMśw 1, Lśw 1	8609,37	93,2	5019,47	91,0	8765,37	94,6	22394,21	93,3
słaby	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2	78,98	0,9	141,87	2,6	112,69	1,2	333,54	1,4
umiarkowany	Bw 1, BMw 1, LMw 1,	96,31	1,0	98,36	1,8	161,89	1,7	356,56	1,5
dość silny	BMw 2 LMw 2	9,91	0,1	7,67	0,1	16,20	0,2	33,78	0,1
dość silny wskutek odwodnienia	Bb 1 BMb 1 LMb 1 OI 1	369,53	4,0	-	-	199,94	2,2	569,47	2,4
silny	Bb 2 BMb 2 LMb 2 OI 2	66,82	0,7	218,12	4,0	4,87	0,1	289,81	1,2
bardzo silny	Bb 3 BMb 3 OI 3	4,61	0,1	28,13	0,5	-	-	32,74	0,1
RAZEM		9235,53	100,0	5513,62	100,0	9260,96	100,0	24010,11	100,0

W Nadleśnictwie Niedźwiady siedliska bez wyraźnego wpływu wód gruntowych, gdzie dominującą rolę odgrywa woda opadowa zajmują 93,3% powierzchni gruntów leśnych. Są to bory świeże, bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże i lasy świeże w pierwszym wariantcie uwilgotnienia. Siedliska świeże w drugim wariantcie uwilgotnienia, czyli znajdujące się pod słabym wpływem wody gruntowej, zajmują 1,4 %, a siedliska wilgotne, różnej żyzności, o umiarkowanym i dość silnym wpływie wód gruntowych – 1,6%. Resztę, to jest 3,7% zajmują siedliska bardzo silnie związane z wodą gruntową, czyli siedliska bagienne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady występuje fragment jednego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP):

- Nr 120 „Zbiornik międzymorenowy Bobolice” - zbiornik czwartorzędowy, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 113 tys. m³/d;

Położenie GZWP w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są ciek i zbiorniki wodne.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą np. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;
- ograniczaniu pożarów;
- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to np. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej,
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków.

4.3.1. Siedliska hydrogeniczne

Zestawienie siedlisk hydrogenicznych

Rodzaj powierzchni	Obręb Niedźwiady		Obręb Przechlewo		Obręb Rudawa		Nadleśnictwo	
	Liczba	Pow. ha	Liczba	Pow. ha	Liczba	Pow. ha	Liczba	Pow. ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bagna nieliterowane	110	11,88	154	14,74	48	5,27	312	31,89
Bagna literowane	146	256,74	135	201,39	75	137,56	356	595,69
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	194	377,58	113	213,68	105	196,04	412	787,30
Siedliska olsowe (Ol)	42	63,38	29	32,57	8	8,77	79	104,72
Rzeka, kanał, rowy	37	5,44	20	1,56	79	9,15	136	16,15
Jezioro, zbiornik wody	1	2,14	3	1,48	4	20,39	8	24,01
Razem	530	717,16	454	465,42	319	377,18	1303	1559,76

4.3.2. Źródlika

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródlika. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych, podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe, obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródliskowe zasługują na ochronę.

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady źródlika wyszczególniono w następujących pododdziałach:

- obręb Niedźwiady 226b; 235h; 253i; 271f; 276c; 281a;..... pow. 12,21 ha,
- obręb Przechlewo 131a; 152a; 154a; 156h,j; 157b; 161d; 163i;
164l-o; 165c; 168a; 172b; 174n; 175k; 176a,j;
182r; 185c,g; 203h,i; 204h;..... pow. 63,73ha,
- obręb Rudawa 140a; 270d; 284g; 307c,d,h;..... pow. 18,26 ha.

Powierzchnia łączna pododdziałów z występującymi źródliskami wynosi 94,20 ha.

4.4. Roślinność

4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

Potencjalna roślinność naturalna (wg Tüxena) jest hipotetycznym stanem roślinności, opisanym fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, który zostałby osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe aktualnie istniejącej roślinności mogły się zrealizować natychmiast i bez ograniczeń. Stan ten wystąpiłby jedynie w przypadku, gdyby działalność człowieka zmieniającego roślinność całkowicie ustała, a także gdyby nie zachodziły inne zakłócenia zewnętrzne.

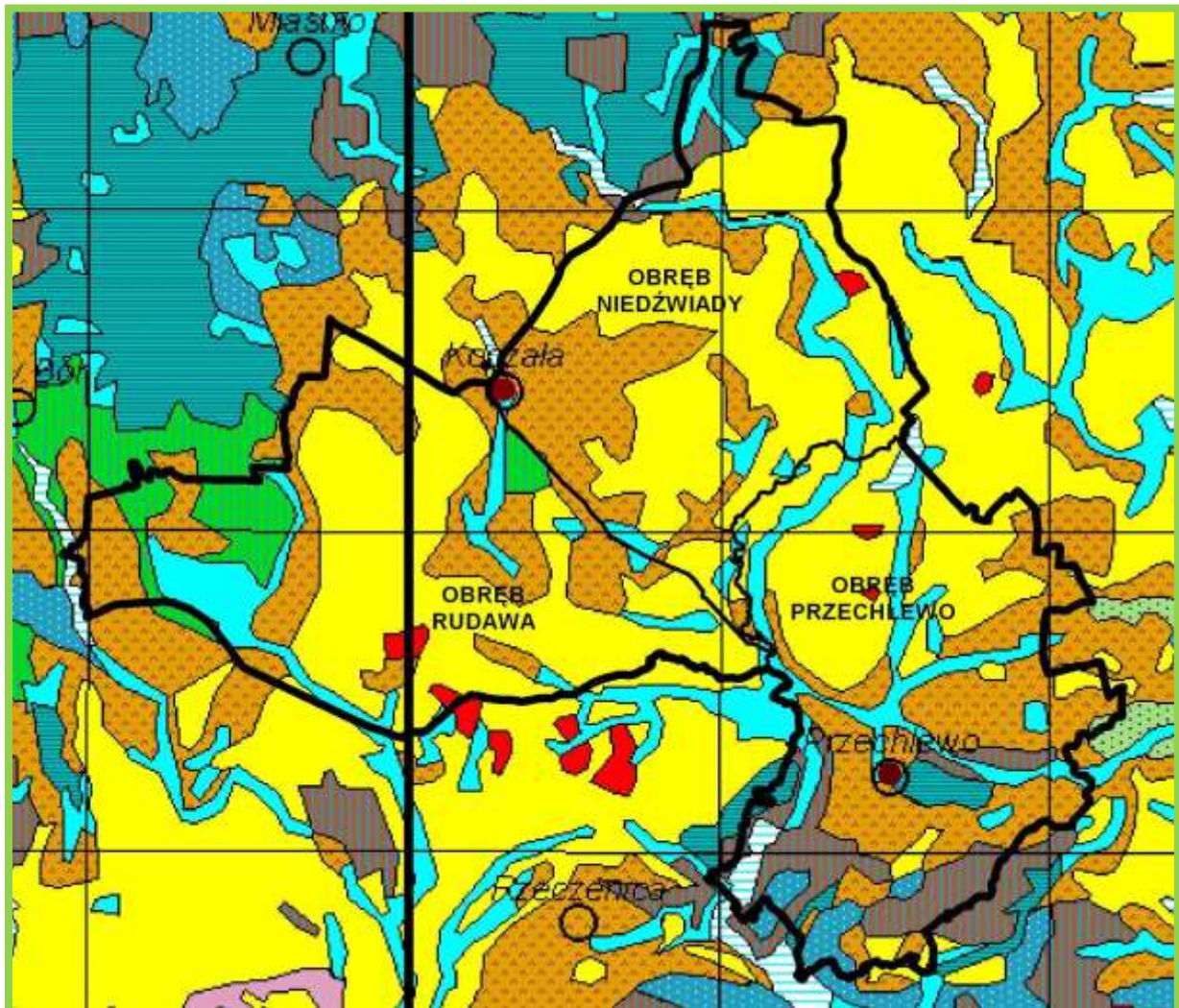
Mapa potencjalnej roślinności naturalnej nie jest więc mapą rekonstruującą roślinność pierwotną ani mapą prognostyczną, lecz mapą dzisiejszego potencjału ekologicznego środowiska fizycznogeograficznego.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000) pod kierownictwem Jana

Marka Matuszkiewicza zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróznicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady obrazuje fragment arkusza A2.

Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady
(źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008)

Legenda mapy

Lp.	Symbol	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		05	Niżowy łęg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino-Alnetum (Circaeo-Alnetum)</i>
2.		08	Grąd subatlantycki seria uboga	<i>Stellario Carpinetum</i>
3.		29	Żyzna buczyna niżowa	<i>Melico-Fagetum</i>
4.		37	Uboga buczyna niżowa	<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>
5.		44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	<i>Fago-Quercetum petraeae</i>
6.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	<i>Querco-Pinetum</i>
7.		49	Suboceaniczne śródlądowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego	<i>Leucobryo-Pinetum</i>
8.	 	53	Kontynentalny bór bagienny	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>
9.			Wody	

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 *Ustawy o lasach* wydane zostało *Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych* (znak: ZO-732-2-18/2006). Na jego podstawie 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał *Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (znak: ZO-732-2-19/2006) a 7 sierpnia 2006 r. Decyzję nr 63 wprowadzającą jednolity tekst Decyzji 61.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wydzieleniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wydzieleniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wydzieleniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Korekty konturów, lokalizacji oraz poprawności określenia typów siedlisk, głównie na gruntach leśnych dokonano również podczas planowania urządzeniowego.

Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa przedstawiono w tabelach. W pierwszej zestawiono powierzchnię nieleśnych i leśnych siedlisk przyrodniczych w rozbiciu na zlokalizowane poza granicami OZW i zlokalizowane w granicach OZW. W drugiej ujęto lokalizację oraz powierzchnię wydzieleni, w których zainwentaryzowano powierzchniowe płaty siedlisk, w rozbiciu na grunty nieleśne i leśne.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została odnotowana w opisach taksacyjnych oraz przedstawiona na „Mapie gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”, stanowiącej załącznik do programu ochrony przyrody.

Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura2000 na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady

Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami OZW	Wyłączenia z siedliskiem w granicach OZW	Łącznie
	Kod	Nazwa	Powierzchnia w ha		
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	8,41	1,60	10,01
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3,59	17,72	21,31
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosienniczników <i>Ranunculus fluitantis</i>	0,91	2,67	3,58
4.	4030	Suche wrzosowiska	3,47	-	3,47
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	175,17	425,57	600,74
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	1,43	0,35	1,78
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	79,09	73,58	152,67
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	-	6,40	6,40
RAZEM			272,07	527,89	799,96

Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami OZW	Wyłączenia z siedliskiem w granicach OZW	Łącznie
	Kod	Nazwa			
1	2	3	Powierzchnia w ha		6
1	2	3	4	5	6
9.	9110	Kwaśne buczyny	21,48	69,25	90,73
10.	9130	Żyzne buczyny	58,78	8,00	66,78
11.	9160	Grądy subatlantyckie	3,45	3,49	6,94
12.	91D0-1*	Brzeziny bagienne	35,28	20,69	55,97
	91D0-2*	Sosnowe bory bagienne	71,35	449,15	520,50
13.	91E0*	Łęgi olszowe i jesionowe	26,68	41,29	67,97
14.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	-	5,51	5,51
RAZEM			217,02	597,38	814,40
OGÓLEM			489,09	1125,27	1614,36

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Niedźwiady

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa 1 – obręb Niedźwiady 2 – obręb Przechlewo 3 – obręb Rudawa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
SIEDLISKA NIELEŚNE					
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	2- 1f;	1	1,60
			3- 169i;	1	8,41
			RAZEM	2	10,01
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	1- 6j; 276d; 363f;	3	18,02
			2- 126p; 160j;	2	0,83
			3- 245i;	1	2,46
			RAZEM	6	21,31
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośnienniczników <i>Ranunculon fluitantis</i>	1- 237m; 264m; 277i; 308l; 309m,n; 338n; 371j; 374m; 375j;	10	1,92
			3- 270f; 294o; 306k; 307p; 315o; 324m; 323s; 338g;	8	1,66
			RAZEM	18	3,58
4.	4030	Suche wrzosowiska	3- 209g; 233c;	2	3,47
			RAZEM	2	3,47

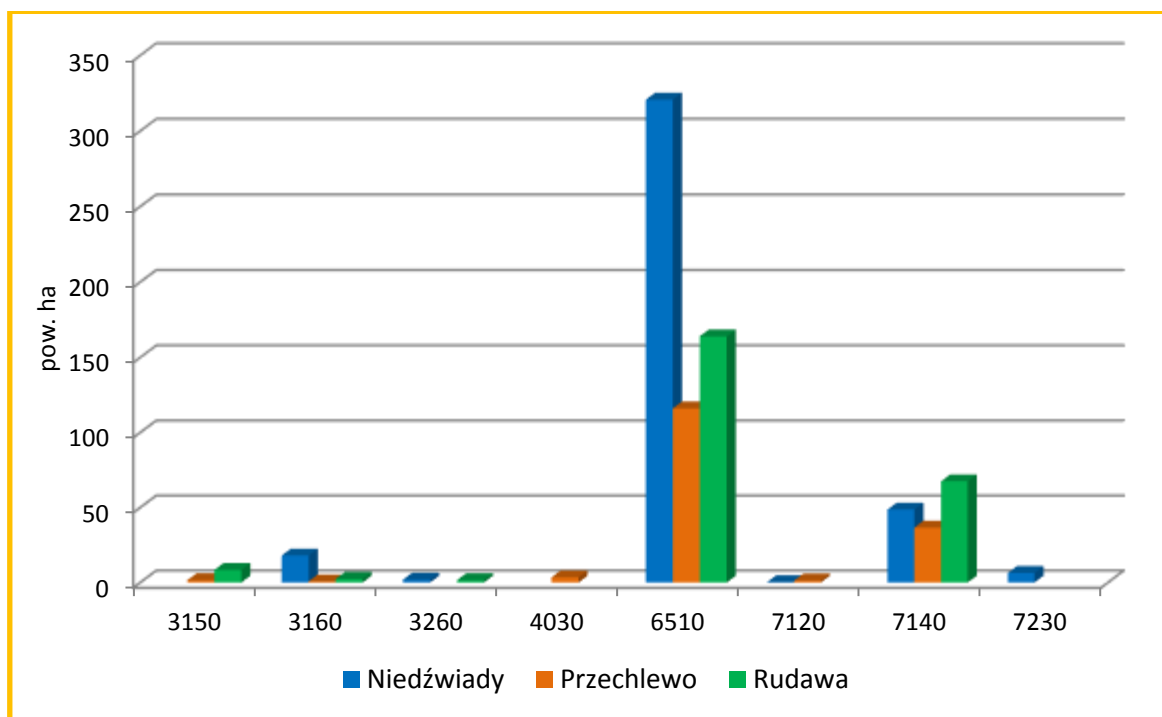
Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa 1 – obręb Niedźwiady 2 – obręb Przechlewo 3 – obręb Rudawa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	1- 3h,l; 29f; 47h; 62h; 64c,h; 90j; 111b; 112a,h,i; 138a,p; 145f; 149f; 150j; 152h; 167i,x; 168f,h; 169c; 170g,j; 176d,g; 177c,i l; 181b,g-j; 183b; 184f; 191c; 194g,i,j; 195d; 196d,f; 197b; 198b; 199j-l,n,o; 200d; 201a; 206f; 207c,h,i,k; 209b; 213d; 214c,d,h; 215i; 218Cc,d; 219g,h; 224g; 232j; 233d; 234i,l; 237k,l; 243d; 244i; 246h; 253d,h; 263h; 264g-i,l; 266d; 269g; 274c; 286f; 290h; 291g; 292d; 293d,f,h; 295h,l; 297d,g; 298d,h,j,o,s; 299f,i; 302h,k; 304g; 311c,f,j; 313g; 314b,g,j,k,o,p; 315c,i,n,p; 320b; 324a; 326j; 332b; 333d; 334i; 340d; 341d; 342b; 346h,l,m; 347h; 348g; 349o; 352c,j; 367a,m; 368f; 369b; 370i; 372a,c,g; 374i; 376a-c,g,h; 377f,g;	156	320,74
			2- 2a; 3a; 4a; 6j; 7i; 8a; 9a; 10b; 12a,b,h,l; 12Ad; 13k,n,s; 26g; 29a,d,h,l; 30c; 31c; 47c,f,g; 48c,d,k; 52f; 53b; 55i; 73Ab,f,i,j; 93g; 113d; 127w; 130b; 132a,c,f; 140d; 142d; 143h,l; 170b,m; 173i; 174o; 175l; 219b; 220b;	54	116,00
			3- 23i; 33b,c,g; 37a; 69c,l; 90h; 114g; 115j; 134f; 139Ag; 140a,d; 157f; 158a; 169f,s; 173g; 178f; 179a,f; 183g; 194c; 204j; 205g; 206h; 207a; 228a,h; 229h; 230f,i,j; 231a,d,f; 256c,g; 257a; 270d; 271c; 272c; 323k; 324b,l; 333h; 338c,j; 345i; 346j; 347g,h; 348a; 350a; 359j,r; 360k,o,s; 361a,b; 365p; 366l; 369a; 373j; 378k; 379m; 387a-c;	71	164,00
			RAZEM	281	600,74
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	1- 163g;	1	0,35
			2- 122b;	1	1,43
			RAZEM	2	1,78
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	1- 29d; 47j; 116j; 117g; 118i; 136h; 148j; 149i; 165h,i; 194f; 248a; 277f; 308d,f; 211c; 215b; 237c; 244h; 260c; 322d; 349c;	28	48,66
			2- 15f; 22b; 25f; 27g; 44g; 68h; 93j; 96j; 112b,f; 116o; 119i; 124l; 126i; 127d,g,t; 128f; 133f; 135g; 139h; 140h; 142b; 143l,n; 145d; 169c; 188h; 208i;	29	36,55
			3- 14c; 23d,j; 69o; 90d; 93f; 143f; 144c; 159f; 164d; 169t; 188c; 194f; 219k; 245d,j; 250d; 270b; 294a,b,h; 323i; 347i; 378f;	24	67,46
			RAZEM	81	152,67

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa 1 – obręb Niedźwiady 2 – obręb Przechlewo 3 – obręb Rudawa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]	
1	2	3	4	5	6	
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	1- 351f	1	6,40	
			RAZEM	1	6,40	
OGÓŁEM SIEDLISKA NIELEŚNE				Niedźwiady	199	396,09
				Przechlewo	87	156,41
				Rudawa	107	247,46
				Ogółem Nadleśnictwo	393	799,96
SIEDLISKA LEŚNE						
1.	9110-1	Kwaśne buczyny	1- 166b; 167n; 184h; 205d; 206g,h; 213f; 235d; 237b;	9	26,39	
			2- 7a; 8b; 9b; 66a,f; 149a; 152c; 158c,j; 159a,h; 165b; 176a; 207j;	14	30,19	
			3- 206d,i; 229j; 230d; 256b,i; 281d;	7	34,15	
			RAZEM	30	90,73	
2.	9130-1	Żyzne buczyny	1- 367i; 379a;	2	8,00	
			2- 146r,p; 150a,c; 163b,g; 177c; 178a; 180b; 181b; 182a,b,f,r; 203h,j; 204h; 205a;	18	58,78	
			RAZEM	20	66,78	
3.	9160	Grąd subatlantycki	2- 6c,l; 146f,k; 156h;	5	6,94	
			RAZEM	5	6,94	
4.	91D0-1*	Brzezina bagienna	1 (gr. nieleśne) – 291n;	1	3,20	
			1 (gr. leśne) – 172c; 173c,j; 174a; 194l; 292k; 310h;	7	12,35	
			2 (gr. leśne) – 30j,m; 112h; 115c,d; 126f,l; 128d; 138f; 144f,j; 168d; 169g,j; 170g; 204c,d; 207k;	18	32,45	
			3 (gr. leśne) – 181g; 201c; 276h; 365j; 379f;	5	7,97	
			RAZEM	31	55,97	

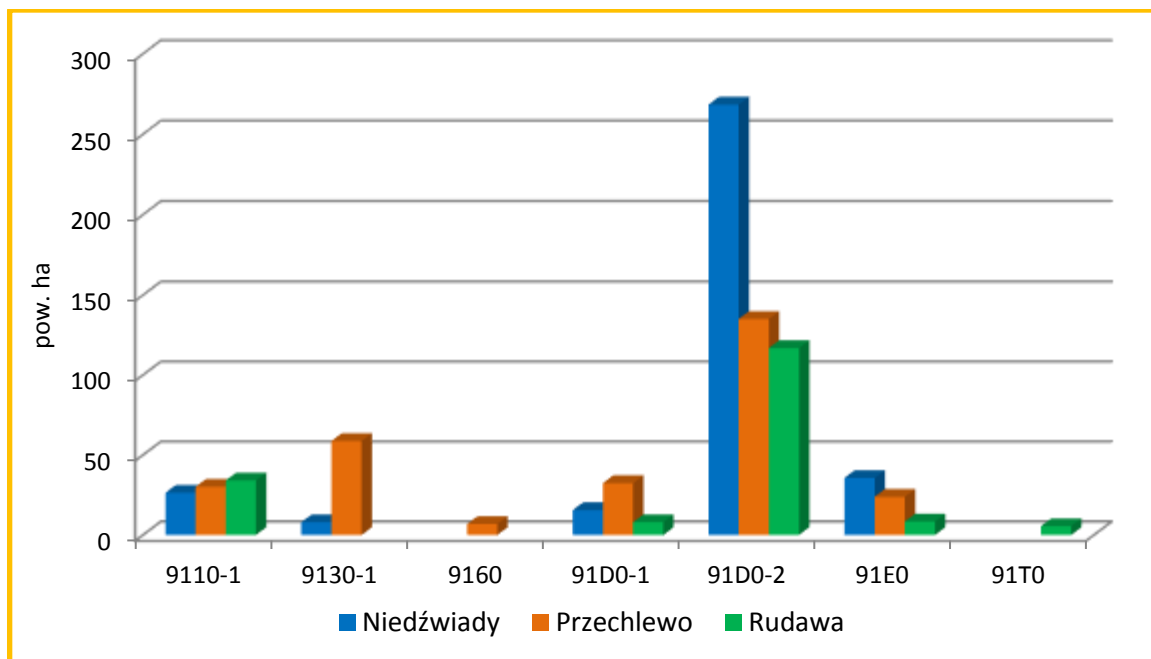
Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa 1 – obręb Niedźwiady 2 – obręb Przechlewo 3 – obręb Rudawa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6
5.	91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	1 (gr. nieleśne) – 136k; 150m; 167k; 182h; 223d; 227c,f; 231h; 252c; 255b; 256b,d; 257b,f; 258b,d; 259f,g; 316c; 342o; 290d; 294g; 324k; 325g; 351a;	25	25,78
			1 (gr. leśne) – 1c; 107f; 121d; 136i; 137a; 142f; 143d; 144b-d,j,k;145d; 148f,g; 149d; 1 163f; 167g,l; 171a,j,k; 172d; 173d,f; 174d; 175c-f; 177a,n; 178a,b,d; 179a,b,g,i,j,l; 180g; 194d,h; 198d; 199b; 200w; 201d; 202g; 204g; 205g; 211h; 212f; 221c; 224d,f; 228c; 229d; 231b; 247c; 251d; 255c,d; 256c,f; 257d; 258c,g; 259d; 260d; 265f,h; 276f; 277g,h; 282b; 291r; 292f; 294b; 300d,j; 301f,g; 307h; 308a,c; 310g; 319f; 320c; 321a,d; 322f; 323h; 327b; 330b; 336g,h; 337c,d,h; 338a,j; 341i; 342a; 344k; 353c,h; 358b; 359a; 361o; 362b; 363c; 366b,d;	113	242,69
			2 (gr. nieleśne) – 3l; 4j; 5p; 7k; 16c,d,j; 17b,d; 23h; 30k; 31g; 33b,c,f,g; 34a; 96i,k; 157a;	20	33,37
			2 (gr. leśne) – 2n; 3o; 4m,n; 5r,s; 7j; 8k,l; 9k; 12Ag; 14c; 15b,g,i,l,m; 16a,b,g,k; 17a,h; 18a,d,f; 21c; 22a,h; 23a,f; 28j; 31f; 33d,i; 34c-f; 52b; 54a; 68b; 72k,l; 75h; 110c; 115a;	46	101,77
			3 (gr. nieleśne) – 224i; 225f; 365f;	3	4,45
			3 (gr. leśne) – 175c,g; 176f,g; 177d; 178g,h; 179b,g; 200d,j; 201h,n; 202d,f; 208i; 224h; 227f,i; 230a; 232f,g; 250b,f; 252b,h,i; 253h,k; 254b; 275d,f,i,j; 276a,g,j-l; 294j; 300d,f; 301a; 307f,g,k,l; 364f;	50	112,44
			RAZEM	257	520,50
6.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	1 (gr. nieleśne) – 267j; 346j; 349y;	3	1,85
			1 (gr. leśne) – 89i; 137c,k; 225a,f; 226a-c; 235m; 295c; 297h; 299h; 315j,l; 327m; 340h; 344c,f; 349fx; 350j; 352k; 353n; 361c; 367b;	24	33,79
			2 (gr. nieleśne) – 5d; 6i; 178b; 205c;	4	4,82
			2 (gr. leśne) – 5c; 11a; 13a,m; 74h; 93h; 146d,j; 160d; 161b; 164o; 165f,l,m,o,r; 178d; 187b;	18	19,03
			3 (gr. nieleśne) – 115k; 359m;	2	1,09
			3 (gr. leśne) – 69k; 214c; 267g; 284g; 294f,i; 215j;	7	7,39
			RAZEM	58	67,97
7.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	3- 304c.	1	5,51
			RAZEM	1	5,51

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa 1 – obręb Niedźwiady 2 – obręb Przechlewo 3 – obręb Rudawa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM SIEDLISKA LEŚNE			Niedźwiady	184	354,05
			Przechlewo	143	287,35
			Rudawa	75	173,00
			Ogółem Nadleśnictwo	402	814,40
ŁĄCZNIE SIEDLISKA PRZYRODNICZE NATURA 2000			Niedźwiady	383	750,14
			Przechlewo	230	443,76
			Rudawa	182	420,46
			Łącznie Nadleśnictwo	795	1614,36

* Siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie nieleśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Niedźwiady

Zestawienie leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Niedźwiady

Sosnowy bór bagienny (91D0-2) obr. Niedźwiady

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w tomie IA.

W „Programie” podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

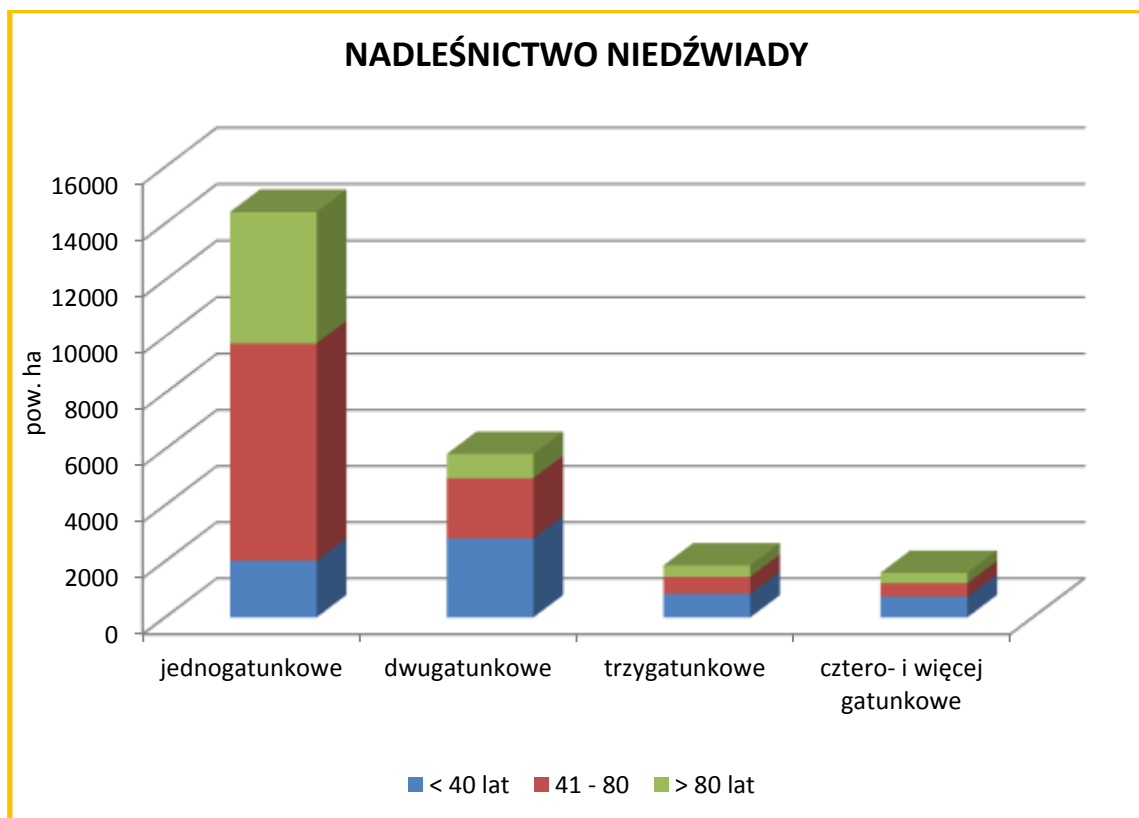
4.5.1. Bogactwo gatunkowe

W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

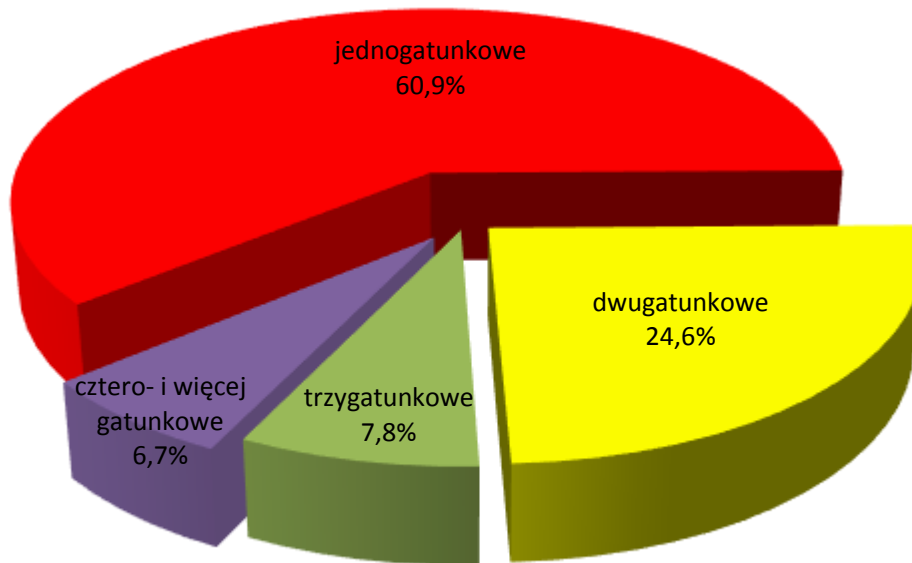
Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB NIEDŹWIADY					
jednogatunkowe	874,98	2750,57	2007,26	5632,81	62,0
dwugatunkowe	1040,18	738,84	384,97	2163,99	23,8
trzygatunkowe	274,95	291,59	211,43	777,97	8,6
cztero- i więcej gatunkowe	216,29	140,83	156,80	513,92	5,6
RAZEM	2406,40	3921,83	2760,46	9088,69	100,0
OBRĘB PRZECHLEWO					
jednogatunkowe	316,14	1601,15	901,28	2818,57	51,7
dwugatunkowe	584,31	727,77	178,01	1490,09	27,3
trzygatunkowe	231,87	209,44	132,58	573,89	10,5
cztero- i więcej gatunkowe	171,68	279,26	123,81	574,75	10,5
RAZEM	1304,00	2817,62	1335,68	5457,30	100,0

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB RUDAWA					
jednogatunkowe	838,94	3378,69	1739,40	5957,03	65,2
dwugatunkowe	1189,56	682,91	303,11	2175,58	23,8
trzygatunkowe	330,57	104,84	64,29	499,70	5,5
cztero- i więcej gatunkowe	352,42	58,56	87,17	498,15	5,5
RAZEM	2711,49	4225,00	2193,97	9130,46	100,0
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY					
jednogatunkowe	2030,06	7730,41	4647,94	14408,41	60,9
dwugatunkowe	2814,05	2149,52	866,09	5829,66	24,6
trzygatunkowe	837,39	605,87	408,30	1851,56	7,8
cztero- i więcej gatunkowe	740,39	478,65	367,78	1586,82	6,7
OGÓŁEM	6421,89	10964,45	6290,11	23676,45	100,0

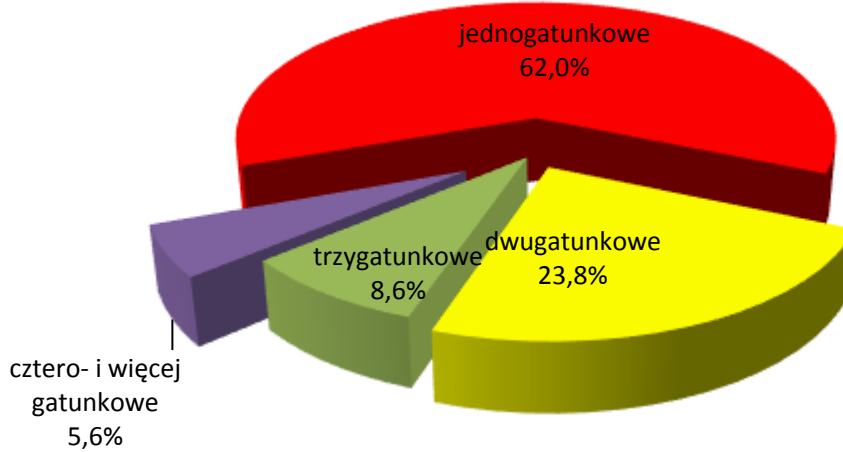
Charakterystyka bogactwa gatunkowego

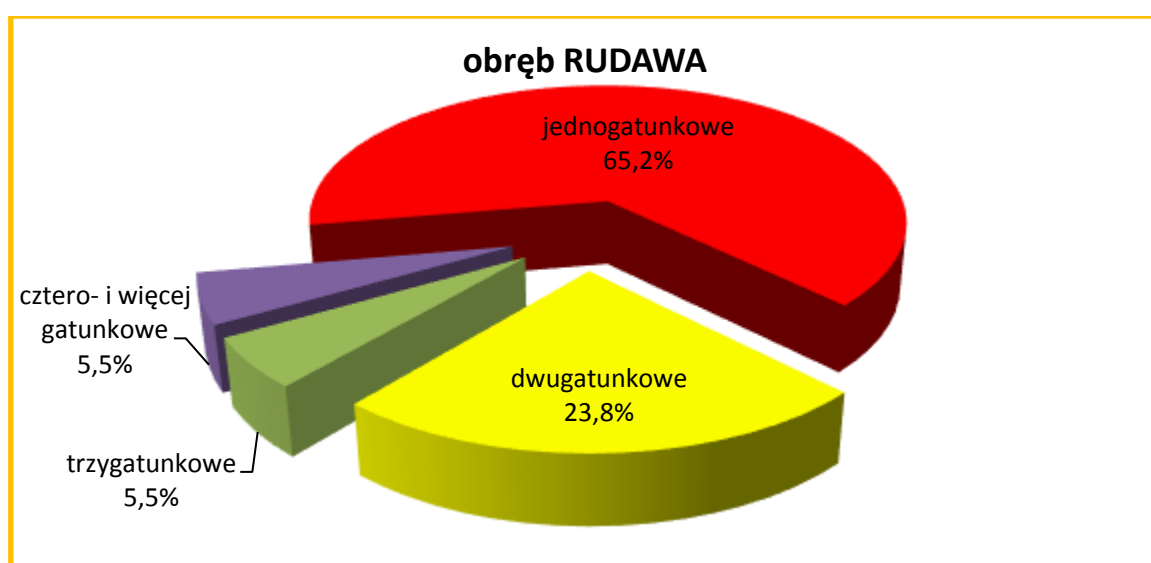
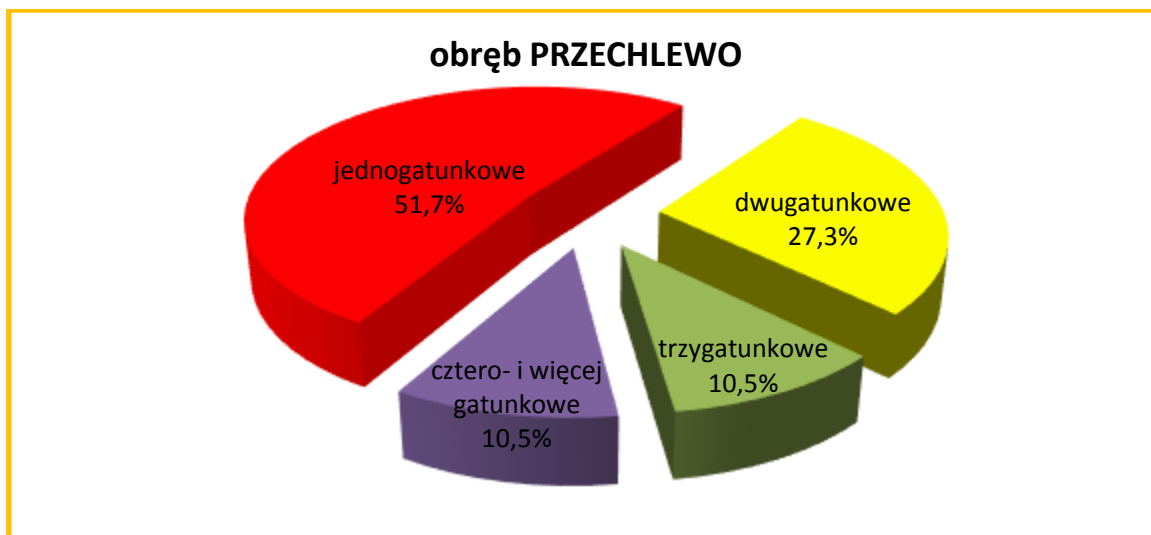
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY

Charakterystyka bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie

obręb NIEDŹWIADY

Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg obrębów

Drzewostany Nadleśnictwa Niedźwiady są słabo zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Przeważają drzewostany jednogatunkowe – 60,9%. Najwięcej drzewostanów jednogatunkowych znajduje się w grupie wiekowej „41-80 lat”. Następne pod względem zajmowanej powierzchni są drzewostany dwugatunkowe, zajmujące 24,6%. Znacznie mniej jest już drzewostanów trzygatunkowych (7,8%) oraz drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych (6,7% powierzchni gruntów zalesionych).

Największe zróżnicowanie gatunkowe występuje w obrębie Przechlewo, natomiast najbardziej jednorodnym pod tym względem jest obręb Rudawa.

W porównaniu z poprzednim planem urządzenia lasu zmalał udział drzewostanów jednogatunkowych o 7,4%. W pozostałych grupach drzewostanów nastąpił wzrost:

w dwugatunkowych – o 5,9%, w trzygatunkowych – o 0,9%, w cztero- i więcej gatunkowych – o 0,6%.

4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie Niedźwiady zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 98,7% powierzchni.

Drzewostany dwupiętrowe występują nielicznie (0,3%), a drzewostany trzypiętrowe i o budowie przerębowej nie występują wcale. Drzewostany w KO i KDO stanowią 1,0% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB NIEDŹWIADY					
jednopiętrowe	2406,40	3921,83	2680,65	9008,88	99,1
dwupiętrowe	-	-	19,04	19,04	0,2
w KO i KDO	-	-	60,77	60,77	0,7
OGÓŁEM	2406,40	3921,83	2760,46	9088,69	100,0
OBRĘB PRZECHLEWO					
jednopiętrowe	1302,38	2789,90	1238,94	5331,22	97,7
dwupiętrowe	1,62	13,04	13,53	28,19	0,5
w KO i KDO	-	14,68	83,21	97,89	1,8
OGÓŁEM	1304,00	2817,62	1335,68	5457,30	100,0
OBRĘB RUDAWA					
jednopiętrowe	2711,49	4219,10	2111,02	9041,61	99,0
dwupiętrowe	-	5,03	15,54	20,57	0,2
w KO i KDO	-	0,87	67,41	68,28	0,8
OGÓŁEM	2711,49	4225,00	2193,97	9130,46	100,0
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY					
jednopiętrowe	6420,27	10930,83	6030,61	23381,71	98,7
dwupiętrowe	1,62	18,07	48,11	67,80	0,3
w KO i KDO	-	15,55	211,39	226,94	1,0
OGÓŁEM	6421,89	10964,45	6290,11	23676,45	100,0

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano 115,32 ha drzewostanów z podsadzeniami produkcyjnymi oraz 1313,69 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze drugiego piętra (o różnym stopniu pokrycia). W przyszłości część tych drzewostanów zostanie zapewne opisana jako drzewostany dwupiętrowe.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa Niedźwiady, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej po rębni częściowej oraz samosiewy brzozone, bukowe i sosnowe, co do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB NIEDŹWIADY					
odroślowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	50,27	31,14	-	81,41	0,9
z odnowienia sztucznego + brak informacji	2356,13	3890,69	2760,46	9007,28	99,1
OGÓŁEM	2406,40	3921,83	2760,46	9088,69	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym	-	-	0,61	0,61	0,0
OBRĘB PRZECHLEWO					
odroślowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	37,16	169,62	76,05	282,83	5,2
z odnowienia sztucznego + brak informacji	1266,84	2648,00	1259,63	5174,47	94,8
OGÓŁEM	1304,00	2817,62	1335,68	5457,30	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym	1,00	-	3,51	4,51	0,1

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB RUDAWA					
odrosłowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	31,89	32,82	-	64,71	0,7
z odnowienia sztucznego + brak informacji	2679,60	4192,18	2193,97	9065,75	99,3
OGÓŁEM	2711,49	4225,00	2193,97	9130,46	100,00
w tym z panującym gatunkiem obcym	-	-	2,66	2,66	0,0
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY					
odrosłowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	119,32	233,58	76,05	428,95	1,8
z odnowienia sztucznego + brak informacji	6302,57	10730,87	6214,06	23247,50	98,2
OGÓŁEM	6421,89	10964,45	6290,11	23676,45	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym	1,00	-	6,78	7,78	0,0

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od setek lat na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia powierzchni będącej okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zainwentaryzowano 8671,96 ha zalesień porolnych, co stanowi 36,6% powierzchni gruntów leśnych zalesionych. Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym lub przyrodniczym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji urządzania lasu” z 2003 r. (§40, pkt. 1-5).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

- niezgodność obojętną - *gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,*
- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

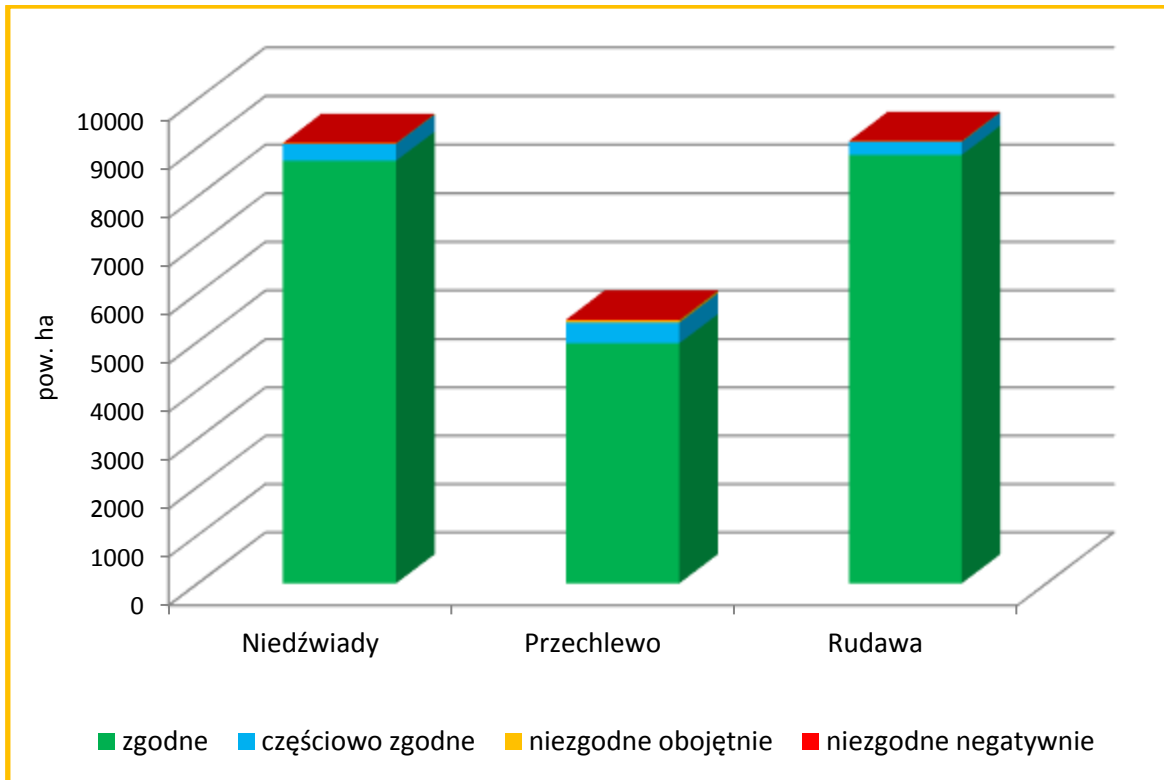
Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z GTD lub PTD

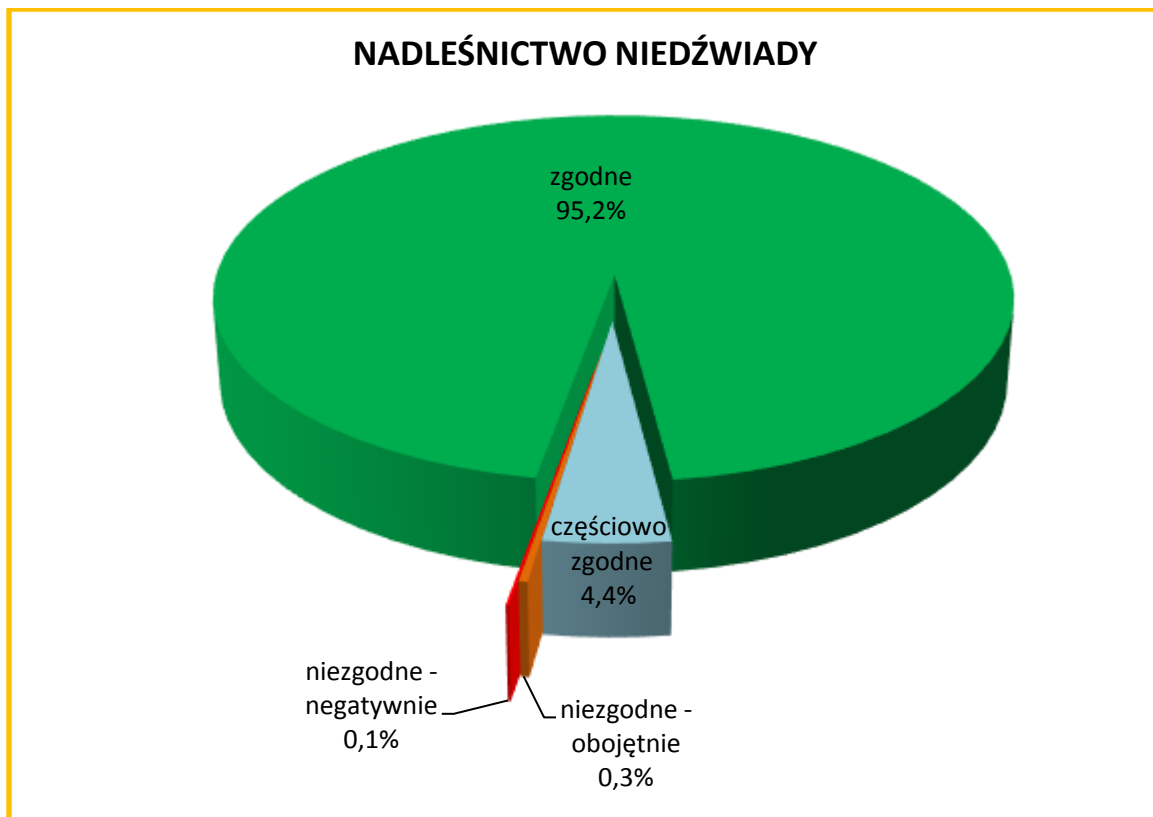
TSL	GTD	PTD	Drzewostany o składzie :								Razem
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
OBRĘB NIEDŹWIADY											
Bśw	So	-	6537,03	100,0	1,60	0,0	-	-	-	-	6538,63
Bb	So	So Brz	64,81	96,9	2,09	3,1	-	-	-	-	66,90
BMśw	So Bk So Db So	-	1730,82	89,8	189,85	9,8	7,77	0,4	-	-	1928,44
BMw	So Św So	-	64,42	68,4	25,49	27,1	4,27	4,5	-	-	94,18
BMb	So Św So Brz So	So Brz	204,75	68,7	93,18	31,3					297,93
LMśw	Bk So Db So So Bk So Db	Bk	58,49	69,0	25,45	30,0	0,87	1,0			84,81
LMw	So Db	Bk	3,20	27,7	4,70	40,7	1,42	12,3	2,23	19,3	11,55
LMb	OI	-	2,87	100,0							2,87
OI	OI	OI	56,35	88,9	7,03	11,1					63,38
OGÓLEM			8722,74	96,0	349,39	3,8	14,33	0,2	2,23	0,0	9088,69

TSL	GTD	PTD	Drzewostany o składzie :								Razem
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
OBRĘB PRZECHLEWO											
Bśw	So	-	2967,95	99,9	2,05	0,1	-	-	-	-	2970,00
Bb	So	So Brz	71,56	100,0	-	-	-	-	-	-	71,56
BMśw	So Bk So Db So	-	1144,36	90,4	112,09	8,9	9,13	0,7	-	-	1265,58
BMw	So Św So	-	45,35	57,9	18,02	23,0	14,99	19,1	-	-	78,36
BMb	So Św So Brz So	So Brz	109,61	86,2	17,53	13,8	-	-	-	-	127,14
LMśw	Bk So Db So So Db So Bk	Bk Gb Db Bk Db	559,06	68,8	237,67	29,3	10,90	1,3	4,57	0,6	812,20
LMw	So Db		2,56	9,2	7,74	28,0	11,26	40,7	6,11	22,1	27,67
LMb	OI	Brz	11,43	78,9	3,05	21,1	-	-	-	-	14,48
Lśw	Db Bk Bk Db	Bk	32,94	55,8	23,31	39,5	2,77	4,7	-	-	59,02
OI	OI	OI	26,24	83,9	3,55	11,3	1,50	4,8	-	-	31,29
OGÓLEM			4971,06	91,1	425,01	7,8	50,55	0,9	10,68	0,2	5457,30
OBRĘB RUDAWA											
Bśw	So	-	6472,50	100,0	1,94	0,0	1,90	0,0	-	-	6476,34
Bw	So	-	1,31	100,0	-	-	-	-	-	-	1,31
Bb	So	So Brz	18,55	74,8	6,25	25,2	-	-	-	-	24,80
BMśw	So Bk So Db So		2067,69	93,9	123,35	5,6	10,26	0,5	-	-	2201,30
BMw	So Św So	-	95,37	59,1	65,28	40,5	0,67	0,4	-	-	161,32
BMb	So Św So Brz So	So Brz	117,09	70,0	50,26	30,0	-	-	-	-	167,35

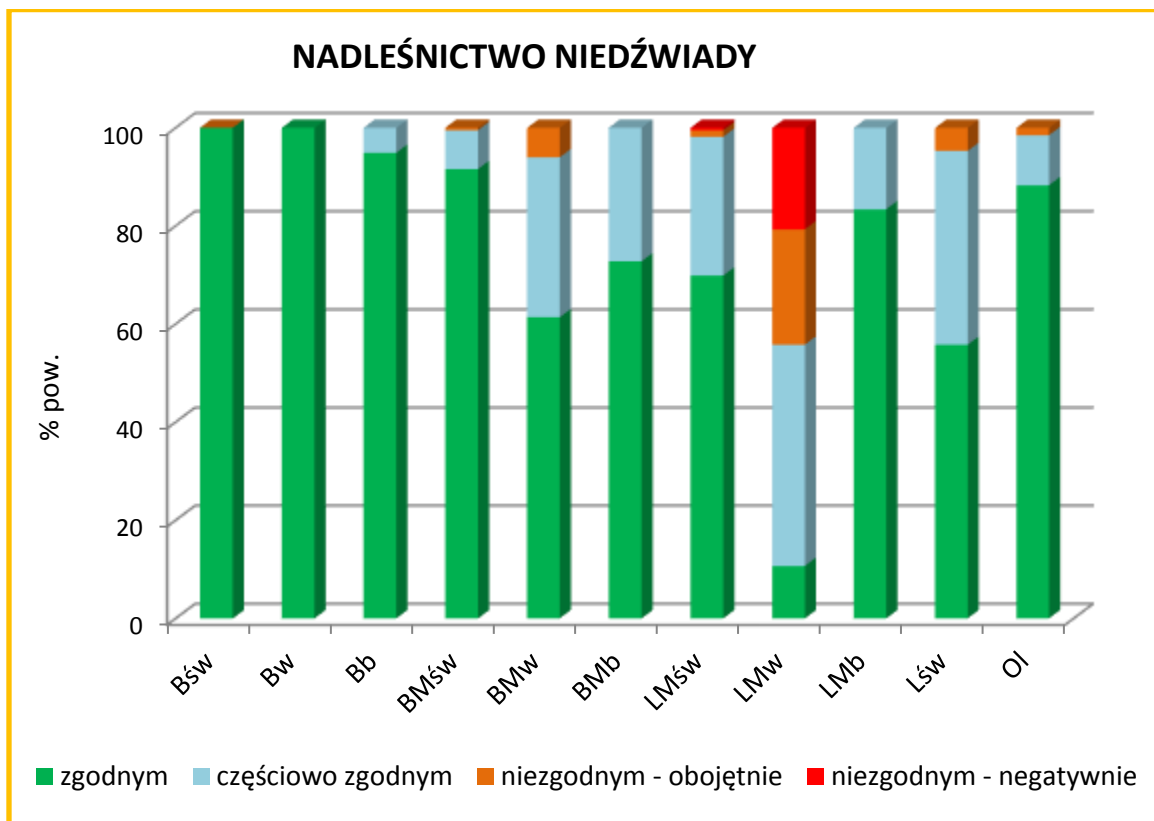
TSL	GTD	PTD	Drzewostany o składzie :								Razem
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
LMśw	Bk So Db So So Bk So Db	Bk	61,34	83,4	11,75	16,0	0,43	0,6	-	-	73,52
LMw	So Db	-	-	-	11,93	80,8	-	-	2,83	19,2	14,76
LMb	OI	OI	0,99	100,0							0,99
OI	OI	OI	8,77	100,0							8,77
OGÓLEM			8843,61	96,8	270,76	3,0	13,26	0,2	2,83	0,0	9130,46
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY											
Bśw	So	-	15977,48	100,0	5,59	0,0	1,90	0,0	-	-	15984,97
Bw	So	-	1,31	100,0	-		-		-	-	1,31
Bb	So	So	154,92	94,9	8,34	5,1	-		-	-	163,26
BMśw	So Bk So Db So	Bk	4942,87	91,6	425,29	7,9	27,16	0,5	-	-	5395,32
BMw	So Św So	Brz So	205,14	61,4	108,79	32,6	19,93	6,0	-	-	333,86
BMb	So Św So Brz So	Brz So	431,45	72,8	160,97	27,2	-		-	-	592,42
LMśw	Bk So Db So So Bk So Db	Bk Gb Db Bk Db	678,89	69,9	274,87	28,3	12,20	1,3	4,57	0,5	970,53
LMw	So Db	Bk	5,76	10,7	24,37	45,1	12,68	23,5	11,17	20,7	53,98
LMb	OI	Brz	15,29	83,4	3,05	16,6	-		-	-	18,34
Lśw	Db Bk Bk Db	Bk	32,94	55,8	23,31	39,5	2,77	4,7	-	-	59,02
OI	OI	OI	91,36	88,3	10,58	10,2	1,50	1,5	-	-	103,44
OGÓLEM			22537,41	95,2	1045,16	4,4	78,14	0,3	15,74	0,1	23676,45

Zestawienie stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów z GTD i PTD wg obrębów

Charakterystyka zgodności składu gatunkowego drzewostanów z GTD i PTD

Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu

Generalnie można stwierdzić, że :

- drzewostany Nadleśnictwa Niedźwiady są dobrze dostosowane do warunków siedliskowych;
- łącznie drzewostanów niezgodnych z gospodarczymi lub przyrodniczymi typami drzewostanów jest 93,88 ha, czyli 0,4% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 15,74 ha wykazuje niezgodność negatywną;
- drzewostany o składzie niezgodnym negatywnie występują na LMśw i LMw;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy na powierzchniach otwartych są w 99,5% zgodne i w 0,5% częściowo zgodne z gospodarczymi typami drzewostanów; upraw niezgodnych nie zainwentaryzowano.

Obecna Instrukcja u.l nie kwalifikuje drzewostanów z zalesień porolnych do grupy niezgodnych z siedliskiem (tak było w poprzednim planie u.l.).

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

- Św	na powierzchni	-	42,18 ha	(44,9%),
- Brz	- „ -	-	37,76 ha	(40,2%),
- Ol	- „ -	-	13,10 ha	(14,0%),
- Tp	- „ -	-	0,84 ha	(0,9%).

Z grupy drzewostanów niezgodnych z siedliskiem do gospodarstwa przebudowy zaliczono drzewostany na powierzchni 1,71 ha. Do tego gospodarstwa zakwalifikowano ponadto drzewostany z zalesień porolnych na powierzchni 68,56 ha, których skład nie odpowiada GTD, ale które ze względu na cechę porolności nie zaliczono do niezgodnych z siedliskiem.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno się ponadto odbywać poprzez:

- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z gospodarczym typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do gospodarczego typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

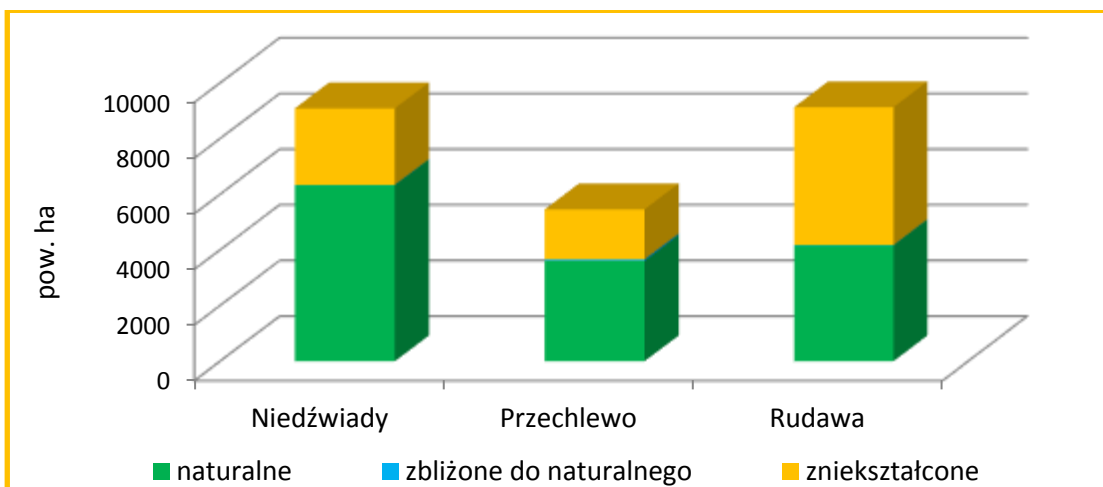
Opisu aktualnego stanu siedlisk dokonano na podstawie zapisów w operacie glebowosiedliskowym.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych

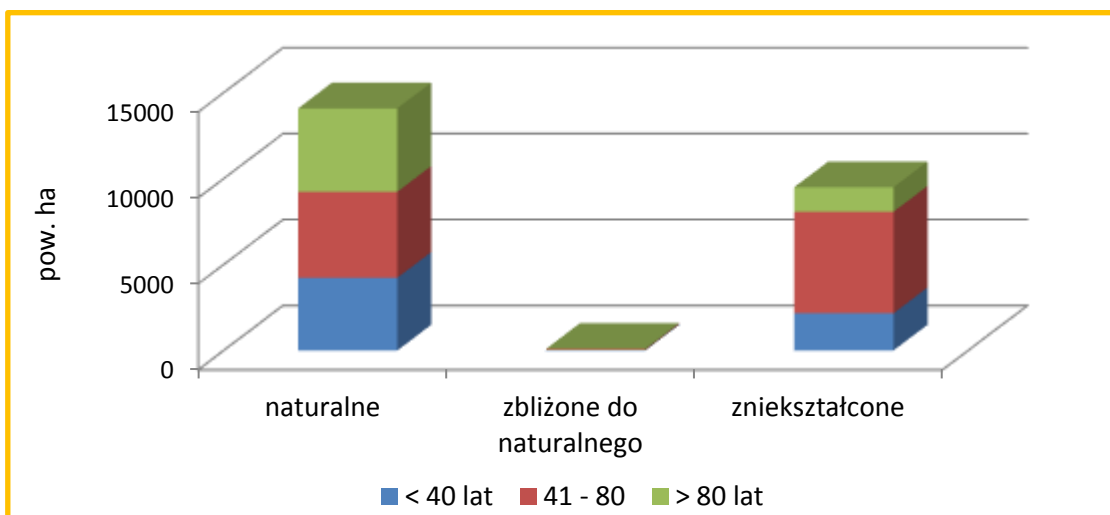
Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB NIEDŹWIADY						
bory	naturalne	1363,92	1737,61	1721,59	4823,12	73,0
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	336,10	1077,13	369,18	1782,41	27,0
bory mieszane	naturalne	382,58	464,75	509,18	1356,51	58,5
	zbliżone do naturalnego	2,62	7,40	2,02	12,04	0,5
	zniekształcone	269,98	589,36	92,66	952,00	41,0
lasy mieszane	naturalne	16,78	16,62	49,47	82,87	83,5
	zbliżone do naturalnego	0,87	0,75	2,90	4,52	4,6
	zniekształcone	-	6,91	4,93	11,84	11,9
lasy	naturalne	31,31	21,30	8,53	61,14	96,5
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	2,24	-	-	2,24	3,5
Ogółem	naturalne	1794,59	2240,28	2288,77	6323,64	69,6
	zbliżone do naturalnego	3,49	8,15	4,92	16,56	0,2
	zniekształcone	608,32	1673,40	466,77	2748,49	30,2
OBRĘB PRZECHLEWO						
bory	naturalne	681,21	1153,38	736,34	2570,93	84,5
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	100,54	344,72	25,37	470,63	15,5
bory mieszane	naturalne	251,09	197,91	219,98	668,98	45,5
	zbliżone do naturalnego	7,00	15,41	1,71	24,12	1,6
	zniekształcone	127,47	529,71	120,80	777,98	52,9
lasy mieszane	naturalne	76,44	76,08	148,86	301,38	35,3
	zbliżone do naturalnego	8,55	16,00	8,29	32,84	3,8
	zniekształcone	37,36	437,74	45,03	520,13	60,9

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6	7
lasy	naturalne	14,34	20,37	24,31	59,02	65,4
	zbliżone do naturalnego	-	4,27	-	4,27	4,7
	zniekształcone	-	22,03	4,99	27,02	29,9
Ogółem	naturalne	1023,08	1447,74	1129,49	3600,31	66,0
	zbliżone do naturalnego	15,55	35,68	10,00	61,23	1,1
	zniekształcone	265,37	1334,20	196,19	1795,76	32,9
OBREB RUDAWA						
bory	naturalne	984,91	1080,67	1095,03	3160,61	48,6
	zbliżone do naturalnego	1,90	-	-	1,90	0,0
	zniekształcone	760,81	2006,64	572,49	3339,94	51,4
bory mieszane	naturalne	400,36	220,96	283,56	904,88	35,8
	zbliżone do naturalnego	4,88	6,05	-	10,93	0,4
	zniekształcone	530,43	895,84	187,89	1614,16	63,8
lasy mieszane	naturalne	22,34	10,69	52,98	86,01	96,3
	zbliżone do naturalnego	0,43	2,83	-	3,26	3,7
	zniekształcone	-	-	-	-	-
lasy	naturalne	5,43	1,32	2,02	8,77	100,0
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	-	-	-	-	-
Ogółem	naturalne	1413,04	1313,64	1433,59	4160,27	45,6
	zbliżone do naturalnego	7,21	8,88	-	16,09	0,2
	zniekształcone	1291,24	2902,48	760,38	4954,10	54,2
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY						
bory	naturalne	3030,04	3971,66	3552,96	10554,66	65,4
	zbliżone do naturalnego	1,90	-	-	1,90	0,0
	zniekształcone	1197,45	3428,49	967,04	5592,98	34,6
bory mieszane	naturalne	1034,03	883,62	1012,72	2930,37	46,4
	zbliżone do naturalnego	14,50	28,86	3,73	47,09	0,7
	zniekształcone	927,88	2014,91	401,35	3344,14	52,9
lasy mieszane	naturalne	115,56	103,39	251,31	470,26	45,1
	zbliżone do naturalnego	9,85	19,58	11,19	40,62	3,9
	zniekształcone	37,36	444,65	49,96	531,97	51,0

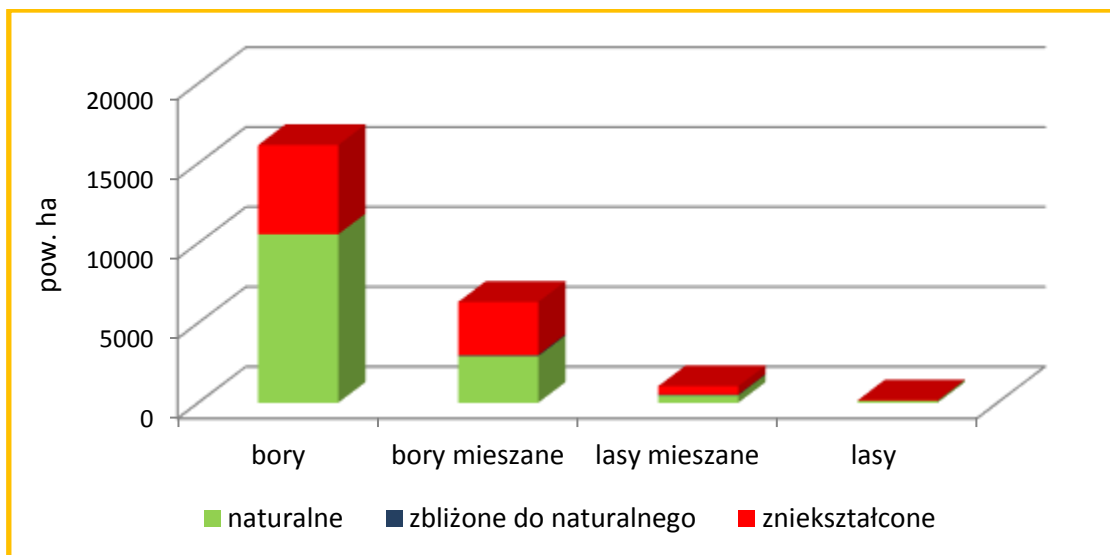
Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6	7
lasy	naturalne	51,08	42,99	34,86	128,93	79,4
	zbliżone do naturalnego	-	4,27	-	4,27	2,6
	zniekształcone	2,24	22,03	4,99	29,26	18,0
Ogółem N-ctwo	naturalne	4230,71	5001,66	4851,85	14084,22	59,5
	zbliżone do naturalnego	26,25	52,71	14,92	93,88	0,4
	zniekształcone	2164,93	5910,08	1423,34	9498,35	40,1

Stan siedlisk w obrębach

Zestawienie stanu siedliska wg grup wiekowych w Nadleśnictwie Niedźwiady

Charakterystyka siedlisk w Nadleśnictwie Niedźwiady wg ich stanu

Zauważyć można, że:

- 59,9% siedlisk jest w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego (14178,10 ha);
- siedliska zniekształcone zajmują w Nadleśnictwie 40,1% (9498,35 ha);
- najwięcej siedlisk zniekształconych jest w grupie borów (5592,98 ha) i borów mieszanych (3344,14 ha).

Zdecydowaną większość siedlisk zniekształconych (96,7% – 9204,05 ha) to siedliska na glebach porolnych. W pozostałych przypadkach przyczyną zniekształcenia były drzewostany niedostosowane do warunków siedliskowych i niekorzystne procesy glebotwórcze.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez właściwe wykonywanie prac hodowlanych, prowadzące do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

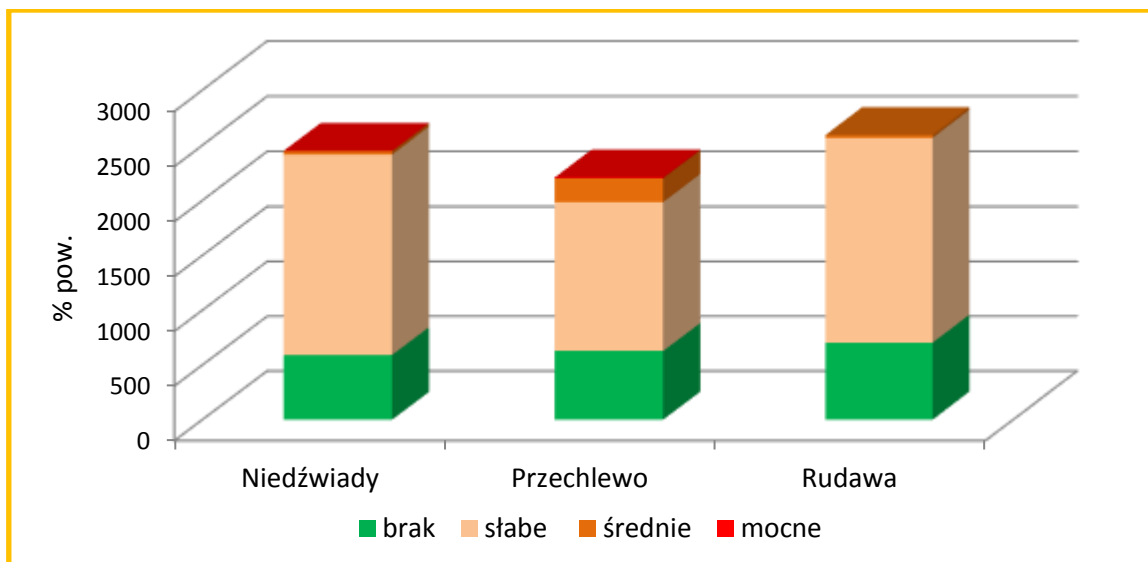
a) Borowacenie (pinetyzacja)

Borowacenie określane jest w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

Zestawienie powierzchni (ha) wg form degeneracji lasu - borowacenie

Obręb	Stopień borowacenia	W i e k			Ogółem	Ogółem %
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
NIEDŹWIADY	brak	339,98	189,17	97,19	626,34	25,2
	słabe	356,47	909,64	558,27	1824,38	73,5
	średnie	9,93	7,40	14,23	31,56	1,3
	mocne	-	0,88	-	0,88	0,0
PRZECHLEWO	brak	299,71	408,89	128,32	836,92	34,6
	słabe	209,54	758,26	388,92	1356,72	56,2
	średnie	13,00	146,04	56,73	215,77	8,9
	mocne	-	6,33	-	6,33	0,3
RUDAWA	brak	533,75	113,00	94,10	740,85	28,2
	słabe	428,11	1021,86	413,43	1863,40	70,9
	średnie	2,01	2,83	18,92	23,76	0,9
	mocne	-	-	-	-	-
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY	brak	1173,44	711,06	319,61	2204,11	29,3
	słabe	994,12	2689,76	1360,62	5044,50	67,0
	średnie	24,94	156,27	89,88	271,09	3,6
	mocne	-	7,21	-	7,21	0,1

Zestawienie stopni borowacenia wg obrębów Nadleśnictwa Niedźwiady

Ogólna powierzchnia gruntów zalesionych Nadleśnictwa wynosi 23676,45 ha. Ocenie pod kątem borowacenia poddano drzewostany na siedlisku BMśw i żyźniejszych, czyli na powierzchni 7526,91 ha.

Ogólnie można stwierdzić, że :

- borowacenie występuje na powierzchni 5322,80 ha, czyli w 70,7% drzewostanów analizowanych, przy czym zdecydowanie przeważa borowacenie słabe (5044,50 ha); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 271,09 ha (3,6%), na siedliskach lasów mieszanych i lasów;
- borowacenie mocne, spotykane na siedliskach lasowych, obejmuje powierzchnię 7,21 ha, co stanowi 0,1% powierzchni analizowanej.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednoczenie składu gatunkowego i wiekowego)

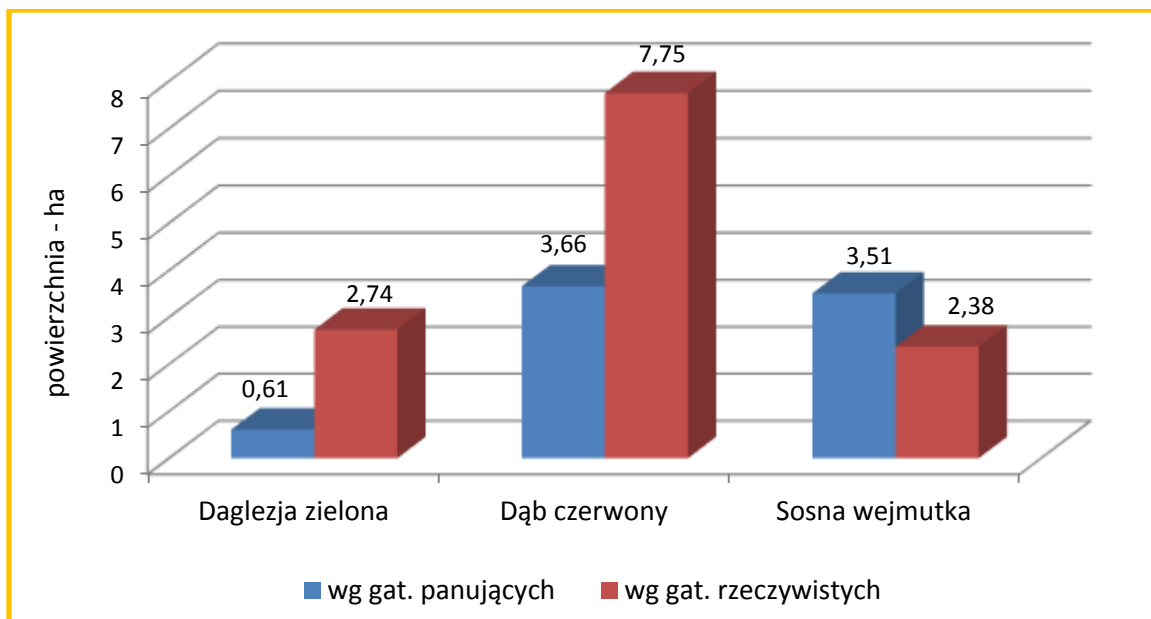
Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80% powierzchni kompleksu leśnego (*monotypizacja częściowa*) lub ponad 80% (*monotypizacja pełna*). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa Niedźwiady monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych, wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		Pow. ha / liczba wydzieleń	
1	2	3	4
OBRĘB NIEDŹWIADY			
1.	Daglezja zielona	0,61/1	1,07 / 4
2.	Dąb czerwony	-	0,73 / 2
Razem obręb Niedźwiady		0,61 / 1	1,80 / 6
OBRĘB PRZECHLEWO			
1.	Daglezja zielona	-	0,31 / 2
2.	Dąb czerwony	1,00 / 1	1,25 / 6
3.	Sosna wejmutka	3,51 / 2	2,10 / 5
Razem obręb Przechlewo		4,51 / 3	3,66 / 13
OBRĘB RUDAWA			
1.	Daglezja zielona	-	1,36 / 5
2.	Dąb czerwony	2,66 / 2	5,77 / 10
3.	Sosna wejmutka	-	0,28 / 1
Razem obręb Rudawa		2,66 / 2	7,41 / 16
Ogółem Nadleśnictwo		7,78 / 6	12,87 / 35

Występowanie gatunków obcego pochodzenia w drzewostanie

Zestawienie liczby wydzieleń wg form występowania gatunków obcych w Nadleśnictwie

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d- stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d- stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrostopu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wydzieleń				
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB NIEDŹWIADY						
1.	Daglezja zielona	4	6	-	1	2
2.	Dąb czerwony	2	31	-	3	2
3.	Sosna Banksa	-	2	-	-	-
4.	Sosna wejmutka	-	8	-	-	-
5.	Śnieguliczka biała	-	-	-	10	-
6.	Czeremcha amerykańska	-	-	-	51	-
Razem obręb Niedźwiady		6	47	-	65	4
OBRĘB PRZECHLEWO						
1.	Daglezja zielona	2	11	2	-	2
2.	Dąb czerwony	6	26	-	1	-
3.	Robinia akacyjowa	-	7	-	5	1
4.	Sosna Banksa	-	2	-	-	-

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d- stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d- stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrostu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
1	2	3	4	5	6	7
5.	Sosna czarna	-	1	-	-	-
6.	Sosna wejmutka	5	8	1		1
7.	Czeremcha amerykańska	-	-	-	65	-
Razem obręb Przechlewo		13	55	3	71	2
OBRĘB RUDAWA						
1.	Daglezja zielona	5	7	-	1	6
2.	Dąb czerwony	10	15	-	1	5
3.	Robinia akacyjowa	-	5	-	-	1
4.	Sosna Banksa	-	2	-	-	-
5.	Sosna czarna	-	1	-	-	-
6.	Sosna wejmutka	1	-	-	-	1
7.	Śnieguliczka biała	-	-	-	6	-
8.	Żywotnik olbrzymi	-	1	-	-	-
9.	Czeremcha amerykańska	-	-	-	203	-
Razem obręb Rudawa		16	31	-	211	13
Ogółem Nadleśnictwo		35	133	3	550	19

W Nadleśnictwie Niedźwiady problem neofityzacji ma niewielkie znaczenie. Wyróżniono tylko 6 drzewostanów (7,78 ha) z panującym dębem czerwonym (3), daglezią zieloną (1) i sosną wejmutką (2) oraz 29 drzewostanów, gdzie gatunki obce: daglezja zielona, dąb czerwony, sosna wejmutka są gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują 12,87 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,05% powierzchni gruntów zalesionych.

Zainwentaryzowano również 133 wyłączenia, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami oraz 572 wyłączenia gdzie gatunki obce wyróżniono w warstwach: podrostu, podsadzeń, podszytu, samosiewu, zakrzewień, przestoi i zadrzewień. Oprócz gatunków wymienionych wcześniej, występuje tu jeszcze sosna Banksa, sosna czarna, żywotnik olbrzymi, robinia akacyjowa, czeremcha amerykańska i śnieguliczka biała.

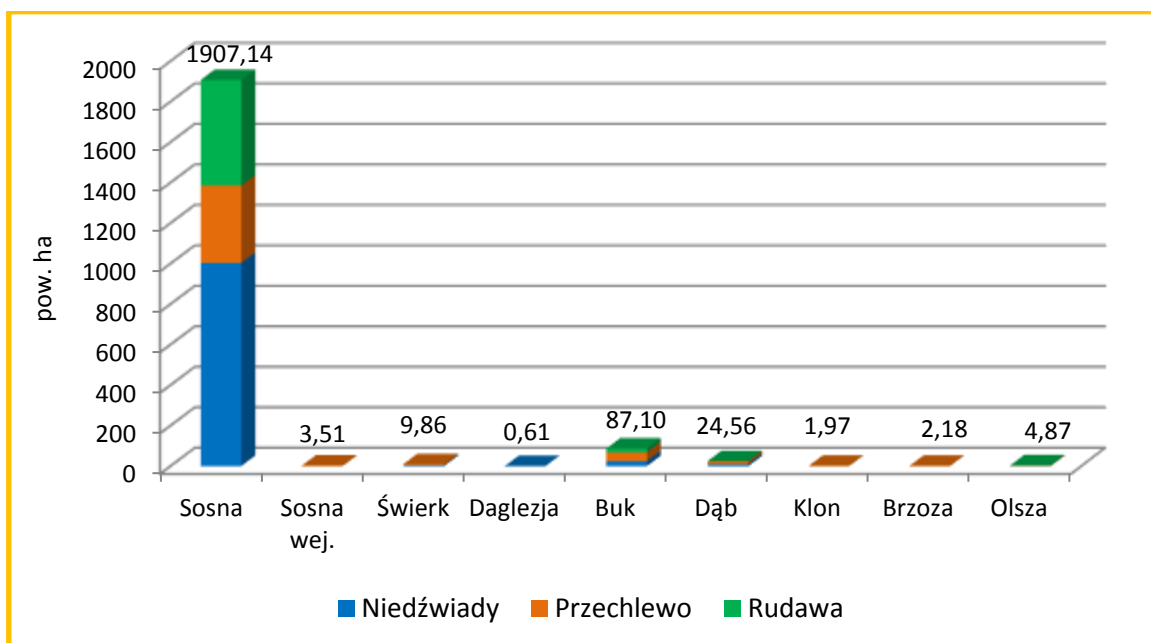
4.5.7. Drzewostany ponad 100 – letnie

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących

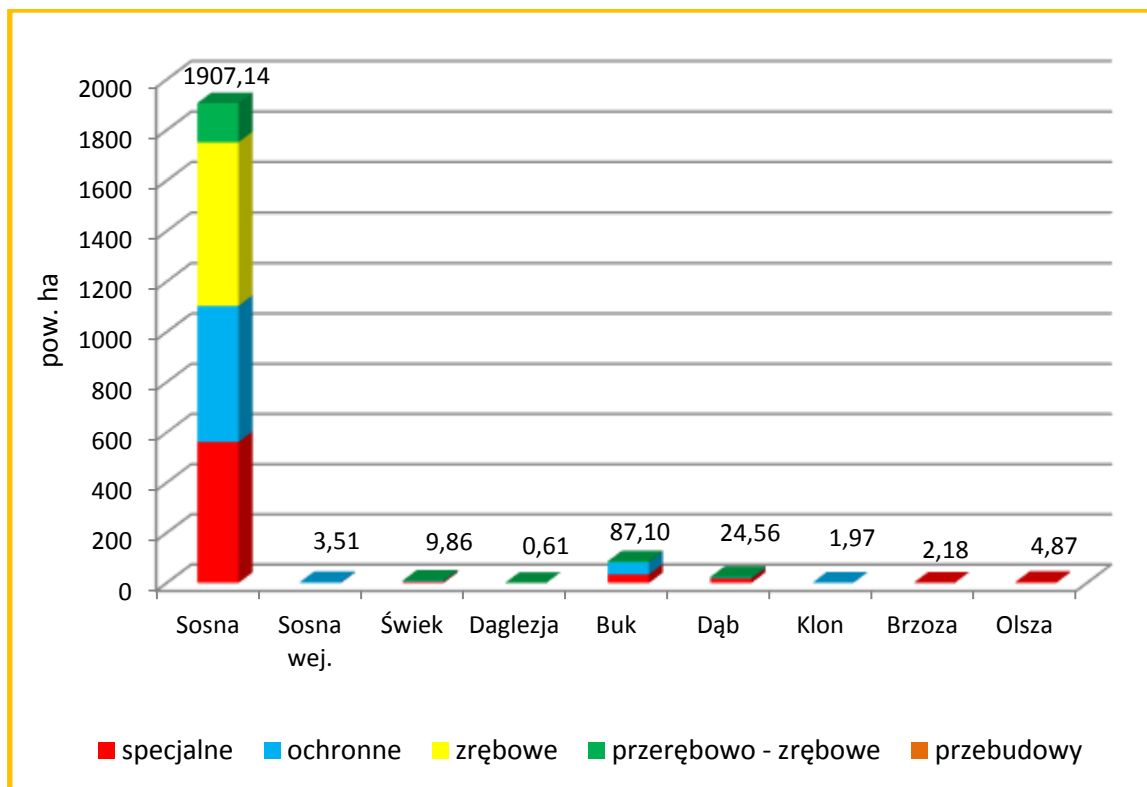
Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
OBRĘB NIEDŹWIADY				
Specjalne (S)	So	254,56	269,61	25,9
	Św	3,96		
	Bk	5,33		
	Db	5,01		
	OI	0,75		
Ochronne (O)	So	341,82	357,43	34,3
	Bk	14,05		
	Db	1,56		
Zrębowe (GZ)	So	360,53	360,53	34,6
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	45,92	53,76	5,2
	Dg	0,61		
	Bk	4,98		
	Db	2,25		
Przebudowy (R)	-	-	-	-
Razem obręb Niedźwiady	So	1002,83	1041,33	96,3
	Św	3,96		0,4
	Dg	0,61		0,1
	Bk	24,36		2,3
	Db	8,82		0,8
	OI	0,75		0,1
OBRĘB PRZECHLEWO				
Specjalne (S)	So	155,53	204,40	44,4
	So we	0,54		
	Św	1,41		
	Bk	28,88		
	Db	12,92		
	Brz	2,18		
	OL	2,94		

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
Ochronne (O)	So	108,40	131,98	28,7
	So we	2,97		
	Św	1,99		
	Bk	15,43		
	Db	1,22		
	Kl	1,97		
Zrębowe (GZ)	So	70,26	70,26	15,3
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	49,72	53,20	11,6
	Św	2,50		
	Db	0,98		
Przebudowy (R)	-	-	-	-
Razem obręb Przechlewo	So	383,91	459,84	83,5
	So we	3,51		0,8
	Św	5,90		1,3
	Bk	44,31		9,6
	Db	15,12		3,3
	Kl	1,97		0,4
	Brz	2,18		0,5
	Ol	2,94		0,6
OBRĘB RUDAWA				
Specjalne (S)	So	151,52	152,70	28,2
	Ol	1,18		
Ochronne (O)	So	92,09	111,14	20,6
	Bk	18,43		
	Db	0,62		
Zrębowe (GZ)	So	216,92	216,92	40,1
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	59,87	59,87	11,1
Przebudowy (R)	-	-	-	-
Razem obręb Rudawa	So	520,40	540,63	96,3
	Bk	18,43		3,4
	Db	0,62		0,1
	Ol	1,18		0,2

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY				
Ogółem Nadleśnictwo	So	1907,14	2041,80	93,4
	So we	3,51		0,2
	Św	9,86		0,5
	Dg	0,61		0,0
	Bk	87,10		4,3
	Db	24,56		1,2
	Kl	1,97		0,1
	Brz	2,18		0,1
	Ol	4,87		0,2

Zestawienie powierzchni gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich według obrębów

Powierzchnia gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich wg gospodarstw

Głównym gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich jest sosna zwyczajna (93,4%). Ważnymi z uwagi na stopień naturalności i wysoki wskaźnik różnorodności biologicznej są także drzewostany z panującym bukiem (4,3%) oraz dębem (1,2%). Mogą one być potencjalnym siedliskiem gatunków cennych, wymienionych w Załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej.

Pozostałe drzewostany ponad 100-letnie w warunkach Nadleśnictwa Niedźwiady nie mają większego znaczenia.

39,9% powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich znajduje się w gospodarstwach zrębowym i przerębowo-zrębowym, 30,7% w gospodarstwie specjalnym i 29,4% w gospodarstwie lasów ochronnych.

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

5.1. Stanowiska archeologiczne

Na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady występuje 21 stanowisk archeologicznych objętych ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to 3 obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz 18 obiektów znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ze względu na charakter ochrony wyróżnia się:

- **Strefę „W”** – *bezwzględnej ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego; obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, wpisane i przewidziane do wpisu do rejestru zabytków wraz ze strefą ochrony krajobrazowej i strefą ekspozycji. Obiekty do bezwzględnego zachowania. Obowiązują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ((Dz. U. Nr 162 z 2003 r., poz. 1568 z późniejszymi zmianami);*
- **Strefa „OW”** – *względnej ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, ujęta w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W przypadku prowadzenia gospodarki leśnej naruszającej pokrywą gleby na powierzchniach stanowisk archeologicznych objętych strefą OW należy uzyskać opinię Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co do sposobu wykonania prac leśnych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, architektonicznych, a także innych działań przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. Nr 150 z 2004 r. poz. 1579 z późniejszymi zmianami).*

Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Gmina obręb ewid.	Nr ewid.	Nr obszaru AZP	Leśnictwo oddz. pododdz.	Pow. gr. N-ctwa (ha)	Opis obiektu (nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków, funkcja obiektu, kultura, chronologia)
1	2		3	4	5	6
Strefa „W”						
OBRĘB NIEDŹWIADY						
1.	Koczała Pietrzykowo	-	19-30/75	Stara Brda 2g, 3f	22,76	Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej, relikty cmentarzyska megalitycznego kultury pucharów lejkowych.
2.	Koczała Pietrzykowo	-	19-30/74	Stara Brda 7a	8,52	Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej.
Razem strefa „W” obręb Niedźwiady					31,28	
OBRĘB PRZECHLEWO						
3.	Przechlewo Przechlewo	A-a-125	22-30/1	Przechlewo 84h; 85f	4,97	Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe, złożone z kilkunastu bardzo dobrze zachowanych kurhanów z nasypami ziemnymi, założone rzędowo z dwóch przecinających się linii. Element wczesnośredniowiecznego mikroregionu osadniczego.
	Przechlewo Przechlewo			Przechlewo 85g,h	5,98	
4.	Przechlewo Lisewo	A-a-119	24-30/108	Przechlewo 165s	1,28	Grodzisko wczesnośredniowieczne i kasztelania w Szczytnie. Stanowi fragment kompleksu osadniczego, uksztaltowanego w tym rejonie od poł. IX w. z grodem w Gwieździnie. Po upadku grodu najważniejszy ośrodek władzy książęcej – siedziba kasztelani – w tym rejonie (schyłek XII-XIV w.).
5.	Przechlewo Garbek	-	22-31/109	Nowa Wieś 139a-j	30,21	Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej.
6.	Przechlewo Płaszczycza	-	24-31/28	Lisewo 204; 205a-c	44,44	Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej.
Razem strefa „W” obręb Przechlewo					86,88	
OBRĘB RUDAWA						
7.	Rzeczénica Pieniężnica	A-a- 16/39K	22-28/1	Knieja 90a	5,39	Grodzisko nizinne. Element wczesnośredniowiecznego mikroregionu osadniczego. Miejsce obronne Słowian z okresu wczesnego średniowiecza (X-XII w.).
Razem strefa „W” obręb Rudawa					5,39	
RAZEM STREFA „W” NADLEŚNICTWO					123,55	

Lp.	Gmina obręb ewid.	Nr ewidencj i	Nr obszaru AZP	Leśnictwo oddz. pododdz.	Pow. gr. N-ctwa (ha)	Opis obiektu (nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków, funkcja obiektu, kultura, chronologia)
1	2		3	4	5	6
Strefa „OW”						
OBRĘB NIEDŹWIADY						
8.	Koczała Trzyniec	-	20-30/10	Stara Brda 67f	1,84	Osada kultury łużycko-pomorskiej.
9.	Koczała Trzyniec	-	20-30/17 20-30/18	Stara Brda 94a	2,49	Obozowisko schyłkowo-neolityczne oraz osada kultury łużycko- pomorskiej.
Razem strefa „OW” obręb Niedźwiady					4,33	
OBRĘB PRZECHLEWO						
10.	Przechlewo Przechlewko	-	-	Przechlewko 78c-h; 79; 80a-c,f	62,47	Pozostałości wyrobiska po kopalni bursztynu. Nie ma zaleceń konserwatora zabytków.
11.	Przechlewo Lisewo	-	24-30/130	Przechlewko 161h	3,95	Osada wczesnośredniowieczna.
12.	Przechlewo Sąpolno	-	23-31/64	Nowa Wieś 166a	11,16	Osada kultury łużyckiej.
13.	Przechlewo Sąpolno	-	23-31/63	Nowa Wieś 167d	3,66	Obozowisko z epoki kamienia, osada kultury łużyckiej.
14.	Przechlewo Płaszczycza	-	23-31/89	Lisewo 177a	0,76	Osada późnośredniowieczna.
15.	Przechlewo Płaszczycza	-	23-31/90 23-31/91 23-31/93	Lisewo 177b-d	9,04	Osada wczesnośredniowieczna Osada kultury łużyckiej.
16.	Przechlewo Płaszczycza	-	23-31/92	Lisewo 177g	1,06	Osada wczesnośredniowieczna.
17.	Przechlewo Lisewo	-	23-31/74	Lisewo 178n	4,46	Obozowisko pradziejowe.
18.	Przechlewo Lisewo	-	23-31/72 23-31/73	Lisewo 178r	3,31	Osada wczesnośredniowieczna oraz osada późnośredniowieczna.
19.	Przechlewo Lisewo	-	24-30/101 24-30/102	Lisewo 185j	1,26	Osada ludności kultury pucharów lejkowatych, wczesnośredniowieczna, łużycko-pomorska oraz osada ludności kultury łużycko-pomorskiej.
20.	Przechlewo Sąpolno	-	23-32/3	Lisewo 186f	8,19	Osada kultury łużyckiej.
21.	Przechlewo Lisewo	-	24-31/10	Lisewo 219d	15,48	Osada wczesnośredniowieczna.
Razem strefa „OW” obręb Przechlewo					124,80	
RAZEM STREFA „OW” NADLEŚNICTWO					129,13	
OGÓLEM NADLEŚNICTWO (W + OW)					252,68	

Strefa „W” zajmuje łącznie powierzchnię 123,55 ha, w tym obiekty wpisane do rejestrów zabytków – 17,62 ha. Natomiast strefa „OW” zajmuje łącznie powierzchnię 129,13 ha.

Prace gospodarcze w lasach obejmujących obiekty archeologiczne należy prowadzić w porozumieniu z WKZ.

Wyrobisko po kopalni bursztynu – obr. Przechlewo oddz. 79d

5.2. Cmentarze i miejsca pamięci

W trakcie prac taksacyjnych zainwentaryzowano na gruntach Nadleśnictwa Niedźwiady trzynaście starych cmentarzy i miejsc pamięci. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono w tabeli.

Wykaz cmentarzy i miejsc pamięci na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Leśnictwo oddz., pododdz.	Gmina obręb ewidencyjny	Opis obiektu
1	2	3	4
OBRĘB NIEDŹWIADY			
1.	<i>Stara Brda 5d</i>	<i>Koczała Trzyniec</i>	Grób poniemiecki z napisem: „Herman Pinke 1892-1945”
2.	<i>Stara Brda 9b</i>	<i>Koczała Trzyniec</i>	Bezimienna mogiła.
3.	<i>Pustowo 137l</i>	<i>Koczała Trzyniec</i>	Bezimienna mogiła.
4.	<i>Pustowo 167d</i>	<i>Koczała Trzyniec</i>	Nieczynny cmentarz.
	<i>167h</i>		
5.	<i>Dębie 184g</i>	<i>Koczała Bielsko</i>	Poniemiecki cmentarz z pozostałością połamanych płyt nagrobnych.
OBRĘB PRZECHLEWO			
6.	<i>Lipczynek 6b</i>	<i>Przechlewo Przechlewko</i>	Obelisk upamiętniający spływy kajakowe Jana Pawła II.
7.	<i>Przechlewko 117m</i>	<i>Przechlewo Przechlewko</i>	Bezimienna mogiła.
8.	<i>Nowa Wieś 136g</i>	<i>Przechlewo Nowa Wieś</i>	Grób poniemiecki z napisem: „Schiikp Otto Schielkc Jul. Heg. 109 +28.2.1920”
9.	<i>Lisewo 180f</i>	<i>Przechlewo Lisewo</i>	Cmentarz poniemiecki.
10.	<i>Lisewo 182r</i>	<i>Przechlewo Lisewo</i>	Cmentarz poniemiecki.
11.	<i>Lisewo 203b</i>	<i>Przechlewo Płaszczycza</i>	Grobowiec.

Lp.	Leśnictwo oddz., pododdz.	Gmina obręb ewidencyjny	Opis obiektu
1	2	3	4
OBRĘB RUDAWA			
12.	<i>Uroczysko 359x</i>	<i>Przechlewo Pakotulsko</i>	Obelisk pamięci Zygmunta Kaczmarka Dyrektora OZLP w Szczecinku w latach 1957-1975
13.	<i>Uroczysko 360g</i>	<i>Przechlewo Pakotulsko</i>	Cmentarz poniemiecki.

Cmentarze i miejsca pamięci powinny być uporządkowane i zachowane jako element kultury materialnej.

Obelisk upamiętniający Dyrektora OZLP Zygmunta Kaczmarka - obr. Rudawa, oddz. 359x

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: ogień, huragany, powodzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu, powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa Niedźwiady narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- abiotycznych:
 - silne wiatry, huragany,
 - niskie temperatury, wczesne i późne przymrozki,
 - okiść,
 - długotrwałe susze;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne.

Ogólnie można stwierdzić, że lasy położone w południowej części obrębu Przechlewo charakteryzują się dość dużą odpornością na działanie czynników szkodliwych. Sprzyjają temu stosunkowo wysoka żyźność siedlisk oraz duże zróżnicowanie gatunkowe i wiekowe drzewostanów. Znacznie bardziej podatne na szkody ze strony czynników biotycznych i abiotycznych są drzewostany w pozostałej, większej części Nadleśnictwa.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa Niedźwiady najważniejsze znaczenie mają: silne, wywalające wiatry, obfite opady śniegu, przymrozki późne i wczesne, okresowe susze.

Na omawianym terenie przeważają wiatry zachodnie, o dużym nasileniu w okresie późnej jesieni i zimy. Wczesną wiosną przeważają wysuszające wiatry kontynentalne ze wschodu. Wiatry, głównie zachodnie, posiadają niekiedy cechy wiatrów wywalających i mogą powodować w drzewostanach dość duże straty. Szczególnie dotkliwe są one na skraju drzewostanów, przy drogach i szerokich liniach energetycznych. Powodują wiatrołomy i wiatrowały pojedyncze i grupowe.

Innym zagrożeniem abiotycznym jest okiść. Uszkodzeniom pod wpływem mokrego, ciężkiego śniegu ulegają przeważnie pojedyncze drzewa i grupy drzew, ale mogą się zdarzyć również szkody znacznie poważniejsze.

Częstym zjawiskiem są także późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek.

Wiosną i latem młode uprawy na powierzchniach otwartych narażone są na wysokie temperatury, połączone często z dłuższym okresem bezdeszczowym. Wówczas dojść może nawet do przepadnięcia upraw.

Ogólnie można stwierdzić, że klimat omawianego terenu należy do łagodnych. Amplituda temperatur lata i zimy nie jest wysoka, co stwarza sprzyjające warunki dla rozwoju gatunków drzewiastych.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco śledzone przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2.1. Owady

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzych, wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

W ubiegłym okresie w Nadleśnictwie Niedźwiady największe zagrożenia związane były z występowaniem szkodników pierwotnych sosny: brudnicy mniszki, poprocha cetyniaka, borecznika sosnowego, strzygoni choinówki.

Zestawienie powierzchni występowania i zwalczania szkodników pierwotnych sosny

Gatunek	Rok	Występowanie (ha)	Zwalczanie (ha)
Brudnica mniszka	2003	9690	26
	2004	11378	11352
	2005	51	-
	2008	29	-
	2009	25	-
Poproch cetyniak	2003	337	-
	2004	756	-
	2008	24	-
Borecznik sosnowy	2003	498	-
	2007	18	-
	2008	2309	-
	2009	308	-
	2010	470	-
Strzygonia choinówka	2003	55	-
	2004	289	-
	2008	100	-

Inną ważną grupą szkodników występujących w Nadleśnictwie Niedźwiady są szkodniki upraw. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim szeliniaki; ich występowanie odnotowano w latach:

Gatunek	Rok	Występowanie (ha)	Zwalczanie (ha)
Szeliniaki	2009	8	8
	2011	4	4

Kolejną ważną grupą owadów są szkodniki wtórne. Na gruntach Nadleśnictwa w latach 2003-2011 najczęściej występującymi szkodnikami wtórnymi były:

Gatunek	Rok	Występowanie (ha)	Zwalczanie (ha)
Kornik drukarz	2004	6	6
	2005	2	2
	2006	12	4
	2007	44	10
	2008	29	-
Przyplaszczek granatek	2007	414	130
	2008	190	-
	2009	4	-
	2010	4	-
	2011	2	2
Cetyńce	2008	10	-

Po analizie wieloletnich danych (lata 1987 – 2008) w zakresie ilości wystąpień, zsumowanej wartości zagrożeń oraz ilości przeprowadzonych zabiegów zwalczania foliofagów (strzygoni choinówki, poprocha cetyniaka, boreczników sosnowych, barczatki sosnowki, brudnicy mniszki) Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku określił zasięg ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny. W Nadleśnictwie Niedźwiady ogniska gradacyjne zajmują łącznie **13379,61** ha. Zlokalizowane są w oddziałach:

- obręb Niedźwiady: 21-32; 44-53; 55-59;69; 71-87; 98-104; 104A; 105-109; 118; 121-124; 127-129; 132; 133; 152; 153; 155; 160; 174; 175; 184; 186-189; 201-204; 216-218; 226-231; 238-246; 249; 254-263; 265-274; 277; 282-291; 293-305; 315-321; 328-334; 344; 345; 348; 352; 355-360; 367-378; - **4861,92 ha**
- obręb Przechlewo: 2; 3; 5; 6; 10-12; 15-27; 32-44; 55-65; 74-83; 94-101; 107; - **1745,45 ha,**
- obręb Rudawa: 24; 40; 49; 62-66; 75-89; 96-113; 118-139; 139A; 140-152; 157-177; 180; 185-189; 191-199; 208-223; 225; 233-249; 259-275; 282-290; 290A; 291-299; 304-386 - **6772,24 ha.**

Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami opisano w tomie IA opisania ogólnego.

Brudnica mniszka – Nadleśnictwo Niedźwiady

6.2.2. Patogeniczne grzyby

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie na gruntach porolnych.

W Nadleśnictwie Niedźwiady drzewostany na gruntach porolnych wyodrębniono na powierzchni 8671,96 ha, to jest na 36,6% powierzchni gruntów leśnych zalesionych.

Korzeniowcowi wieloletniemu dość często towarzyszy opieńka miodowa, powodująca opieńkową zgniliznę korzeni. Ponadto w ubiegłym okresie stwierdzono występowanie: osutki sosny, pasożytniczej zgorzeli siewek, szarej pleśni, rdzy na igłach i liściach, mączniaka dębu, zamieranie pędów sosny, daglezi i świerka, zamieranie dębu, skrętaka sosny.

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w tomie IA opisanie ogólnego.

6.2.3. Zwierzęta łowne

Najistotniejszymi dla hodowli lasu zwierzętami łownymi na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady są jelenie i sarny. Zagrożają one uprawom i młodnikom głównie poprzez zgryzanie i spalowanie. Największe nasilenie spalowania występuje zwykle, gdy młodnik sosnowy ma 1,5 do 2,5 m wysokości.

W Nadleśnictwie Niedźwiady wg wyników inwentaryzacji zwierzyny łownej na dzień 10.03.2012 r. występuje 708 szt. jeleni i 1366 szt. saren.

Określona w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje tabela.

Powierzchnia drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń

Klasa wieku	Obręb leśny	Przedział uszkodzeń w %			Razem
		11-25	26-60	>60	
		Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5	6
Ia	Obr. Niedźwiady	115,70	83,61	14,48	213,79
	Obr. Przechlewo	140,82	6,21	-	147,03
	Obr. Rudawa	126,07	60,86	2,44	189,37
	Nadleśnictwo	382,59	150,68	16,92	550,19
Ib	Obr. Niedźwiady	323,07	266,24	7,47	596,78
	Obr. Przechlewo	224,82	21,86	-	246,68
	Obr. Rudawa	290,15	541,61	8,43	840,19
	Nadleśnictwo	838,04	829,71	15,90	1683,65
Ila	Obr. Niedźwiady	316,02	86,25	0,26	402,53
	Obr. Przechlewo	155,69	15,16	-	170,85
	Obr. Rudawa	307,36	104,20	2,66	414,22
	Nadleśnictwo	779,07	205,61	2,92	987,60

Klasa wieku	Obręb leśny	Przedział uszkodzeń w %			Razem
		11-25	26-60	>60	
		Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5	6
IIb	Obr. Niedźwiady	84,23	31,16	-	115,39
	Obr. Przechlewo	28,00	8,94	-	36,94
	Obr. Rudawa	103,65	25,51	-	129,16
	Nadleśnictwo	215,88	65,61	-	281,49
III i starsze	Obr. Niedźwiady	73,97	28,39	-	102,36
	Obr. Przechlewo	1,07	-	-	1,07
	Obr. Rudawa	31,98	6,22	-	38,20
	Nadleśnictwo	107,02	34,61	-	141,63
Ogółem	Obr. Niedźwiady	912,99	495,65	22,21	1430,85
	Obr. Przechlewo	550,40	52,17	-	602,57
	Obr. Rudawa	859,21	738,40	13,53	1611,14
	Nadleśnictwo	2322,60	1286,22	35,74	3644,56

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami zajmują łącznie 3644,56 ha, czyli ok. 15,4% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 25% - 1321,96 ha.

Wśród drzewostanów I kl.w., najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzone powyżej 25% (zgryzane i spalowane) zajmują powierzchnię 1013,21 ha (30,1% pow. I kl.w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku, to w zasadzie zablizniające się już ślady po spalowaniu. 63,7% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny przypada na przedział „11 – 25%”, 35,3% - na przedział „26 – 60%”, a 1,0% - na uszkodzenia „powyżej 60%”.

Celem minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrażającym celom hodowli lasu,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie. W województwie pomorskim są dwie strefy: aglomeracja trójmiejska i strefa pomorska.

Prawie cały obszar Nadleśnictwa Niedźwiady 99,3% leży na terenie powiatu człuchowskiego w województwie pomorskim (niewielki fragment – na terenie powiatu szczecineckiego), dlatego też tak dla oceny powietrza pod kątem zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla oceny powietrza pod kątem występujących stężeń ozonu przytoczone zostały dane odnoszące się do strefy pomorskiej.

Według klasyfikacji stref, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla **ochrony zdrowia** („Ocena roczna jakości powietrza dla województwa pomorskiego - raport za rok 2010” – WIOŚ Gdańsk), strefą pomorską pod kątem zawartości w powietrzu dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, PM2,5, benzenu, metali w pyłe PM10 (ołowiu, arsenu, kadmu i niklu) i ozonu zaliczono do klasy A, w której poziom zanieczyszczeń nie przekracza wartości dopuszczalnych. Natomiast pod kątem zanieczyszczenia pyłem PM10 i benzo(a)pirenem do klasy C, wskazującej na przekroczenie poziomu docelowego i długoterminowego.

Według klasyfikacji stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych ustanowionych dla **ochrony roślin** (zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki i tlenkiem azotu oraz zawartości ozonu) obszar ten zaliczono do **klasy A**.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Instytucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Gdańsku.

a) Monitoring rzek

Ostatnią szczegółową ocenę jakości badanych wód przedstawiono w publikacji „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2010 r.”

Zakresy badawcze były zróżnicowane, w zależności od przynależności przekroju do sieci monitoringu diagnostycznego i operacyjnego.

Stanowiska pomiarowo-kontrolne usytuowano w granicach jednolitych części wód (jcw), głównie o charakterze naturalnym i realizowano w nich badania parametrów fizycznych, chemicznych i biologicznych.

W zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady badaniami objęto następujące rzeki:

Ocena stanu powierzchniowych wód płynących monitorowanych na obszarze Nadleśnictwa Niedźwiady w 2010 r.

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa stanowiska kontrolnego	Rodzaj JCW	Stan biologiczny	Stan fizykochemiczny	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny
1.	Brda	Stara Brda Pilska	N	-	II	-	-	-
2.	Brda	Pakotulsko	N	II	II	II	-	-

Rodzaj JCW: **N** – naturalna, **H** – sztuczna lub silnie zmodyfikowana

Stan	Stan ekologiczny	Potencjał	Potencjał ekologiczny
<i>Wskaźniki biologiczne</i>			
bardzo dobry	I	maksymalny	I
dobry	II	dobry	II
umiarkowany	III	umiarkowany	III
słaby	IV	słaby	IV
zły	V	zły	V
<i>Wskaźniki fizykochemiczne</i>			
bardzo dobry	I	maksymalny	I
dobry	II	dobry	II
poniżej dobrego	PSD	poniżej dobrego	PPD

Stan chemiczny		Stan ogólny	
Stan dobry	DOBRY	Stan dobry	DOBRY
Poniżej stanu dobrego	PSD	Stan zły	ZŁY

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady znajduje się jeden taki zbiornik. Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

W roku 2001 w ramach monitoringu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku przebadał w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady stan czystości jeziora Szczytno Wielkie. Oceny jakości wód dokonano w oparciu o zespół wskaźników fizyko-chemicznych i biologicznych. Znaczenie weryfikujące miały te z nich, które poważnie zagrażają biocenozie jeziora i zdrowiu jego użytkowników.

Podstawę oceny podatności na degradację stanowił zespół wskaźników morfometrycznych, hydrograficznych i zlewniowych związanych z jakością wody.

Ocenę dokonano na podstawie „Wytycznych Monitoringu Podstawowego Jezior” (Kudelska, Cydzik, Soszka, 1994 r.) zaleconych do stosowania przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska., według 4 – stopniowej skali (I, II, III, poza klasą).

Stan sanitarny wód tego jeziora został określony na I klasę, czystość -na II klasę, podatność na degradację - również na II klasę.

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Niedźwiady w 2010 roku monitorowano dwa punkt:

- Koczała - I klasa czystości (wodociąg wiejski);
- Przechlewo - II klasa czystości (wodociąg wiejski).

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa Niedźwiady. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa oraz w jego bezpośrednim otoczeniu zlokalizowane są oczyszczalnie w następujących miejscowościach:

Gmina Przechlewo:

- Przechlewo – mechaniczno-biologiczna o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 2072 m³/d,
- Lipczynek – mechaniczno-biologiczna o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 75 m³/d,

Gmina Koczała:

- Koczała – mechaniczno-biologiczna o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 300 m³/d,
- Pietrzykowo – mechaniczno-biologiczna o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 25 m³/d,

Gmina Rzeczenica:

- Pieniężnica – mechaniczno-biologiczna o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 200 m³/d,

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich zabezpieczenia. Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady eksploatowane jest jedno składowisko komunalne w miejscowości Przechlewo. Pojemność całkowita składowiska wynosi 7750 Mg.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- ♦ realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- ♦ wykluczenie z zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- ♦ tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone;
- ♦ ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- ♦ likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;

- ◆ objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;
- ◆ realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Inne zagrożenia środowiska leśnego

Z innych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa Niedźwiady wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez mieszkańców okolicznych wsi,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów przez ludność miejscową i przyjezdną,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- kradzieże drewna.

Czynnikiem antropogenicznym mającym wpływ na uszkodzenia lasów są również pożary. W latach 2002-2011 odnotowano na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady 28 pożarów, na łącznej powierzchni 40,64 ha, a główna przyczyna pożarów była: nieostrożność osób dorosłych (15); dla 8 pożarów przyczyny nie ustalono.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Obszar Nadleśnictwa Niedźwiady posiada wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Duże i ogólnie dostępne kompleksy leśne są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płatami czernicy i brusznicy oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną.

Rzeźba terenu Nadleśnictwa jest zróżnicowana. Przeważa teren równinny, tylko w części północno-wschodniej obrębu Niedźwiady i południowej obrębu Przechlewo dominuje teren falisty i pagórkowaty.

Do najciekawszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów należy zaliczyć występujące w zasięgu Nadleśnictwa pięć rezerwatów.

W celu zachowania i ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych Wojewódzka Rada Narodowa w Słupsku uchwałą z dnia 08.12.1981 r. utworzyła trzy obszary chronionego krajobrazu „Fragment Borów Tucholskich” , „Obszar na Południowy Wschód od Jeziora Bielsko” i „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”.

Miejscowość Przechlewko znana jest przez miłośników kynologii myśliwskiej zarówno w kraju, jak i za granicą. Wszystko to za sprawą Ośrodka Szkolenia Psów Myśliwskich. Tutaj na miejscu starej szkółki leśnej, myśliwi KŁ ”Głuszec” w Przechlewie w 1985 r. zaczęli tworzyć zaplecze do szkolenia psów myśliwskich. Powstała wiatka i drobna architektura techniczna. W 2008r. powiększono teren ośrodka i staraniem Nadleśnictwa zbudowano solidną drewnianą wiatę z miejscem na ognisko. Poglądowe tablice i urządzenia służą do prowadzenia zajęć, tworząc Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe w Przechlewku. Atrakcją tego ośrodka są hodowane w zagrodzie dziki.

Ciekawostką leśnictwa Przechlewko są pozostałości po kopalni bursztynu. Ten cenny surowiec wydobywano z warstw piasków naniesionych przez lodowiec. Złoża te usytuowane niezbyt głęboko, do kilku metrów, eksploatowano metodą odkrywkową, przekopując teren.

Dochody z kopalń nie były zbyt duże, a straty w lasach znaczące i dlatego do 1874 roku zamknięto wszystkie kopalnie na terenie Borów Tucholskich.

Na terenie Nadleśnictwa w rozlewiskach rzek, jezior i strumieni na dobre zadomowiły się bobry. Gniazduje tu też wiele gatunków dzikiego ptactwa, między innymi: czapla siwa, żuraw i bielik.

Obszar w zasięgu Nadleśnictwa Niedźwiady posiada również wysokie walory historyczne i kulturowe, m. in. założenia parkowe i folwarczne, zabytkowe kościoły i dawne cmentarze, obiekty architektury i budownictwa oraz stanowiska archeologiczne.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie potrzeby w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- udostępnianie wstępu do lasu z zachowaniem zasad w zakresie ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z RDOŚ i Konserwatorem Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

Sosnowy bór bagienny - obręb Rudawa oddział 252i

Ośrodek Szkolenia Psów Myśliwskich - obręb Przechlewo

Jalowiec pospolity - obręb Rudawa

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa Niedźwiady wytyczono różnego rodzaju szlaki turystyczne: piesze, rowerowe i kajakowe. Oznaczono również ścieżkę przyrodniczą, z licznymi przystankami i tablicami edukacyjnymi.

Szlaki piesze

- żółty – Trzyniec – Stara Brda – Żoła – Nowa Brda – Przytoń – Rudniki – Przechlewo
- czerwony – Suszka – Pakotulsko – Przechlewo – Imielno
- czarny – Stara Brda – Borowy Młyn
- zielony – Trzmielewo – Jezioro Bielsko – Przybrda.

Ścieżki edukacyjne - rowerowe

- „Do Imielna i nad Jezioro Gwiazda” – 16,5 km
Jezioro Końskie – Jezioro Rąbki – Imielno – Jezioro Gwiazda – Jezioro Pijawka – Lisewo – Jezioro Końskie
- „Wokół Jeziora Lipczyno” – 18,5 km

Lipczynek – Jezioro Lipczyno Wielkie – Jezioro Lipczyno Małe – Żołna – Bagnisko Niedźwiady – Nowa Brda – Lipczynek

- „Do Przechlewka i nad Jezioro Krasne” – 14,5 km
Lipczynek – leśniczówka Przechlewko – Jezioro Krasne – Lipczynek
- „Do Zawady i nad Jezioro Szczytno” – 17,0 km
Jezioro Końskie – Szczytno – Zawada – Jezioro Szczytno – Przechlewo – Jezioro Końskie

Szlaki rowerowe

- trasa nr 3 „Trasa Cisowa” – 32,0 km
Czarne - Międzybórz – **Sporysz – Suszka – Płocicz – Koczała**
- trasa nr 4 „Jelenia” – 35,3 km
Koczała – Załęże – Zapadle – Stara Brda – Lipczynek – Nowa Wieś – Sapolno Człuchowskie – Przechlewo
- trasa nr 5 „Chrobotkowa” – 20,3 km
Przechlewo – Imielno – Płaszcyca – Polnica – Jezioro Kłodzko – Człuchów
- trasa nr 6 „Głazów Narzutowych” – 37,2 km
Przechlewo – Dolinka – Rzeczenica – Grodzisko – Olszanowo – Biskupnica – Skórzewo - Człuchów
- trasa nr 7 „Trasa Ornitologiczna” – 16,0 km
Przechlewo – Rudniki – Pakotulsko – **Dolinka – Przechlewo**
- trasa nr 10 „Szlak Jagodowy” – 41,4 km
Człuchów – Skórzewo – Nowosiółki – Marysin – Wandzin – **Płaszcyca - Lisewo – Dobrzyń – Rybakówka** – Krępsk – Skórzewo – Człuchów
- trasa nr 11 „Wokół Jezior” – 51,2 km
Człuchów – Skórzewo – Krępsk – **Rybakówka – Szczytno – Dolinka** - Koprzywnica – Rzewnica – Gwieździn – Garsk – Krępsk – Człuchów
- trasa nr 14 „Trasa Morenowa” – 34,0 km
Czarne – Przyrzecze – Breńsk – Gockowo – Zalesie – Grodzisko - Gwieździn – Rzewnica – Pakotulsko – **Przechlewo**
- trasa nr 15 „Szlakiem dzika Maćka” – 16,5 km
Lipczynek – Przechlewo – Lipczynek
- trasa nr 16 „Wokół Jeziora Lipczyno Wielkie” – 16,0 km
Lipczynek – Żołna – Nowa Brda – Lipczynek

- Greenway „Naszyjnik Północy” – 846,1 km
Biegnie przez 4 województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie, szlak w kształcie pętli, rozpoczyna się i kończy w Debrznie
- „Szafirowy Szlak” – 20,0 km
Koczala – Dymin – Dźwierzno – Starzno – Ostrówek – **Koczala**
- „Trasa Bobrowa”
Koczala – **Lipczynek**

Szlaki kajakowe

➤ rzeką Brdą, poprzez jeziora Szczytno i Szczytno Małe;
Z podstawowych urządzeń i obiektów turystycznych na terenie Nadleśnictwa występują:

- miejsca postoju (6 szt.):
 - obręb Niedźwiady, oddz.: 23a, 313p, 366l;
 - obręb Przechlewo, oddz.: 159a, 181a;
 - obręb Rudawa, oddz. 281p.
- miejsca biwakowania (12 szt.):
 - obręb Niedźwiady, oddz.: 67j, 166b, 221a, 313d,g, 314j, 321k, 349x, 350i, 362a, 365h, 377i.
- domki myśliwskie (2 szt.):
 - obręb Niedźwiady, oddz. 280i;
 - obręb Rudawa, oddz. 351d.
- Centrum Edukacyjno - Szkoleniowe (1 szt.):
 - obręb Przechlewo, oddz. 115h

Omówienie zagadnień z zakresu rekreacji i turystyki przedstawione jest także w tomie IA opisanego ogólnego.

Miejsce biwakowania - obręb Niedźwiady oddział 314j

Szlak kajakowy rzeką Brdą

7.3. Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa. Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku edukacja leśna społeczeństwa jest obowiązkiem Lasów Państwowych. Wynika to m.in. z następujących dokumentów:

- „Polityka ekologiczna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, maj 1991 r.);
- Porozumienie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie opracowania i wdrożenia narodowej strategii edukacji przyrodniczej;
- Zarządzenie nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP);
- „Polityka leśna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (z późniejszymi zmianami);
- Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku, w sprawie kierunków rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych oraz wytycznych do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie.

Wspomniane Zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej Lasów Państwowych dokument zatytułowany **„Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”**. Wynikają z niego kierunki rozwoju, zakres i zadania realizowane przez Nadleśnictwo w ramach edukacji. Celem edukacji powinien być systematyczny rozwój świadomości społecznej na temat lasów, zrównoważonej gospodarki leśnej, a przede wszystkim powinno się uczyć, jak racjonalnie i odpowiedzialnie należy korzystać ze wszystkich walorów lasu.

Nadleśnictwo będzie prowadziło edukację leśną wykorzystując walory przyrodnicze terenu: rezerваты, pomniki przyrody, Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe oraz małą izbę edukacyjną mieszczącą się na szkółce.

Prezentowane społeczeństwu powinny być też treści niniejszego „Programu Ochrony Przyrody”. Odbywać się to może poprzez:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody i w razie potrzeby z zakresu gospodarki leśnej,
- unikanie ustawiania tablic z zakazami wstępu; raczej należy informować gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,
- wydawanie folderów,
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez internet.

Ważne jest, by podejmowane przez Nadleśnictwo działania propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. muszą być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych, a jeśli takie się pojawią, winny być do nich stosowne objaśnienia.

Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe w Przechlewku

Tablice informacyjne

Tablica informacyjna

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne - (S) - obejmujące drzewostany pełniące funkcje specyficzne:
- lasy w rezerwach;
 - otuliny rezerwatów i drzewostany w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatów;
 - lasy glebochronne na stokach o nachyleniu powyżej 45°;
 - lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody;
 - lasy stanowiące drzewostany nasienne;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
 - lasy ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek;
 - lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym sąsiedztwie;
 - lasy ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W”;
 - lasy „ostoje różnorodności biologicznej”;
 - lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb;
 - lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
- b) Lasów ochronnych (O) - obejmujące wszystkie lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R);
- c) Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych, w których ze względu na typ siedliskowy lasu, GTD i aktualny skład gatunkowy projektowano zrębowy sposób zagospodarowania; z wyjątkiem drzewostanów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R); dotyczy to głównie drzewostanów na siedliskach: Bśw, Bw, BMśw (z GTD – So), BMw i Ol;

- d) Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych, w których projektowano rębnię częściową, gniazdową lub stopniową, z wyjątkiem drzewostanów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R); są to głównie drzewostany na siedliskach: BMśw (z GTD – Bk So lub Db So), LMśw, LMw, Lśw, Lw;
- e) Przebudowy (R) - obejmujące drzewostany ujęte w „Wykazie drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy w najbliższym 10-leciu”.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Projektowane sposoby użytkowania rębego i rodzaje rębni przyjęto zgodnie z protokołem KZP. Uwzględniają one aktualny stan lasu i jego specyfikę lokalną.

Podczas planowania cięć rębnych kierowano się wytycznymi zawartymi w „Zasadach hodowli lasu” oraz zaleceniami KZP, w szczególności:

- w użytkach rębnych planowano do pozyskania nie więcej niż 95% miąższości; reszta starodrzewu powinna pozostać w formie kęp wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi aż do naturalnej śmierci;
- przy drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych o nawierzchniach asfaltowych, jak też bezpośrednio przy ciekach i zbiornikach wodnych, przy miejscach kultu religijnego, projektując użytkowanie rębne zastosowano rębnię złożoną - tam gdzie były warunki do odnowienia naturalnego, a na słabych siedliskach - w przypadku projektowania rębni zupełnej - planowano do pozostawienia pasy ochronnej o szerokości 30-40 m; pasy ochronne pozostawiono również w razie projektowania w takich warunkach rębni gniazdowej zupełnej IIIa na pasach tych zabiegi gospodarcze powinny być prowadzone pod kątem wytworzenia strefy ekotonowej;
- w celu urozmaicenia przebiegu działek zrębowych wykorzystano naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp.;
- podczas planowania rodzaju rębni wzięto pod uwagę siedliska przyrodnicze; niektóre drzewostany cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym wyłączono z użytkowania rębego.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu gospodarcze typy drzewostanów (GTD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając GTD dla konkretnego wydzielenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska. KZP przyjęła również przyrodnicze typy drzewostanów (PTD), orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Wykorzystano przy tym Zarządzenie Nr 29 Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie stosowania „Zasady postępowania hodowlanego na siedliskach chronionych na okres przejściowy, tj. do czasu opracowania wytycznych w tym zakresie”.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Niedźwiady zaleca się:

a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:

- zwracać uwagę na skład gatunkowy nie tylko upraw i warstwy drzewiastej, ale również podszytów,
- chronić cenne przyrodniczo gatunki roślin podczas prowadzenia zabiegów np. poprzez pozostawienie biogrup i kęp oraz omijanie przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych;
- stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;

b) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:

- wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,
- zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródliskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
- zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,

- indywidualizowania zasad postępowania gospodarczego,
- popierania mechanizmów samoregulacji w przyrodzie (o ile nie zagraża to trwałości lasów),
- zwiększania udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nimi roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- wyznaczania i pozostawiania drzew dziuplastych do ich naturalnego rozkładu;
- preferowania odnowień naturalnych,
- kształtowania strefy ekotonowej, bogatej w gatunki stykowe, szczególnie na siedliskach porolnych,
- zagospodarowania lasu w sposób zapewniający maksymalizację korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę i warunki życia człowieka,
- czynnej ochrony ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam, gdzie jest to konieczne – zbiór siana;

c) w celu zachowania różnorodności genowej należy:

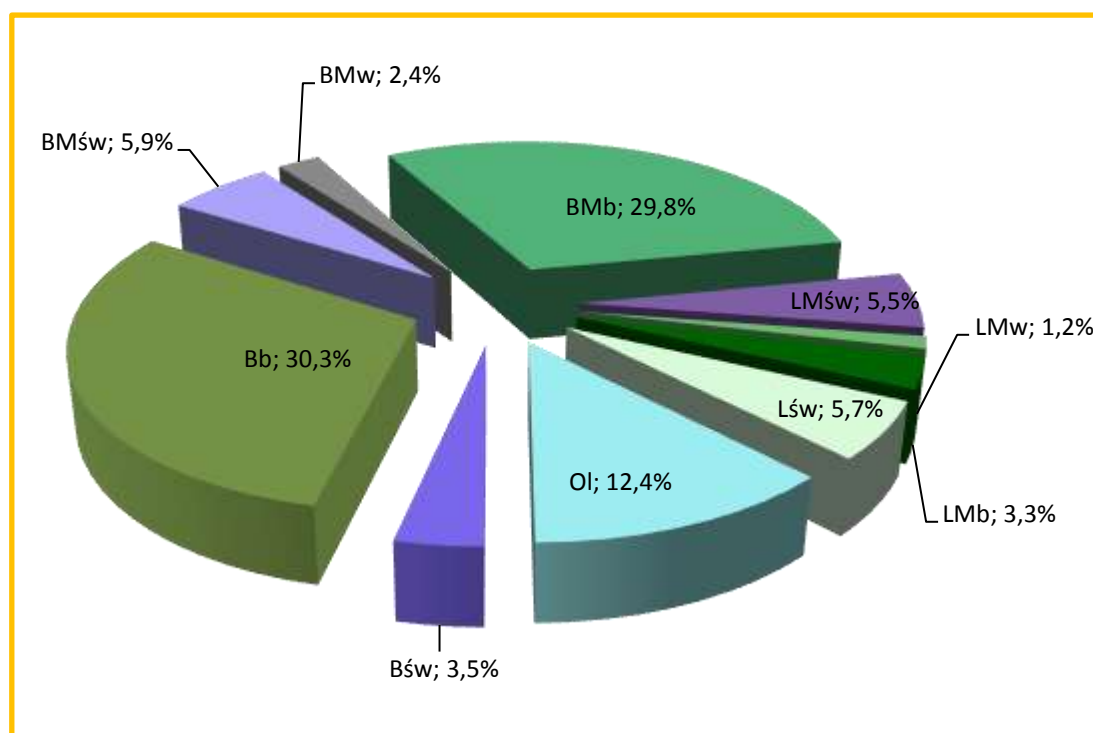
- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- zwracać uwagę, ażeby pozyskiwanie materiału siewnego (głównie drzew i krzewów leśnych) odbywało się z jak największej liczby osobników oraz z różnych miejsc Nadleśnictwa.

Zarządzenie Nr 5 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 2 marca 2010 r. wprowadziło do stosowania „Wytyczne w sprawie ochrony różnorodności biologicznej oraz zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku”. Jednym z celów wprowadzenia takich wytycznych było wyznaczenie w każdym nadleśnictwie ostoi różnorodności biologicznej, wyłączonych z użytkowania gospodarczego. Utworzenie takich miejsc powinno pozytywnie wpłynąć m.in. na rozwój populacji organizmów związanych ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych oraz poprawić stan siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

W lasach Nadleśnictwa Niedźwiady wytypowano 180 pododdziałów (326,91 ha) mających spełniać rolę ostoi różnorodności biologicznej. Zestawienie pododdziałów zaliczonych do ostoi różnorodności biologicznej zamieszczono na końcu „Programu”. Powierzchnię ostoi i udział siedlisk przez nie zajmowanych przedstawia tabela:

**Udział typów siedliskowych lasu w ostojach różnorodności biologicznej
w Nadleśnictwie Niedźwiady**

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Obręb Niedźwiady	Obręb Przechlewo	Obręb Rudawa	Nadleśnictwo	
					pow. ha	%
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bśw	4,65	3,66	3,08	11,39	3,5
2.	Bb	24,50	63,91	10,62	99,03	30,3
3.	BMśw	4,61	2,75	11,98	19,34	5,9
4.	BMw	7,98	-	-	7,98	2,4
5.	BMb	48,22	31,66	17,64	97,52	29,8
6.	LMśw	5,91	11,95	-	17,86	5,5
7.	LMw	-	2,79	0,95	3,74	1,2
8.	LMb	-	10,70	-	10,70	3,3
9.	Lśw	-	18,71	-	18,71	5,7
10.	OI	29,51	9,39	1,74	40,64	12,4
Razem		125,38	155,52	46,01	326,91	100,00

**Udział typów siedliskowych lasu w ostojach różnorodności biologicznej
w Nadleśnictwie Niedźwiady**

8.3. Kształtowanie stref ekotonowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Ta strefa przejściowa, zwana inaczej ekotonem, odznacza się zazwyczaj większym bogactwem flory i fauny, niż podstawowe, graniczące ze sobą ekosystemy. Szczególnie korzystne są szerokie strefy ekotonowe, będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

W celu kształtowania korzystnej strefy ekotonowej w Nadleśnictwie Niedźwiady należy:

- dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków wodnych, szlaków turystycznych itp. w pasie 10-30 m były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się ściana lasu ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
- stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie ścian ochronnych drzewostanów;
- w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
- przy sztucznym kształtowaniu tej strefy stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych;

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach.

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiernie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;

- wokół jezior, których brzegi stwarzają korzystne warunki dla rozwoju rekreacji, powinny być wyznaczone strefy ochronne;
- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego śródlądne zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;
- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu;
- podmokłe, trudne do odnowienia grunty można odnawiać samosiewem lub wielolatkami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowalków; dopuszczalne są tu również odstępstwa od zalecanego składu gatunkowego;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, na których zaewidencjonowano siedliska przyrodnicze;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornych dochodzących do zbiorników i koryt rzek; należałoby je zmieniać na trwałe użytki zielone bądź zalesiać,
- zaleca się realizację projektów budowy obiektów małej retencji.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

W obiektach objętych ochroną Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony (lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody) i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinno uwzględniać:

- a) **odnośnie rezerwatów przyrody „Bocheńskie Błoto”; „Bagnisko Niedźwiady”; „Przytoń”; „Jezioro Krasne”; „Jezioro Cęgi Małe”:**
 - wszelkie prace w rezerwatach:
 - „Bocheńskie Błoto” i „Przytoń” prowadzić według „Planów ochrony rezerwatów przyrody” i w uzgodnieniu z RDOŚ;
 - dla rezerwatu „Jezioro Krasne” po zatwierdzeniu projektowanego „Planu ochrony rezerwatu przyrody” i w uzgodnieniu z RDOŚ;

- do czasu ustanowienia planów ochrony wszelkie prace w rezerwach „Bagnisko Niedźwiady” i „Jezioro Cęgi Małe” prowadzić w uzgodnieniu z RDOŚ;
- służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć przy tworzeniu projektów planu ochrony dla rezerwatów przyrody;
- oznaczyć granice oraz umieścić tablice informacyjne w pobliżu rezerwatu;

b) odnośnie obszarów chronionego krajobrazu:

- Uchwała Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28. 04.2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim wśród działań w zakresie ochrony czynnej ekosystemów leśnych wymienia m.in.:
 - 1) utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczenie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczenia na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do prze eksploataowania ich zasobów;
 - 3) wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe – używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;
 - 4) zwiększenie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie stref ekotonowych z tych gatunków;
 - 5) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
 - 7) zachowanie i utrzymanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich uproduktywnienia i sukcesji;
 - 9) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska roślin, zwierząt, grzybów rzadkich, chronionych itp. Oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ich ochroną;
 - 12) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych.

Uchwała wprowadza również pewne zakazy m.in.:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.);
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

c) odnośnie obszarów Natura 2000:

- służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć w pracach nad sporządzeniem planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszarów Natura 2000;
- przestrzeganie planu zadań ochronnych lub planu ochrony obszaru Natura 2000, gdy takie dokumenty będą sporządzone;

d) w stosunku do pomników przyrody:

- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniem wojewody lub uchwałą rady gminy w sprawie ustanowienia odpowiedniego obiektu, zgodnych z zapisami Art. 45, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody;
 - 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
 - 11) umieszczania tablic reklamowych
- właściwe oznakowanie obiektów w terenie;

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej), a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie,
- działania gospodarcze na stanowiskach cennych gatunków lub w bezpośrednim otoczeniu prowadzić w sposób niezagrażający trwaniu populacji (np. poprzez pozostawianie biogrup na zrębach, wytyczenie szlaków zrywkowych z ominięciem występujących płatów cennej flory),
- nowe stanowiska cennej roślinności w odpowiedni sposób katalogować i kartować (np. uzupełniając kronikę w programie ochrony przyrody),
- przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki będące miejscem rozrodu płazów i gadów,
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych, stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach dębowych i bukowych drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- w drzewostanach stanowiących miejsca bytowania żurawia wszelkie prace gospodarcze wykonywać poza okresem lęgowym (tj. z wyłączeniem miesięcy III-VII);
- przestrzeganie zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny:
 - **poczwarówka zwężona** – utrzymanie stanowisk wymaga prowadzenia właściwej gospodarki wodnej zapewniającej utrzymanie się zbiorowisk roślinności zasiedlanych przez poczwarówkę zwężoną, pożądane jest, aby

poziom wody był taki, by przez większą część lata grunt pozostawał co najmniej wilgotny, nieodzownym może być doraźne usuwanie drzew i krzewów ocieniających i zarastających stanowiska, należy jednak kontrolować ich wpływ na stan populacji poczwarówki zwężonej;

- **zalotka większa** – nie wymaga w Polsce specjalnych działań na dużą skalę, wskazane byłoby jedynie ograniczenie zarybiania i wędkowania na wybranych zespołach torfianek; rezygnacja z działań melioracyjnych na torfowiskach niskich i bagnach, należałoby tu rozważyć doprowadzenie, drogą zabiegów hydrotechnicznych, do wysokiego stanu wody na wybranych podsychających torfowiskach niskich; zapobieżenie niszczenia wód powyrobowiskowych (torfianki, żwirownie, glinianki) tzn. ich zaśmiecaniu i zasypywaniu;
- **kumak nizinny** – na terenie Nadleśnictwa ochrona czynna powinna polegać na zachowaniu niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska; zapobieganiu ich dewastacji i wysychania, powstrzymanie spontanicznych niekorzystnych zmian powodowanych naturalną sukcesją i zarastaniem.
- **żuraw** – ochrona powinna polegać na zachowaniu miejsc rozrodu, którymi najczęściej w warunkach Nadleśnictwa są bagna i torfowiska; nie należy zmieniać stosunków wodnych w miejscach występowania gatunku;
- **bóbr europejski** – na terenie Nadleśnictwa występuje w jeziorach i rzekach, a więc nie wymaga szczególnych działań ochronnych ze strony Nadleśnictwa;
- **wydra** – na terenie Nadleśnictwa występuje w jeziorach i rzekach, a więc nie wymaga szczególnych działań ochronnych ze strony Nadleśnictwa;

c) odnośnie stref ochrony:

- dla gatunku, który występuje na terenie leśnym zarządzanym przez Nadleśnictwo:
 - **bielik** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem osób sprawujących zarząd i nadzór, w wyznaczonej strefie ochrony całorocznej; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (1.01 – 31.07), niezbędne prace wykonywać poza tym okresem i w uzgodnieniu z RDOŚ,
 - **wilk** – wyznaczenie stref ochronnych o szerokości co najmniej 500 m od miejsca rozrodu; w strefach konieczne jest ograniczenie wstępu ludzi i zakaz prowadzenia prac leśnych od 1 kwietnia do 31 sierpnia; właściwa gospodarka populacjami kopytnych w łowieckich planach hodowlanych.

Należy zauważyć, że w wytycznych wprowadzonych Zarządzeniem Nr 29 Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. zwraca się uwagę, aby cięcia rębne oraz pielęgnacyjne w miejscach występowania ptaków podlegających ochronie na podstawie dyrektyw UE, były wykonywane w zasadzie w okresie od początku lipca do końca marca. W przypadku stwierdzenia na gruncie chronionych gatunków, dla których jest niezbędny inny okres wykonywania cięć, powinien on być dobrany indywidualnie, w zależności od biologii danego gatunku.

Ochrona rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków wynika ponadto z „Zasad, Kryteriów i Wskaźników Dobrej Gospodarki Leśnej w Polsce” grupy FSC (Forest Stewardship Council), certyfikującej jednostki RDLP w Szczecinku. Przestrzeganie zawartych tam zapisów weryfikowane jest corocznym audytem w formie kontroli terenowej w wybranych nadleśnictwach.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

Informacje przedstawione w tym rozdziale pochodzą z „Zasad postępowania hodowlanego na siedliskach chronionych na okres przejściowy, tj. do czasu opracowania wytycznych w tym zakresie”, wprowadzonych do stosowania Zarządzeniem Nr 29 Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. Zasady te zawierają wskazówki, jakimi należy się kierować podczas wykonywania zabiegów w drzewostanach na siedliskach przyrodniczych.

Główne zasady postępowania na siedliskach chronionych, to:

- zrównoważenie funkcji gospodarczej lasu z funkcją przyrodniczą,
- wszelkie działania na siedliskach w „stanie uprzywilejowanym/wzorcowym – A” powinny zmierzać do zachowania tego stanu,
- podniesienie w trakcie kształtowania kolejnego pokolenia drzew stopnia zachowania siedlisk przynajmniej o jeden stopień (dotyczy to szczególnie siedlisk w stanie silnie zniekształconym „C”, których renaturyzacja bez interwencji człowieka może trwać bardzo długo),

- całkowita rezygnacja z celowego użytkowania lasu na siedliskach skrajnie ubogich pod względem troficznym, których ilość i powierzchnia w danym nadleśnictwie jest niewielka lub bardzo mała; pozyskanie drewna może być prowadzone przy zabiegach ochronnych (np. usuwanie nadmiaru osobników brzoźowych w Bb), czy cięciach rozluźniających lub sanitarnych (w borach chrobotkowych)

Celem zabiegów pielęgnacyjnych powinno być:

- stworzenie najodpowiedniejszych dla danych warunków siedliskowych:
 - struktur drzewostanów,
 - składu gatunkowego,
 - zróżnicowania wieku,
 - ukształtowania koron,
 - budowy warstwowej drzewostanów;
- poprawa stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów, zwłaszcza o niewłaściwym składzie gatunkowym (monokultury).

Cięcia rębne

Cięcia rębne powinny wynikać z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i czasowego. Głównym zadaniem cięć rębnych jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju młodego pokolenia lub wprowadzenia pożądanych gatunków drzew i krzewów. Należy dobrać rodzaj rębni najbardziej zbliżonej do naturalnych procesów rozwojowych drzewostanu w danych warunkach siedliskowych i klimatycznych. Użytkowanie nie może spowodować zaniku określonego typu siedliska i zmniejszenia jego powierzchni.

Trzebieże

Podczas wykonywania trzebieży należy odsłaniać powstające stożki odnowieniowe. Niektóre zabiegi trzebieżowe należy wykonywać pod kątem ochrony gatunków runa leśnego. Stopniowo eliminować gatunki niezgodne z siedliskiem i obce geograficznie.

Odnowienia, zalesienia, poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień i dolesień powinien być określony w „Zasadach...” i przyjęty przez Komisję Założeń Planu docelowy skład gatunkowy drzewostanów dojrzałych oraz wyjściowy, orientacyjny skład gatunkowy upraw.

Przyrodnicze typy drzewostanów, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla typów siedlisk przyrodniczych występujących w Nadleśnictwie Niedźwiady przedstawia tabela.

PTD, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposób zagospodarowania dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych występujących w Nadleśnictwie Niedźwiady

Kod	Nazwa siedliska	PTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
			Gat. główne	Gat. domieszkowe	
1	2	3	4	5	6
9110-1	Kwaśna buczyna niżowa	Bk	Bk 90	So 10	II / III / IV
9130-1	Żyzna buczyna niżowa	Bk	Bk 80	Db 10, Lp, Czp, Gb 10	II / III / IV
9160	Grąd subatlantycki	Db	Db 50	Bk 20, Gb 20, Lp 10	II / III / IV
		Gb Db	Db 50, Gb 30	Bk 10, Lp 10	II / III / IV
		Bk Db	Db 50, Bk 30	Gb 10, Lp 10	II / III / IV
91D0-1*	Brzezina bagienna	Brz	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze Brz		Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	So	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze So		Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91E0*	Łęgi jesionowo-olszowe	OI	OI 70	Wz 20, Js, Gb, Lp, Kl 10	II / III / IV
		JsOI**	OI 60, Js 30	Wz, Gb, Lp, Kl 10	II / III / IV
	Źródłiskowe lasy olszowe na niżu	OI	OI 90	Js, Bst 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	So	So 90	Brz 10	IV / V

*siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

**gospodarczy typ drzewostanu zastosować po ustaniu zamierania jesionu

W odnowieniach przyjmować następującą kolejność postępowania: samosiew, siew, sadzenie. Może zachodzić potrzeba wykorzystania w jednym drzewostanie wszystkich wymienionych sposobów. Należy zwrócić uwagę na wykorzystanie mikrosiedlisk i odpowiedni do nich dobór gatunków.

We wszystkich fazach rozwojowych drzewostanu, przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych, starać się stwarzać korzystne warunki do odnowienia naturalnego.

Wykonując prace hodowlane na leśnych siedliskach przyrodniczych należy kierować się następującymi zasadami:

- podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek i uzupełnień jest określony dla każdego siedliska przyrodniczego docelowy skład gatunkowy;
- w pielęgnacji upraw należy preferować gatunki właściwe dla siedliska;
- chronić i pielęgnować odnowienia naturalne;
- charakter i intensywność zabiegów pielęgnacyjnych powinny wynikać z potrzeby ochrony siedliska i dążenia do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem, charakterystycznego dla danego zespołu leśnego;
- powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać dla odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu leśnego;
- preferować odnowienie naturalne gatunków domieszkowych;
- chronić cenne domieszki, w tym takich gatunków, jak: osika, cis pospolity, czeremcha zwyczajna;
- cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadku koniecznej przebudowy, konieczności odsłaniania istniejących, wartościowych i zgodnych z siedliskiem odnowień naturalnych lub starości drzewostanu;
- starać się o zachowanie dłuższego okresu przebudowy drzewostanu;
- w odniesieniu do lasów bukowych o uproszczonej strukturze wiekowo-gatunkowej należy wprowadzać naturalne gatunki domieszkowe (w zależności od żyzności gleb): grab, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, czereśnia ptasia;
- z uwagi na niszczenie runa nie stosować kruszarek do gałęzi;
- realizując ogólną zasadę trwałości szaty leśnej należy dążyć do wytworzenia dolnego piętra lub podszytu (z wyjątkiem siedlisk ubogich), o ile nie występują one naturalnie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

W obrębie grupy drzew obcych znajduje się kilka gatunków ważnych pod względem gospodarczym: świerk pospolity, modrzewie, daglezwia zielona, jodła pospolita.

Pod względem ekonomicznym najważniejszym gatunkiem obcym jest świerk. Jednak jego mała odporność na wiatr oraz czynniki chorobotwórcze i patogenne, powoduje straty gospodarcze. W związku z tym należy zrezygnować ze świerka jako głównego składnika drzewostanu. Obecnie świerk jest gatunkiem zadomowionym, który może pełnić w biocenozie rolę gatunku wpływającego na różnorodność biologiczną, m.in. awifauny leśnej (np. mysikrólik, drozd, włośchatka). Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty związane z występowaniem świerka, udział tego gatunku należałoby sprowadzić do składnika domieszkowego. Ze względu na dużą rolę przestrzenną świerka w drzewostanach nadleśnictw, powinien on być stopniowo usuwany z siedlisk buczyn, grądów, łęgów oraz brzeziny bagiennej. Uwzględniać należy spontaniczne osiedlanie się świerka i niewielki udział głównie w drugim piętrze i podszytach.

W odniesieniu do pozostałych gatunków (Dg, Md, Jd) nie zachodzi potrzeba ich eliminacji z drzewostanów, jeśli nie zachowują się ekspansywnie.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (robinia akacyjowa, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedliskach przyrodniczych

➤ Kwaśne buczyny niżowe (kod siedliska 9110-1)

- podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka i dęba bezszypułkowego,
- w drzewostanach rębnych i starszych stosować rębnię częściową, gniazdową lub stopniową, w zależności od ilości i jakości buka zdolnego do odnowienia naturalnego,
- dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odsłaniających oraz po cięciu uprzątającym poprzez wysadzenie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu,

- należy zaznaczyć, że w buczynie pojedyncze, stare drzewa iglaste mogą mieć znaczenie dla populacji cennych gatunków ptaków (dziuple);

➤ **Żyzne buczyny niżowe (kod siedliska 9130-1)**

- podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka,
- jednostkowy udział gatunków iglastych można pozostawić, jeśli nie jest przeszkodą dla wzrostu młodego pokolenia buka i dębów (Dbs),
- obecność substratów gliniastych i gleb brunatnych jest podstawą do nieco większego udziału Dbs niż udział jednostkowy,
- dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odsłaniających oraz po cięciu uprzątającym poprzez wysadzenie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu,
- w starszych klasach wieku protegowanie buka i dębu bezszypułkowego oraz szypułkowego, jeśli pojawiają się w sposób naturalny,
- ewentualne luki – odnowić (jeśli konieczne, to poszerzyć) bukiem i dębem, z pozostawieniem części gatunków lekkonasiennych (jako osłona lub podgon, głównie dębu),
- luki nie spełniające wymagań ekologicznych gatunków głównych i domieszkowych pozostawić do naturalnej sukcesji,
- w drzewostanach rębnych i przeszlorębnych stosować rębnię II, III, IVd, która stwarza możliwości wykorzystania odnowień naturalnych, ich inicjowania i odnowień sztucznych;

➤ **Grąd subatlantycki (kod siedliska 9160)**

- dostosowanie składu gatunkowego grądów do panujących warunków siedliskowych, z racji silnych możliwości regeneracyjnych, należy przeprowadzać przy możliwie maksymalnym wykorzystaniu potencjału regeneracyjnego istniejących fitocenz,
 - przy pielęgnacji, jak i odnowieniu rębniami złożonymi, należy dążyć do tworzenia struktury wielopiętrowej i wielogeneracyjnej, przy szczególnej ochronie piętra grabowego,
 - w drzewostanach podlegających użytkowaniu rębniemu należy zwrócić uwagę na możliwość wprowadzenia dębu szypułkowego,
 - użytkować rębniami II, III, IVd, z wprowadzeniem na gniazda i przestrzenie międzygniazdowe dębów,

- na powierzchni międzygniazdowej wykorzystać w sposób umiarkowany odnowienia naturalne buka,
- ściśle kontrolować udział graba, szczególnie na etapie uprawy i młodnika, aby nie zagłuszał odnowień dębu,
- grab wprowadzać w mieszaniu grupowym lub drobnokępowym,
- do tworzenia drugiego piętra na siedliskach żyźniejszych nadaje się również lipa;

➤ **Brzezina bagienna (kod siedliska 91D0-1)**

- nie pogarszać stosunków wodnych,
- wyłączyć z użytkowania rębego,
- w fitocenozach ze znacznym udziałem sosny należy zredukować jej udział i preferować brzozę omszoną,
- w drzewostanach zniekształconych z panującym świerkiem należy zredukować jego udział do ilości jednostkowych,
- samorzutnie powstające biogrupy złożone z gatunków właściwych zbiorowisku, szczególnie młodego pokolenia, należy wspierać w trakcie czyszczeń i trzebieży,
- spontaniczne pojawianie się brzoź, rzadziej sosny, należy uznać za początek przyszłego składu botanicznego drzewostanu, a działania związane z przebudową należy prowadzić pod kątem protegowania tych gatunków,
- w przypadku wkraczania świerka do podszytu i drzewostanu należy go usuwać całkowicie lub utrzymać w ilości nie większej niż 20%,
- wskazane jest usuwanie lub ograniczanie świerka z bezpośredniego otoczenia brzezin, celem zapobieżenia jego samorzutnego rozprzestrzeniania się,
- należy pamiętać, że trudno uzyskać poprawę struktury i składu tego zbiorowiska zabiegami hodowlanymi, gdyż zmianie ulega trofia gleb;

➤ **Sosnowy bór bagienny (kod siedliska 91D0-2)**

- nie pogarszać stosunków wodnych,
- wyłączyć z użytkowania rębego;

➤ **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe (kod siedliska 91E0)**

- podtyp „źródłiskowe lasy olszowe” należy wyłączyć z użytkowania rębego,
- łąg jesionowo-olszowy – zapobiegać przesuszeniu siedliska oraz stagnacji wody;

➤ **Sosnowy bór chrobotkowy (kod siedliska 91T0)**

- w przypadku drzewostanów niskiej bonitacji, wyłączyć je z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”,
- w starych drzewostanach zawiesić cięcia rębne co najmniej do czasu wyjaśnienia, jak skutecznie można chronić bory chrobotkowe,
- przy zabiegach (CP, TW) w młodszych drzewostanach wnosić biomasę,
- nie wprowadzać podszytów.

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie publikacji „Natura 2000 – Niezbędnik leśnika”, wydanej przez Klub Przyrodników w 2008 r. Rekomendacje zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa Niedźwiady.

➤ **Jeziora eutroficzne (kod siedliska 3150)**

- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie,
- zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji,
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją;
- nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu;

➤ **Jeziorka dystroficzne (kod siedliska 3160)**

- nie wydzierżawiać do hodowli ryb,
- nie lokalizować obiektów rekreacyjnych,
- nie udostępniać do wędkowania,
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją,
- nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu;

➤ **Rzeki włosienicznikowe (kod siedliska 3260)**

- nie regulować, tolerować naturalną dynamikę rzeki,
- nie piętrzyć,
- nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu;

- **Suche wrzosowiska (kod siedliska 4030)**
 - nie zalesiać,
 - nie dopuszczać do zarośnięcia,
 - konieczne zabiegi ochrony czynnej,
 - możliwe użytkowanie pszczelarskie,

- **Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod siedliska 6510)**
 - nie zalesiać,
 - nie zajmować pod inwestycję, zbiorniki retencyjne itp.,
 - postaci wilgotnych nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających,
 - kosić po 15.06, usuwając pokos (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy);

- **Torfowiska wysokie i przejściowe (kod siedliska 7120, 7140)**
 - nie zalesiać,
 - nie odwadniać, nie konserwować rowów melioracyjnych,
 - rozważyć zablokowanie rowów melioracyjnych,
 - nie planować zbiorników retencyjnych,
 - rozważyć usunięcie dawniej wprowadzonych drzew,
 - zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu,
 - pozostawiać biogrupy o szerokości 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska;

- **Torfowiska alkaliczne (7230)**
 - nie zalesiać,
 - nie odwadniać, nie konserwować rowów melioracyjnych,
 - rozważyć zablokowanie rowów melioracyjnych,
 - nie planować zbiorników retencyjnych,
 - zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu,
 - pozostawiać biogrupy o szerokości 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska,
 - nie podejmować działań ochronnych ani koszenia bez opinii specjalisty,
 - niekiedy celowe koszenie raz na dwa lata (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy), lecz wymaga to opinii specjalisty.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, poniżej zamieszczono pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa pomorskiego, w tym szczególnie z terenu byłego województwa słupskiego:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku,
ul. Chmielna 54/57, 80-748 Gdańsk;
- Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Gdańsku
ul. Straganiarska 24-27, 80-837 Gdańsk;
- Wydział Spraw Terenowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku
 - Zespół w Słupsku
ul. Jana Pawła II 1, 76-200 Słupsk;
 - Zespół w Dziemianach
ul. 8 Marca 3, 83-425 Dziemiany;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Słupsku,
Al. Sienkiewicza 20, 76-200 Słupsk;
- Klub Przyrodników, ul. 1 Maja 22, 66-200 Świebodzin;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Gdańsku, ul. Straganiarska 24-27, 80-837 Gdańsk;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, ul. Trakt Św. Wojciecha
293, 80-001 Gdańsk - Lipce;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Delegatura w Słupsku,
ul. Kniaziewicza 30, 76-200 Słupsk;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku,
ul. Kotwiczników 20, 80-881 Gdańsk;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, Delegatura w Słupsku,
ul. Jaracza 6, 76-200 Słupsk;
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie, Wydział Ochrony Środowiska Naturalnego,
ul. Wojska Polskiego 1, 77-300 Człuchów;

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Niedźwiady” opracowano następujące mapy tematyczne:

1. Mapa walorów przyrodniczych.
2. Mapa rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.
3. Mapa zagrożeń przyrody oraz działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu.
4. Mapa gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000.

11. LITERATURA

1. Niedźwiadycka H. [red.]: „Atlas podziału hydrograficznego Polski” – IMGW Warszawa 2005.
2. Kapuściński R., Zadura J.: „Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych” – GDLP, Warszawa 2007.
3. Karty ewidencyjne stanowisk archeologicznych – *Wojewódzki Konserwator Ochrony Zabytków, Słupsk*.
4. Kondracki J.: „Geografia regionalna Polski”, PWN, Warszawa 2002.
5. Makomaska-Juchiewicz M., Perzanowska J.: „Ogólne zalecenia dla ochrony typów siedlisk oraz gatunków zwierząt (poza ptakami) i roślin wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy Siedliskowej, przewidywane na terenach Specjalnych Obszarów Ochrony sieci Natura 2000 w Polsce” – <http://natura2000.mos.gov.pl>.
6. Matuszkiewicz J.M.: „Regionalizacja geobotaniczna Polski” IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
7. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: „Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000”, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
8. „Operat glebowosiedliskowy” – Usługi Gleboznawczo – Urzędzeniowe mgr inż. Mieczysław Nawrot, *Szczecinek 1999-2000*.
9. Pawlaczyk P.: „Natura 2000 – Niezbędnik leśnika” – *Klub Przyrodników, Świebodzin 2012*.
10. „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” – MŚ, Warszawa 2008.
11. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2006” – WIOŚ, Gdańsk 2007.
12. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2007” – WIOŚ, Gdańsk 2008.
13. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2008” – WIOŚ, Gdańsk 2009.
14. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2009” – WIOŚ, Gdańsk 2010.
15. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2010” – WIOŚ, Gdańsk 2011.
16. „Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Niedźwiady na okres od 1.01.2003 do 31.12.2012 r.” – BULiGL *Szczecinek 2003*.
17. „Siedliskowe podstawy hodowli lasu” – PWRiL, Warszawa 2004.

18. Standardowy Formularz Danych PLH220064 „Sporysz” – *stan aktualizacji 04.2009 r.*
19. Standardowy Formularz Danych PLH220035 „Jezioro Krasne” – *stan aktualizacji 02.2008 r.*
20. Standardowy Formularz Danych PLH220078 „Nowa Brda” – *stan aktualizacji 09.2011 r.*
21. „Światowa Czerwona Lista gatunków zagrożonych” (Red List of Threatened Species) – *IUCN 2008.*
22. Trampler T. [red.]: „Regionalizacja przyrodniczo - leśna na podstawach ekologiczno - fizjograficznych” – *PWRiL, Warszawa 1990.*
23. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2010 r.” – *BULiGL, Warszawa 2011.*
24. *Zasady hodowli lasu – Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, Warszawa 2002.*
25. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Niedźwiady – *Zespół Ochrony Lasu, Szczecinek 2011.*
26. Chrzanowski A.: „Stanowiska owadów z Listy Natura 2000 stwierdzone w wybranych jednostkach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku w 2008r.” , *Szczecinek 2008.*
27. Książkiewicz Z.: „Wyniki ekspertyzy potencjalnych stanowisk poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*) i poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) na terenie wybranych nadleśnictw w RDLP w Szczecinku.”
28. Buliński M.: „Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych programu Natura 2000 na gruntach nieleśnych Nadleśnictwa Niedźwiady” – *Gdańsk 2007/2008.*
29. Kozarski P.: „Osobliwości przyrodnicze obrębu Niedźwiady (Żywotnik olbrzymi, ozorek dębowy, flagowiec olbrzymi)”
30. Zestawienie siedlisk przyrodniczych po weryfikacji wg stanu na 30 kwietnia 2009 r. – *Nadleśnictwo Niedźwiady 2009.*
31. Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Biały Bór – *Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2003.*

Zdjęcia – *Nadleśnictwo Niedźwiady i BULiGL O/Szczecinek 2011.*

NADLEŚNICTWO NIEDŹWIADY

ZESTAWIENIE PODODDZIAŁÓW ZALICZONYCH DO OSTOI RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Stan na: 2013-01-01

Powierzchnia: 326,91 ha

Adres leśny	Pow	Siedlisko	Rodzaj pow.	Funkcja lasu	Budowa pionowa	GTD	Gospodarstwo
OBREB NIEDŹWIADY							
11-14-1-01-1 -a -00	1,60	BMŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	DB SO	S
11-14-1-01-1 -c -00	1,84	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-01-1 -r -00	0,90	LMŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	DB SO	S
11-14-1-01-89 -i -00	0,40	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-01-90 -a -00	3,52	BMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-1-02-107 -f -00	1,18	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-111 -c -00	0,37	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	DB SO	S
11-14-1-02-111 -f -00	0,99	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-1-02-136 -f -00	1,02	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-136 -i -00	1,31	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-137 -a -00	0,71	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-137 -b -00	1,90	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-137 -c -00	2,11	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-02-137 -d -00	1,15	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-02-137 -f -00	2,29	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-137 -k -00	2,28	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-02-163 -f -00	1,60	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-165 -d -00	3,29	BŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-167 -g -00	1,04	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-167 -l -00	1,03	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-167 -p -00	1,33	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-03-178 -a -00	1,29	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-194 -c -00	3,30	BMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-194 -d -00	4,86	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-194 -h -00	4,92	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-194 -l -00	2,35	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
11-14-1-02-200 -w -00	2,99	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-02-204 -g -00	0,60	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-205 -g -00	1,01	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-224 -d -00	0,94	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-224 -f -00	1,06	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-225 -a -00	1,23	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-04-226 -a -00	0,38	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-04-226 -b -00	0,75	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-04-229 -b -00	5,30	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-241 -c -00	5,01	LMŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO DB	S

Adres leśny	Pow	Siedlisko	Rodzaj pow.	Funkcja lasu	Budowa pionowa	GTD	Gospodarstwo
11-14-1-05-291 -r -00	3,74	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-295 -c -00	0,49	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-297 -h -00	0,74	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-297 -i -00	1,93	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-06-298 -m -00	1,70	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-06-299 -h -00	0,69	OL	D-STAN	GOSP	DRZEW	OL	S
11-14-1-06-301 -f -00	0,69	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-308 -a -00	3,06	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-308 -c -00	0,76	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-315 -l -00	1,39	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-319 -f -00	1,03	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-320 -c -00	5,19	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-322 -f -00	1,44	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-323 -h -00	0,65	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-327 -b -00	0,97	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-327 -f -00	0,92	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-1-05-327 -m -00	1,09	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-327 -n -00	1,16	BMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-1-06-330 -b -00	0,93	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-337 -d -00	2,81	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-345 -d -00	1,40	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-345 -f -00	1,38	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-349 -r -00	2,49	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-349 -fx -00	0,82	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-05-350 -d -00	0,97	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-05-350 -j -00	3,48	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-06-353 -c -00	0,85	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-06-353 -h -00	2,48	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-06-353 -n -00	1,02	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-06-355 -f -00	3,21	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-1-04-359 -a -00	2,70	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-361 -c -00	0,88	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-1-04-363 -c -00	0,61	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-366 -h -00	0,74	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-04-366 -i -00	1,36	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-1-06-367 -b -00	1,76	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
Razem obręb Niedźwiady	125,38						

Adres leśny	Pow	Siedlisko	Rodzaj pow.	Funkcja lasu	Budowa pionowa	GTD	Gospodarstwo
OBRĘB PRZECHLEWO							
11-14-2-07-1 -b -00	1,48	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-2-07-1 -c -00	0,54	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-2-07-1 -g -00	0,95	LMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-1 -l -00	1,13	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-1 -s -00	0,79	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-3 -b -00	1,60	LMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-3 -c -00	0,85	LMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-3 -o -00	2,75	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-4 -m -00	0,41	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-4 -n -00	2,41	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-5 -r -00	0,81	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-5 -s -00	4,52	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-7 -j -00	4,22	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-8 -l -00	3,32	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-9 -k -00	0,81	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-11 -a -00	0,54	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-12A -a -00	1,29	LMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO DB	S
11-14-2-07-12A -f -00	1,47	LMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-12A -g -00	0,17	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-13 -m -00	1,12	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-13A -a -00	1,52	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-14 -c -00	3,46	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-15 -g -00	1,06	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-15 -i -00	0,89	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-15 -l -00	1,91	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-15 -m -00	2,12	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-16 -b -00	8,63	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-16 -g -00	1,98	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-16 -k -00	1,19	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-17 -a -00	13,57	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-17 -c -00	0,29	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-17 -h -00	3,38	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-18 -a -00	1,86	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-18 -c -00	2,30	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-18 -d -00	0,41	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-18 -f -00	1,45	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-19 -a -00	0,28	BŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-21 -c -00	1,06	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-22 -h -00	3,85	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-23 -a -00	2,56	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-23 -f -00	1,39	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-27 -f -00	1,23	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK SO	S
11-14-2-07-29 -f -00	1,69	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ SO	S
11-14-2-07-29 -g -00	1,76	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-07-31 -f -00	1,15	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-33 -d -00	5,17	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S

Adres leśny	Pow	Siedlisko	Rodzaj pow.	Funkcja lasu	Budowa pionowa	GTD	Gospodarstwo
11-14-2-07-33 -i -00	0,84	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-07-34 -c -00	0,79	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-09-66 -k -00	0,53	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-08-110 -c -00	1,13	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-09-115 -a -00	0,94	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-2-08-126 -f -00	0,63	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-08-138 -f -00	0,60	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-08-144 -j -00	4,28	LMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-08-146 -d -00	0,81	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-08-146 -f -00	1,79	LMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK DB	S
11-14-2-08-146 -j -00	1,23	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-08-146 -k -00	0,74	LMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	GB DB	S
11-14-2-08-146 -p -00	4,20	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK	S
11-14-2-08-146 -r -00	0,88	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK	S
11-14-2-08-146 -s -00	1,16	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK DB	S
11-14-2-09-148 -a -00	3,50	LMŚW	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO BK	S
11-14-2-09-150 -a -00	1,65	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK	S
11-14-2-09-150 -b -00	1,67	LMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO BK	S
11-14-2-09-160 -c -00	1,50	LMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO DB	S
11-14-2-09-161 -b -00	1,76	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-09-162 -a -00	4,25	LMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO BK	S
11-14-2-09-162 -b -00	9,86	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK DB	S
11-14-2-09-163 -b -00	0,96	LŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK	S
11-14-2-10-169 -j -00	0,69	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-10-170 -g -00	7,04	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-10-178 -d -00	0,98	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-10-204 -c -00	1,00	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-10-204 -d -00	1,55	LMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
11-14-2-10-204 -i -00	0,66	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-2-10-207 -k -00	0,56	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ	S
Razem obręb Przechlewo	155,52						
OBREB RUDAWA							
11-14-3-11-69 -k -00	0,69	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-3-13-169 -n -00	2,32	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-181 -g -00	1,15	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	BRZ	S
11-14-3-16-208 -i -00	1,16	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-12-214 -c -00	1,05	OL	D-STAN	OCHR	DRZEW	OL	S
11-14-3-16-232 -f -00	1,20	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-232 -g -00	1,81	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-12-241 -g -00	5,06	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK SO	S
11-14-3-16-252 -h -00	1,74	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-252 -i -00	1,70	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-253 -h -00	0,90	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-253 -k -00	0,92	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-12-266 -d -00	3,56	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK SO	S
11-14-3-16-276 -j -00	2,32	BB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S

Adres leśny	Pow	Siedlisko	Rodzaj pow.	Funkcja lasu	Budowa pionowa	GTD	Gospodarstwo
11-14-3-12-290 -f -00	0,95	LMW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO DB	S
11-14-3-12-290A -c -00	1,38	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-16-300 -f -00	1,51	BB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-306 -g -00	1,16	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-3-15-306 -h -00	0,88	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-3-15-307 -f -00	0,88	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-307 -g -00	1,72	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-307 -k -00	0,73	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-307 -l -00	1,54	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-324 -c -00	0,88	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-324 -d -00	0,49	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-3-15-324 -h -00	1,67	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-346 -g -00	1,27	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	ŚW SO	S
11-14-3-15-358 -h -00	0,76	BŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	SO	S
11-14-3-15-360 -p -00	0,78	BMB	D-STAN	OCHR	DRZEW	BRZ SO	S
11-14-3-15-360 -r -00	1,15	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	DB SO	S
11-14-3-15-360 -w -00	0,83	BMŚW	D-STAN	OCHR	DRZEW	BK SO	S
11-14-3-15-364 -f -00	1,85	BMB	D-STAN	GOSP	DRZEW	SO	S
Razem obręb Rudawa	46,01						

KRONIKA